

Navodir un-Nihoya (III- qism)

Alisher Navoiy

GʻAZALLAR (DAVOM)

597

*Yuz jafo tong yo 'qki ul nomehribondin ko 'rgamen
Kim, vafo ko 'rmish birov dinkim men ondin ko 'rgamen.
Kimsa abnoyi zamondin ko 'rmadi hargiz vafo,
Kim men ul xunrezu oshubi zamondin ko 'rgamen.
Qo 'yki itdek telba ko 'nglum necha mehnat, ey rafiq,
Har dam ul ovorai behonumondin ko 'rgamen.
O 'zgarlar arzin netaykim jonima orom erur,
Javru bedodikim ul oromi jondin ko 'rgamen.
Nozaninlar jilvagohi ichra har yon telmurur,
Ko 'zlarimkim ul sumanbarni qayondin ko 'rgamen.
Yeru ko 'kni ashku ohim sayli dudi qildi gum,
Necha ranju mehnat ul ikki yomondin ko 'rgamen.
Dema ul oy orazin ko 'rsang urar boshing 'a tig',
Har balo kelsa boshing 'a osmondin ko 'rgamen.
Xirqayu sajjodani qilsam fano dayrida rahn,
Ikki olam sudini mundoq ziyondin ko 'rgamen.
Ey Navoiy, so 'rmag 'ilkim qilmog 'umdur oshkor,
Yuz nihoni dardu mehnatkim falondin ko 'rgamen.*

598

*Ikki gul bir kecha ko 'nglumni guliston aylabon.
Oldilar jonimni bedod ulcha imkon aylabon.
Biri bo 'rkin sindurub, jonlar safin sindurg 'ali
Aqlu din mulkin safi mujgoni vayron aylabon.
Biri bir necha hilolin egri bog 'lab noz ila,
Anjumu aflokni husnig 'a hayron aylabon.
Biri xatti sabzasidin gulga aylab hoshiya,
Bazmni ul sabzayu gul bog 'i rizvon aylabon.
Biri olam ahlining ko 'ngli qushin sayd etgali
Sunbuli domini gul uzra parishon aylabon.
Biri qoshu kirpigidek o 'q bila yo ilgida,
Lek ul yo birla o 'q jonlarni qurbon aylabon.
Biri vo 'sma birla surma rangidin ko 'k toqini
Ofat angizu qaro nargisni fatton aylabon.
Biri bog 'lab bargni to 'n uzra minorang qo 'r,
Naxli qaddin g 'ayrati sarvi xiromon aylabon.
Biri gulgun to 'ng 'a sarig ' ostardin zeb etib,
Sarvi ra 'nosin guli ra 'noda pinhon aylabon.
Mastlig 'din ul qilib ilgida dog 'in oshkor,
Sho 'xlug 'din jong 'a bu yuz dog 'i xirmon aylabon.
Zulm ila ul o 'lturub, bu lutfi birla tirguzub,
Gar bu qilsa zulm ul ham lutfu ehson aylabon.
Men agar boqsam bu yon tig ' urub oning ishvasi,*

*Boqsam ul yon g'amzadin bu tiyri boron aylabon.
Ey Navoiy, bu fasonang yo tush ermish, yo xayol,
Necha lofurmoq o'zungga muncha bo'hton aylabon.*

599

*Ul oy firoq ila qismim g'am etsa naylagamen,
Visoli g'ayr ichin xurram etsa naylagamen.
Mengaki tori vafo sust ayladi ul dam,
Raqib birla ani mahkam etsa naylagamen.
Xazinu oshiqu zor etti, nayladim ojiz,
Ki ishq tig'i qatili ham etsa naylagamen.
Meniki hamdam edim qovdi, naylay, ul damkim,
Raqibni o'ziga hamdam etsa naylagamen.
Chu mahrami men edim, qildi zulm ila mahrum,
Visoli mahramini mahram etsa naylagamen.
Sipehr mehrin agar mendin etti kam ne iloj,
Taxayyul ilaki mundin kam etsa naylagamen.
Demangki, etsa ijozat borurg'a ko'yidin,
Debon zamini siyah mulzam etsa naylagamen.*

600

*Telba ko'nglum javridin andoq parishon holmen,
Kim aning bedodining sharhin demaktin lolmen.
G'am sipohi chun hujum aylar aning to'sh-to'shidin,
Holig'a rahm aylabon g'am xaylig'a pomolmen.
Gohi majnunvashlig'i birla bo'lurmen muztarib,
Gohi behol o'lmog'idin za'faro beholmen.
Za'fholing'a necha rahm aylagaymen, ey ko'ngul,
Sen dog'i rahm etki men ham bas zaifahvolmen.
Kosh itsang uylakim nomu nishoning topmasam,
To desam ishq anduhidin emdi forig'bolmen.
Ishq aro gohi bo'lurmen zor mo'yungdin, chu mo'y
Furqat ichra gohi nolangdin nechukkim nolmen.
Ey Navoiy, necha dermen ishq tarkin aylayin,
Chun ish ishga yetti aylarmen yana ihmolmen.*

601

*Jilvai qadding ko'rub sarvi ravondin kim desun,
Javhari la'ling borinda naqdi jondin kim desun.
Do'st ko'yinda chu manzil tutilar ahli visol,
Men kibi ovorai bexonumondin kim desun.
Ko'p dema voizki, ul qaddu labu yuz ollida
To'biyu kavsar bila huri jinondin kim desun.
Og'zi vasfida deyilgan xurdadonlar, ey ko'ngul,
Sen kibi ma'dum benomu nishondin kim desun.
Bordurur oni yuzungdakim, quyoshda oncha yo'q,
Sen borinda kim quyosh kim bo'lg'ay andin kim desun.
Yorg'a holin demakka oncha yaxshi yori bor,
Ey ko'ngulkim, yaxshi boqsang men yomendin kim desun.
Shayx so'z maqsud ahli kasbida ko'p so'rdi lek,*

*Chora anda juz fano yo 'q har qayondin kim desun.
Gah zamondin shikva, gah ahli zamon javrin dema,
Boda ich ahli zamon birla zamondin kim desun.
Gar Navoiy desa ul yuz gulshanidin yo 'q ajab,
Demayin bulbul hikoyat gulsitondin kim, desun.*

602

*Ko 'rub zulfung aro o 'tluq ko 'ngullardin asar har yon,
Tunu anjum dema, bilgil tutun ichra sharar har yon.
G 'araz bu ulki ishqingdin g 'alatqa solg 'amen elni,
Bu kim istab sumanbarlarni solurmen nazar har yon.
Pari ruxsoralar toshi meni devona davrinda
Sochilg 'andekdurur naxli malolatdin samar har yon.
Dema ko 'yumdin el ketsunki band etmish chibin yanglig',
Ulusni so 'zda la 'ling no 'shidin oqqan shakar har yon.
Ulus qonini tufroqqa to 'karga so 'rma, ko 'z solkim,
O 'lar qon birla tufrog ' ichra bir xunin jigar har yon.
Buzuq qabrimni ko 'rgan o 'qchi do 'konig 'a o 'xshatqay,
Firoqing o 'qidin anda ko 'rub paykonu par har yon.
Ul oy husnig 'a ishqingni yoshurg 'il dema, ey nosih,
Ki tutmish olam ahli ichra shuhrat bu xabar har yon.
Mayu ma 'shuq uchun po 'yamg 'a kulmang, ey saloh axli,
Yugurmay netgamen yetsa qazo birla qadar har yon.
Seni istarda mumkin yo 'q, Navoiy, multafit bo 'lmoq,
Nechakim jilva qilsa noz ila bir siymbar har yon.*

603

*Hajr shomidnn qarong 'uroq tun o 'lg 'aymu ekin,
Yorab, ul tundin xalos o 'lg 'an kun o 'lg 'aymu ekin?
Barq yanglig ' olam o 'rtar lam 'ai shomi firoq,
Do 'zaxi hijron chiqarg 'on uchqun o 'lg 'aymu ekin?
Ko 'yida itlar izi ruxsorg 'a bo 'ldi baho,
Andin oyo qiymatiroq oltun o 'lg 'aymu ekin?
Subhi furqat bir balo daryosi buzdi dahrni,
Shomi hijronimda yoqqan shudrun o 'lg 'aymu ekin?
Gul masallik toza qonlig ' dog 'lar birla tanim,
Dard bog 'ida ochilg 'an gulbun o 'lg 'anmu ekin?
Tiyri boroni firoq ahhob jonidin o 'tar,
Hech yomg 'ur mundin oyo o 'tkun o 'lg 'aymu ekin?
Bog ' aro gullarga o 't soldi Navoiy nolasi,
Benavo bulbulg 'a, vah, mundoq un o 'lg 'aymu ekin?*

604

*Zarvaraqtin yo kibi qoshingda zevarmu ekin?
Yo magar mushkin hilol ustida axtarmu ekin?
Yel uchurg 'an parniyon har yon burunchak azmidin
Ul pari uchmoqqa egni ustida parmu ekin?
Titraguch gavharlari erkin boshingda yo magar,
Oy boshinda hay 'ati parvin musavvarmu ekin?
Ko 'zgu ichra orazing aksimu erkin jilvagar,*

*Yo zilol ichra ko 'rungan mehri anvarmu ekin?
Sochbog 'ing o 'rg 'anmudur siymin taning davrig 'a pech,
Yo 'qsa husnuning kunjig 'a chirmashg 'an ajdarmu ekin?
Bu chaman gulbunlarida xor ekinmu yo magar,
Zor bulbul joshshing qasdig 'a nishtarmu ekin?
Ey Navoiy, men xud ul on vaslidin mahrummen,
Bilmon o 'zgalarga bu davlat muyassarmu ekin?*

605

*Bu kecha hajr kuni shomi qiyrgunimu erkin?
Yo 'q ersa sa 'bi g 'amim do 'zaxi tutunimu erkin?
Chu shayx ruq 'asig 'a ruq 'a tikti jismi tutashti,
Samum xullasidek ko 'nglagim yo 'runimu erkin?
Firoq dashtidin itgan ko 'ngul yelib chiqa olmas,
Aning bu dodi aro g 'ul rahnamunimu erkin?
Ko 'zum uyiniki sayli sirishk buzdi, yiqilmas,
Qading xayoli bu vayronaning sutunimu erkin?
Bu o 'tki telba ko 'ngulni pari xayolig 'a solmish,
Yuzung shuoyi deya sho 'lai jununimu erkin?
Birovki kasbi fano qildn, ko 'kka qo 'ydi qadamni
Bumu zabun anga yo ul munung zabunimu erkin?
Navoiy, ozdi esidin chu ketti jismig 'a ko 'p na 'l,
Talab yo 'lining alar na 'lbozgunimu erkin?*

606

*Garchi ul mahvash jaf o aylar taammul qilmaiin,
Chunki oshiqmen nedur choram taxammul qilmayin.
Hajr biymin anglabon aylar ko 'ngul vasltda maks,
Qatl uchun elturda el bormas taallul qilmayin.
Og 'zin anglarda belnn ko 'nglumda aylarmen xayol,
Xurdadon bo 'lmas kisht nozik taxayyul qilmayin
Ishq sirrin gar bayon aylay desam, ey piri aql,
E 'tiroz etma xadisimni taaqqul qilmayin.
Vah, necha qon yutqamenkin, soqiyi davron menga
Chun yetar har davr aro o 'lmas tag 'oful qilmayin.
Foniy o 'l faqr istar ersangkim, erur maqsud mahol,
Yo 'lg 'a chun qo 'yg 'ay qadam rahrav tavakkul qilmayin.
Ey Navoiy, shart qildimkim, agar bo 'lsam xalos
Ishqidin, o 'zga bu ish zikrini bilkul qilmayin.*

607

*Chok-chok etting ko 'ngul komini hosil qilmayin,
Keskulatting notavon saydingni bismil qilmayin.
Hajr o 'tining manzili bo 'lmoq ko 'ngul ne sudkim,
Yetgach o 'q o 'tti xadanging anda manzil qilmayin.
Tushmasun har ko 'z yuzungga, elga ham o 't tushmasun,
Chiqma uydin parda o 'tluq yuzga hoyil qilmayin.
Garchi hajri ro 'zgorim tiyra qilmish, ey sipehr,
Mahfilim yorutma oni sham 'i mahfil qilmayin.
Ul pari majnunidur ko 'nglumni zinhor, ey hakim,*

Band qilma zulfi qaydidin salosil qilmayin.
Dahr ishi oludaluqdur, ey xusho, ul pokro'
Kim, o'tar bu jiyfag'a ko'nglini moyil qilmayin.
Ey Navoiy, shart qildimkim, qutulsam hajridin,
Necha ko'nglum desakim, ishq orzu qil, qilmayin,

608

Gar desam ko'z birla ruxsordin tamosho qilmayin,
Vaslini naylab ko'ngul birla tamanno qilmayin.
Gavhari ishqig'a ko'nglumni netib qilmay hadaf,
Muncha baskim ko'zni ifshosig'a daryo qilmayin.
Oh o'tiyu ashk saylidan bo'lur yer-ko'k to'la,
Necha dermen ishq asrorin huvaydo qilmayin.
O't tushub ko'nglumdayu ko'ksunda ravzan zaxmidin,
Dudining oning ne yanglig' oshkoro qilmayin.
Ul pari har jilvasidin aqli kull shaydo bo'lur,
Telbalikdindur desam ko'nglumni shaydo qilmayin.
Qilmag'il, ey shayx, usruklar unidin shikvakim,
Mast o'lub mayxonada qilmas alolo qilmayin.
Soqiyo, andoq to'la tut bodakim, behud bo'lay,
Toki davr oshubig'a bir lahza parvo qilmayin.
Ey Navoiy, olam oro husnini chun ochti yor,
Bo'lmas emdi o'zni olam ichra rasvo qilmayin.

609

O'rtama ko'nglumni komin hosil etmasdin burun,
Qushni kim biryon etibdur bismil etmasdin burun.
Jism aro ishqing vatan qilmay hanuz oldi ko'ngul,
O't yoqar yer topti uyni manzil etmasdin burun.
Oshiq o'ldum jonim osonliq bila ol, ey ajal,
Ishq dardi jong'a ishni mushkil etmasdin burun.
Ey ko'ngul, yor ochti yuz hijronda o'lmak sa'b erur,
Jon fido qil yuzga burqa' hoyil etmasdin burun.
Pandlar berdi xirad ko'nglumba yuz shukr, ey pari,
Telba qilding nosih oni oqil etmasdin burun.
Foniy o'lsun kim baqoyi jovidon istar ani,
Foniy o'lg'anlarg'a davron doxil etmasdin burun.
Ey Navoiy, g'ayri naqshidin arit ko'nglungnikim,
Fayz mumkin ermas o'zni qobil etmasdin burun.

610

Oshiq o'ldum necha javr ahli zamondin tortayin,
Ulki oshubi zamondur bori ondin tortayin.
Yor ila ag'yor zulmi haddin o'tti, vah, necha
Vasl uchun javru jafu yaxshi-yomondin tortayin.
Hajr girdobidurur ko'nglum kamandi, vasl ber
Kim, solib ani bu hajri begarondin tortayin.
Sen tana'um gulbunidin uz farog'at g'unchasi,
Men balo paykoni jismi notavondin tortayin.
Borg'ali ko'yida egnimdin chiqar go'yo qanot,

Javridin desam ayoq ul ostondin tortayin.
Mehmonim bo 'lsang ollingda havodis tuhfas
Nesh tandin o 'q, ko 'nguldin nola jondin tortayin.
Ey Navoiy, necha qilg 'aylar etakdek poymol,
Men dog 'i emdi etak ahli jahondin tortayin.

611

Qil bu yon javlonki jonni xoksoring aylayin,
Boshingga evrulgali qo 'pqon g 'uboring aylayin.
Bu bahona birla chunkim jonni sadqang ayladim,
Aqlu xushu sabru naqdin ham nisoring aylayin.
Yuz agar ochsang nazarning qushlarin sayding qilay,
O 'q agar otsang ko 'ngul saydin shikoring aylayin.
Qochib el nazzorasidin gar kirarsen aksdek,
Ko 'zgudek ko 'nglumni temurdin hisoring aylanin.
Sen labingdin jon berib vaslingdin elning ko 'nglin ol,
Men xazin jonu ko 'ngulni xoru zoring aylayin.
Xonaqahda, eyki o 'zluk jomidin maxmursen,
Kir fano dayrigakim daf 'i xumoring aylayin.
To 'lsa paymonang Navoiy dayr aro may birla yub,
Boshining xum kirpichin xishti mazoring aylayin.

612

Yorumas sham 'i visoling rishtayi jon o 'rtabon,
Furqating dardi kam o 'lmas dog 'i hijron o 'rtabon.
Ko 'ngluma o 't, boshima solding qilich, ammo ne sud,
Oshkoro urmog 'ing su elni pinhon o 'rtabon.
Barq kulmak birla kuydurgan kibi jismim xasin,
Ohkim, kul qildi ul gulbargi xandon o 'rtabon,
O 'qlarin o 'rtab tanimda to 'kti ko 'nglum qonini,
Turfa saydi ayladi bismil nayiston o 'rtabon.
Soqiyo, sol otashin la 'ling bila bir o 't menga,
Kim ko 'ngulga sho 'la solsun jonni oson o 'rtabon.
Xayli ishqing har so 'ngakni tanda bir yon o 'rtadi,
Korvon yoqqandek o 't, xaslarni har yon o 'rtabon.
To Navoiydek bo 'lay ozod o 'zluk mulkida,
Har nenikim o 'rtamaklik bo 'lg 'ay imkon o 'rtabon.

613

Chehra yopting xasta jonimni anga zor aylabon,
Zulfiyig 'ding telba ko 'nglumni giriftor aylabon.
Gar muroding qatl esa jon topshurg 'ay olg 'il ravon,
Rahm etib o 'lturma yillar hajringga zor aylabon.
Dema javridin agar ul qochsa kimga javr etay,
Kim qocharg 'a azm qilg 'umdur xabardor aylabon.
So 'zki la 'lingdin eshitsam uylakim obi hayot
Qonmon, ey jon, to tirikmen ani takror aylabon.
Dema Majnun ul pari hajrida menmen dasht uza,
Nola chekkan tosh ila ko 'ksumni afgor aylabon.
Faqr ko 'yida gadolig ' garchi faxrimdur valek,

*Saltanat arz etsalar mayl aylamon or aylabon.
Ko'yi azmida Navoiyg'a navo yetsa ne tong,
Kim qilur bulbul navo ohangi gulzor aylabon.*

614

*El g'amimdin kuymasun deb nolayi zor aylamon,
Dardu holimdin mingidin birni izhor aylamon.
Yo'qsa yo'qtur hech soatkim fig'oni zor ila
Yuz tumon ming bag'ri toshning ko'nglini zor aylamon.
Turfa bu kim tortibon yuz muncha do'zax sho'lası,
Yor ko'nglin bu haroratdin xabardor aylamon.
Turfaroq bukim fig'onimdin uyumay dahr eli,
Uyquluq baxtim ko'zin har lahza bedor aylamon.
Ishq aro men o'zga, Farhod o'zga dur, ey do'stlar,
Teshai g'am birla men tog' bag'rin afgor aylamon.
Soqiyo, andoq sabuh istar ko'ngulkim, bersa dast
To qiyomat subhi andin o'zni hushyor aylamon.
Ey Navoiy, sudrab eltur boda birla mug'bacha,
Ixtiyorim birla azmi ko'yi xammor aylamon.*

615

*Shomi hijron zulmatida obi hayvon istamon,
Ne uchunkim sensiz, ey umrum xushi, jon istamon.
Chun tilar ko'nglum samandingning izidin topsa na'l,
G'ayri ko'nglum sohati raxshing' a javlon istamon.
Chun o'qungdin bir boshoqdur qatra su, ey qoshi yo,
Sendin o'tluq ko'ngluma juz tiyri boron istamon.
Istasam la'ling mayin har dam berur xunob charx.
Men xud o'z komim bila may o'rnig'a qon istamon.
Ul parivash tifli toshi tanda dermen tutsa yer,
Yo'qsa ko'p devonalig'din o'zni uryon istamon.
Yor ko'nglum buzmoq istar, men ham istarmen buzuq,
El yoshursun ganj deb bu uyni vayron istamon.
Ey Navoiy, ko'rgach el hayronlig'in o'lsam ne tong,
Menki g'ayratdin anga do'zaxni hayron istamon.*

616

*Jong'a har dam ishqidin yuz ming balo kam istamon,
O'zgaga ming yil o'tub yuzdin birin ham istamon.
Yor chun istarki g'amnok o'lg'amen hijronidin,
Ne ajab gar vaslidan ko'nglumni xurram istamon.
Tig'i ishqing zaxmidin jonim bir osoyishtadur,
Kim agar yuz qatla o'lsam dog'i marham istamon.
Dev siyratlar bila ko'rsam ne hol o'lg'ay menga,
Ul parig'a chun malak haylini hamdam istamon.
Ne taxammul gar yuzungga tushsa nomahram ko'zi,
O'z ko'zumni ayni izzatdin chu mahram istamon.
Oncha el javrin ko'rubmenkim tilarman fardlig',
Bo'lsa yori ham vafolig' jinsi odam istamon.
Ey Navoiy, ishq agar olamg'a rasvo aylamas,*

Men xud o'zni kuch bila rasvoyi olam istamon.

617

*Necha ashkimdin menga, ey ishq, bedod etgasen,
Ohdin jismim xasin har lahza barbod etgasen.
Elga dilbar iltifotidin meni aylab g'amin,
Elni bo'lg'andin menga nomultafit shod etgasen.
Menkim o'ldum g'amda jon bermak menga ta'lim etib,
Ulki qotildur anga o'lmakni irshod etgasen.
Ey ko'ngul, bergaysen elga sur nafhidin xabar,
Aylab ohingdin qiyomat chunki faryod etgasen.
Har zamon ishqing chu yuz ming qatlg'a qoni' emas,
Furqatingdin yo'qturur hojatki imdod etgasen.
Ishqdinkim jonima yuz gul ochilmish, ey hakim,
Jahl erur gar nomiya ruhig'a isnod etgasen.
Uyla mahv o'lmish, Navoiy, xotiringdin, ey pari,
Kim unutub shoyad ul devonani yod etgasen.*

618

*Yo'q damekim ul quyosh yodida faryod aylamon,
Aylamon faryodkim gardunni barbod aylamon.
Nola qilmonkim xaloyiq ko'nglini qilmon xazin,
Navha chekmon g'am arokim elni noshod aylamon.
Orazu qaddi xayoli bas menga, ey bog'bon,
Gul sari qilmon tamosho mayli shamshod aylamon.
Qo'yma yuz huru pari vasfig'a, ey roviyki, men
Qiblai jon g'ayri ul huri parizod aylamon.
Aylamon ma'mur aqlu sabr ila ko'nglum uyin,
Chun meni buzdi, men ul vayronni obod aylamon.
Har necha qildim vafo ko'rguzdilar javr, ey ko'ngul,
Ayb qilma gar zamon abnosidin yod aylamon.
Ey Navoiy, tarki ishq etkim, qutulsam men dog'i,
Kimsaga ko'nglumni mundin nari mo'tod aylamon.*

619

*Ko'rguzur ag'yor yuz tuhmat nihoni naylayin,
Yorkim so'rmay inonur, bu baloni naylayin?
Yuz jafo eldin chekib, vahkim, jafogarlikka ot
El aro paydo qilibmen, bu jafoni naylayin?
Kimki dardi bo'lsa yor aylar davo, men yorsiz
Dard aro o'ldum, bu dardi bedavoni naylayin?
Dam-badam qonimg'a tonug'luq berur ko'z, ey ko'ngul,
Bilmon ul tardomani yuzi qaroni naylayin?
Yuz vafo aylab xaloyiqqa, ko'rubmen ming jafo,
Aylamay xoliqqa emdi iltijoni naylayin?
Qilmangiz dayri fanog'a kirmagimni aybkim,
Chekmayin jomi fano dardu anoni naylayin?
Ey Navoiy, chun vatanda bir dame xush urmog'im
Mumkin ermas, ixtiyor etmay jaloni naylayin?*

620

*Yor holidin menga, vahkim, xabar yo 'qtur bukun,
Bu jihatdin aqlu xushumdin asar yo 'qtur bukun.
Subh selobi sirishkim oqti ko 'p, ey do 'stlar,
Band uchun kelmangki ul sudin guzar yo 'qtur bukun.
Kechakim bag 'rim bo 'lub qon oqti ko 'zdin g 'am emas,
G 'am budurkim itlaringga mohazar yo 'qtur bukun.
Men bukun o 'lgach, aning ko 'yiga to 'ldi xalqkim,
Ashku ohim saylu barqidin zarar yo 'qtur bukun.
Va 'dai vaslingni tongla demagilkim, umrg 'a
E 'timodim hajr shomi to sahar yo 'qtur bukun.
Ichmagum, ey dayri piri, jomi may ul mag 'bacha
May tutarg 'a bazmi aysh ichra agar yo 'qtur bukun.
O 'zluvin chun soldi o 'tgan kun Navoiy boshdin,
Bu jihatdindur anga gar dardisar yo 'qtur bukun.*

621

*Lablaring sharbatini chashmai hayvonmu deyin?
Demasam chashmai hayvon, ne deyin, jonmu deyin?
Tunu kunumkim yorug ' ul yuzdin erur, vahkim, ani
Mohi anvarmu deyin, mehri duraxshonmu deyin?
Kulubon jilva qilur chog 'da qadu og 'zin aning
Sarvi ra 'nomu deyin, g 'unchai xandonmu deyin?
G 'amzai qotil ila kofiri xunrez ko 'zin
Dushmani jonmu atay, ofati imonmu deyin?
Ishq dardini desam sa 'b meni ayb etmang,
Ishki ming mushkil erur zimnida osonmu deyin?
Aql agar ishq o 'tidin qochsa nechuk man ' qilay,
Sho ' 'ladin sa 'y qilib chiqsa birovi yonmu deyin?
Ichmakim zohid agar bildi, Navoiy, naylay,
So 'rsa so 'z uyla kishi ollida yolg 'onmu deyin?*

622

*Ko 'z bila qoshing aro ul xoli mushkinobdin,
Nuqta kofir uzra tushmish yo quyi mehrobodin.
Ul og 'iz ollidakim har la 'lidur obi hayot,
Nomunosibdur demak so 'z g 'unchai serobdin.
Uylakim zulfung g 'amin olamg 'a tarqatmish nasim,
Ne ajab sudralsa yuz jon bo 'yni har qullobdin.
Nuqtai mavhum erur og 'zing, netib kom istayin,
Kim tamattu ' kasb qildi javhari noyobdin.
Hajr tobu pechidin qisqardi umrum rishtasi,
Tor ul yangliqki bo 'lg 'ay qisqa pechu tobdin.
Olam asbobidin o 't gar istasang ko 'nglumni jam ',
Kim parishonlig 'din o 'zga yetmas ul asbobdin.
Ey Navoiy, yor ko 'yida qaro tufrog ' aro
Qolibon ortuq ko 'rarmen bistari sinjobdin.*

623

Necha ul chehrani ko 'z lavhida tasvir etayin,

Ani ko 'rmakka bu suvrat bila tadbir etayin.
Necha tun tongg'acha ko 'rmakka quyoshdek yuzini
Yuz tahayyul qilibon borig'a tafsir etayin.
Necha yo 'q yerda xayolingni taaqqul qilibon,
Furqating sharhi g'amin ollida taqrir etayin.
Necha xad yozg'ali yo 'q yerda senga holimni
Nomalar kilki tahayyul bila tahrir etayin.
May ber, ey barahman, ar mug'bacha ishqiyu ko 'ngul
Bo 'lsa badmasti firoqi bila ta'zir etayin.
Ey Navoiy, dema jon bergilu ilgin o'pgil,
Mundoq iqbol ilik bersa ne taqsir etayin.

624

Necha g'amim o'tin ahli jahong'a yetkurayin,
Sharoru dudin aning osmong'a yetkurayin.
Qadam boshimdin etib ko 'yi azmi qildimkim,
Bu makr ila ani ul ostong'a yetkurayin.
Labingg'a may bila obi hayot yetgandek,
Aning xayolini men dog'i jong'a yetkurayin.
Ko 'ngul chu ko 'yida kam bo 'ldi, ne ko 'ngul birla
O'zumni kom tilab gulistong'a yetkurayin.
Ko 'ngulni istayu vayron badanni elturmen
Ki, xonumonini bexonumong'a yetkurayin.
Jahonda fitnadur, aylab so 'rog' mayxona,
O'zumni sa'y ila dorul among'a yetkurayin.
Navoiy ohi senga za'fdin chu yetmas, kel
Ki, vaslidin madad ul notavong'a yetkurayin.

625

Ishq aro men kibi yo 'q besaru somon bo 'lg'an,
Xonumon buzg'an aloxonu alomon bo 'lg'an.
Oh dudi bila ishq o'tini zohir qilg'an,
Lek ul dud aro axgar kibi pinhon bo 'lg'an.
Tiyri boroni baloi ishq anga yog'durg'an,
Tanida har sari mo'y o'rnig'a paykon bo 'lg'an.
Sarsari ohi bila naxli umidi sing'an,
Sayli ashki bila sabri uyi vayron bo 'lg'an.
Pora-pora jigari hajr o'tidin o'rtangan,
Qatra-qatra yuragi hajr o'qidin qon bo 'lg'an.
Ishq daryosi ani odami obi etgan,
Hajr sahrosi aro g'uli biyobon bo 'lg'an.
Tong yo 'q o'ldum esa ishq ichra jahon rasvosi,
Kimdurur oshiq o'lub oqili davron bo 'lg'an.
Soqiyo, bodaki, yo vasli keraktur, yo may,
Maxlas istar esa pobastai hijron bo 'lg'an.
Mezbonlig'da Navoiy ne ajab jon bersa
Kim, o'luk tirguzur ermish anga mehmon bo 'lg'an.

626

Ishq ichra qani men kibi zeru zabar o'lg'an,

Har kimki yo 'q andin batar o 'lg'an, batar o 'lg'an.
Chun dilbari kirpiklar o 'qi el sari otqan,
A'zosi aro har sari mo ' nishtar o 'lg'an.
Menmen labi jonbaxshing uchun la'l masallik
Bag'ri teshilib g'arqai xuni jigar o 'lg'an.
Dehqon deki, mendek yana davron chamanida
Kim ko 'rdi vafo naxlig'a hijroni samar o 'lg'an.
Jismi sharar ayrilmog' ila bilki tugandi,
Ko 'nglida muhabbat shararidin asar o 'lg'an.
Mast ulki jahon mehnatidin topti farog'at,
Davrong'a kelib ketganidin bexabar o 'lg'an.
Faqr ichra ne tong o 'zlukidin kechsa Navoiy,
Fard o 'ldi fano shevasidin bahravar o 'lg'an.

627

Qomatingdek bog'i husn ichra yo 'q sarvi ravon,
Orazingdek xud qani sarv uzra arg'uvon.
Siyimi so'id ko 'rguzub ko 'nglum oldi ul quyosh,
Kuchluk aning panjasi, men bag'oyat notavon.
G'am yukidin men kibi qadi xam bo 'lmoq ne tong,
Har qarikim dilbari bo 'lg'ay aning navjuvon.
To qaroqchi ko 'zlaring din yo 'lini urdilar,
Zuhdu taqvo mulkidin kelmadi bir korvon.
Naqdi jon istasa meni qiynasa kofir ko 'zung,
Netgamen har yonkim ul turk mastidur avon.
Dahr elidin zinhorkim vafo qilma tama'
Kim, tama'din kimsaga yuzlanur doim havon.
Ey Navoiy, go 'yiyo kelgusidur yorkim,
O'trusig'a ko 'z yoshing turmayin bo 'ldi ravon.

628

Oy yuzung ustida ko 'z andoqki, oraz uzra ayn,
Nun bila ikki qoshing ichra tafovut binu bayn.
Men kimu taqvo musulmonlarki, har soat solur,
Ko 'ngluma ul ikki kofir ko 'z xayoli sho 'ru shayn.
Anjum istar charx to'sida tugunlar ishqdin,
To ko 'rubtur ul maqomirvash qo 'lida ka'batayn.
Yirtting umrum sijnilin tig' ila boshim chopib,
Qolmadi bo 'ynumda hijron o 'lturub bori bu dayn.
Dedi og'zimdur sening umrung, visolin istagil,
Umr agar budur visolin topqamen al umrat ayn.
Soqiyo, ko 'p va'da qilding roh ila rohat yetur,
Yo 'qsa qil ma'yuskim, alya'su ihdar-rohatayn.
Ey Navoiy, nega ma'yus o 'lg'ay ulkim, shohdur,
Xisravi G'oziy muizzi mulku din Sulton Husayn.

629

Yorutmas quyosh tiyra shomim qarosin,
Ki bu shom etar tiyra aning ziyosin.
Ochar shoh o 'zi band qilg'anni, lekin

Xalos aylay olmas birov muhtalotin.
Gar Ayyub sabr etti turluk baloda
Valek ko 'rmedi hajr shomi balosnn.
Bulut bo 'ldi ohimki, ul oyni yopqay,
Ulustin qilib tichra ishqon havosin.
Diram o 'rnig 'a bersa anjumnn toshlar,
Agar imtihon qilsang, ul on gadosin.
Qani ra 'iy mundin savob, ey ko 'ngulkim,
Kishi qoyil o 'lsa, bilib o 'z xatosin.
Navoiy erur bulbulung, lekin ul gul
Unutturdi hajring xazoni navosin.

630

Musavvireki qilur go 'yi gardining raqamin,
Qo 'yungki ko 'zga chekay surma milidek qalamin.
Yilon taharrukin ar qush tutarda ko 'rmaysen,
Ko 'ngul olur chog 'i ko 'r bandi zulfi pechu xamin.
Nihon tan ichra tugonlardin o 'ldi munglug ' jon,
Gadoki tarbiya qilg 'ay libos aro diramin.
Ko 'ngulki g 'am sipahin ko 'rdi chekti sho ' 'lai oh,
Birov kibiki tikar mo 'r xaylig 'a alamin.
Xiromin asru sevarmen, vale ko 'zum ichra
Ayog ' chu qo 'ydi tilarman ko 'tarmagay qadamin.
Xumor muhtlik edi dayr piri tutti qadah,
Unutmag 'ung agar o 'lsa dog 'i aning karamin.
Navoiyo adam istar falak vujudongni,
Teng anglasin dog 'i aning vujud ila adamin.

631

Netib tama ' qilayin bo 'ynuma soching rasanin,
Kim ul quyosh yuziga soldi chin ila shikanin.
Buzug ' ko 'ngul aro ishqing chu kirdi, qochti xirad,
Bu ajdahoni ko 'rub bum qo 'ydi o 'z vatanin.
Tirildi xattu yuzungdin ko 'ngul, magar ekting
Xizr suyi bila bu bog ' sabzayu samanin.
Qatili ishqing agar kirsaravza tavfig 'a,
Ketursa hulla olmag 'ay aning kafanin.
Ko 'ngulda xor g 'amidur o 'larmen, ey Maryam,
Masih ignasi birla chekay desang tikanin.
Jahonda raz qizining la 'lidin og 'iz olma,
Desangki, ko 'rmagamen zoli charx makru fanin.
Navoiy usruk agar dayr ichinda o 'rtadi dog ' ,
Magarki suzguch ila kimsa bog 'lag 'ay tunganin.

632

Xating kim mehr uza chekti savodin,
Xamono mushkadin qilmish midodin.
Sochingda chun girihdin o 'zga yo 'qtur,
Ne nav ' andin tila, ko 'nglum kushodin.
Ajaldin yo 'q malolim mundin o 'zga

*Ki, qobil qo'ymag'ay qilmoqqa yodin.
Bo'lur ko'nglum uyidin xayr barbod,
Qachonkim fikr qilsam xayr bodin.
Murodi gar emas dilbar murodi,
Ilohiy bermagil oshiq murodin.
Salohin gar ko'rar zuhd ichra zohid,
Riyoyu ujbodin ko'rmas fasodin.
Navoiy topmasa yuz qatla o'lgay
Ising bir qatla har soat sabodin.*

633

*Ishqing o'tig'a quruq jismim o'tun,
Ko'ngul ahgardur anga, oh tutun.
Tig'ila yordimu ko'ksungni demang
Aylamas tig'ila xud ani butun.
Ro'zgorim qarorib zulfungdek,
Tori umrumg'a tugun uzra tugun.
Vasl aro debsen olurmen jonin,
Hajring olmay durur angla burun.
Va'dai vaslin etar tongla netay,
Intizori meni o'ltursa bugun.
Boda zarfi boshig'a yetmoq uchun,
Soqiyo, qolmadi xirqamda yurun.
O'ynab o'turdi Navoiyni, ko'rung,
Chini ne erkin, agar budur o'yun.*

634

*Yetishti bayramu daf'etti ro'za qayg'usin,
Hilol musqili yorutti boda ko'zgusin.
Sipehr jomi hilolig'a jilva berdi magar,
Ki boda zabt eta olmas nishot ko'zgusin.
Magarki qildi shabistong'a azm shohidi iyd,
Ki to'kti charx ayog'ig'a axtar injusin.
Dalil rohi shafaq rangi jomi menoyi,
Shafaq mayini ko'ru charx jomi menusin.
Farog'ate tilar ersang, ko'p og'zi xishtin ol,
Ushat bu xisht bila zuxd nangu nomusin.
Saharki xalq Musallog'a yuz qo'yar, xush tut,
Borurg'a dayri fano sari tong qorong'usin.
Navoiy, ich qadahu foni o'lki, topti baqo
Biravki, topmadilar el so'rog'i bilgusin.*

635

*Yuz o'tida yuz qatra su ne tong yo'q xayig'altonidin
Ko'nglum o'tida yo'qmudur yuz qatra su paykonidin.
Qilg'anda raxshin garm po'y ul shahsuvori tund xo'y,
Qilg'ay debon olingda go'y olmon boshim maydonidin.
Bu dardu g'amdin lolmen, maydon aro pomolmen,
Kim ko'rgach-o'q beholmen ul ishvgar javlonidin.
Boshim sari nazzora qil, ey charx, idboringni bil,*

*Dog'i saodat anglag'il har zaxm oning chavgonidin.
Maydong'a ul chobuk surub boshimg'a chavgon yetkurub,
Sargashta jonim kuydurub el po'yasi har yonidin.
Ko'k mazraidin xo'shaye kasb aylasang qil to'shaye,
Kom istabon tut go'shaye ko'yi falak davronidin.
Gardun chekib tig'in nihon, yuz javr birla to'kti qon,
Oxir Navoiy topti jon topqach vafo jononidin.*

636

*Tirik qolsam gar o'zni bazmi vasling ichra solg'aymen,
Firoqing shiddatin de olmasam xud yig'lay olg'aymen.
Qabo bir qatla vasli xilvatida meni, ey gardun,
Necha hijroni zindonida ul oyning qobolg'aymen.
Junun toshi boshingg'a yog'di deb ta'n etma, ey nosih,
Tasavvur qilmakim bu sarzanishlardin uyolg'aymen.
Nigoring gar borur, bot kelgusidur, yema g'am dersiz,
Hamono sog'inursizkim, men ul kelguncha qolg'aymen.
Meni davron buzubtur, siz yasay olmaysiz, ey ahhob,
Menga ne jurm azaldin chun buzuq mundoq yasalg'aymen.
Agar ahhob te'dodin qilursiz, bo'lmog'um sonda,
Menga bas bu sharaflkim, itlari ichra sanalg'aymen.
Sabuhi vasl aro tut bir qadah, ey soqiyi davron,
Necha hijron tuni maxmurliq birla qiynalg'aymen.
O'larmen yo yetarmen maqsading'a, yonmoq imkon yo'q,
Badan za'fi bila yo'l shiddatidin garchi tolg'aymen.
Ko'ngul uzdum, Navoiy, ko'yi tavfidin, ne tong, emdi
Erishsa itlari ul ko'y aro ko'nglumni solg'aymen.*

637

*Tariqi ishq aro elni fard qilsa birov,
Harif emas anga yer, ko'k necha erurlar ikov.
Ko'nguldin ayla mavolid maylin kam kim,
Bo'lurg'a fard mavone'dururlar ushbu uchov.
Desang falakka chiqay, foniy o'l anosirdin,
Nedinki ruhunggadur chormix bu to'rtov.
Havosi xams ila maqsud bo'lmadi mudrik,
Ko'ngulni top ikki-uch uzv besh emas bu beshov.
Fanoyi mahz etar sittayi zaruriya,
Nedinki yo'qqa zarurat emas bu nav'oltov.
Xilofi shar' agar yetti ko'kka chiqqungdur,
Yaqinki yetti tomug'din batardur ul yettov.
Navoiyo, sakiz uchmog'xavosidin kech kim,
Bular mavoni'erur yor istar o'lsa birov.*

638

*Falakdin gar senga har lahza yuz qayg'u kelur o'tru,
Agar har qayg'udin so'ng bir sevunmak bor, emas qayg'u.
Vagar har tiyralikka bir yorug'luqni inonmassen,
Yig'i ko'r charxdin, har shom dog'i subhidam kulgu.
Kamol istar esang sidq ahlidin qilma ko'ngul tiyra,*

Mukaddar aylamas xurshid subh anfosidin ko'zgu.
Safo ahlig'a gulruhlar xayolidin tag'ayyur yo'q,
Qachon gul aksi tushmaklik bila gulrang bo'lg'ay su.
Fano naqdi jahoningg'a chu ermas bir zamon ma'lum,
Diram naqdig'a umrung har zamon sarf etmagil asru.
Junun zanjirida oshiq yonida xiylagar zohid,
Kishi ko'rsa tasavvur aylagay sher ollida tulku.
Ko'ngul mir'oti ichra jilvagardur yoru sen g'ofil,
Toriqma hajrdin ko'pkim, emassen yordin ayru.
Fanoning ham fanosin istagil vasl ersa komingkim,
Bu yo'lda vosil o'lmoqning tariqi ushbudur ushbu.
Ketur bir boda, ey soqiyki, ichsam qolmag'ay boqi,
Fanodin, bal baqodin ham zamirim lavhida belgu.
Navoiy dayr aro mast o'lsa shohdin panoh, andin
O'tarda tutqusi, albatta, bir sog'ar chiqib o'tru.

639

Qayon qilsa havo ul turfa qush uyqu olur qayg'u,
Vagar kulbamda bir tun qo'nsa xud ko'zdin uchar uyqu.
Firoqing shomida subhi visoling yodima kirgach,
Kelur har lahza tinmay yig'lamoq ichra menga kulgu.
Quyoshim sarvdek qad birlakim har yon qilur jilva
Ayog'i ostida, vah, soyadur yo sunbuli gesu.
Yangi jon topqamen bo'lsa labing obi hayotidin,
O'larda og'zima chun tomizurlar paxta birla su.
Labingning xolidin jon istadim, ul oldi jonimni,
Gunah mendindur, andin yo'q chu ishni aks etar hindu.
Qul o'ldum xolu zulfu qaddingga gar javrdin qochsam;
Erur ko'ksunda har yon dog'ila na'lu alif belgu.
Qadah mir'oti ruh ey soqiyu maxmurluq ranji,
Meni o'lturdi, bovar qilmasang qo'y og'zima ko'zgu.
Chu davron bevaforur, necha sohibi joh esang, ey shah,
Gadolar xotirin asrayu mag'rur o'lmag'il asru.
Ichar ermish ul oy ushshoq yodi birla sog'arlar,
Seni ul el tufayli, ey Navoiy, yod qilg'aymu.

640

O't yolindek sen qachon chopsang samandi barqrav,
Bir alamdur o'tqa boshing ustida gulgun yalov.
Tortibon tig'i jafu bag'rimni yuz chok ayladi,
Bordi ulkim der edilar el meni bag'ri butov.
Xullai kofirgun ul xil'ati xazro uza
Sabzai jannatqa go'yo tushti rahmatdin qirov.
El inoni ixtiyori chiqti yaksar ilgidin,
Po'yada har sari ul chobukki qaytardi jilov.
Xo'blar ichra birov ko'nglumni olmishkim, ani
Mendin o'zga kimsa birla qilmag'il, yorab, ikov.
Tiyralar lutf aylabon tutmas safo ahli yerin,
Yorug'an birla uchi sham' o'rnini tutmas kosov.

Gar Navoiy kilhidek el kilki shakkarrez emas,
Ayb qilmang birdek o'lmish nayshakar birla g'arov.

641

Yuzungga shiftai qoshlar bo'lmasa oshiq nag'u,
Bo'ldilar har qaysi bir devonai jo'lida mo'.
Bo'lmasa devona, bas ne vajhdin zanjir etib,
Kelturubdursen ayog'i sari zulfi mushkbo',
Ul araqnok otashin ruxsoringa mayl ettilar,
Telbalar moyil bo'lurlar ko'rsalar o't birla su.
Telba ermas balki ikki hindui sohirdurur,
Bosh qo'shub afsun uchun go'yo qilurlar go'ftugo'.
Yo tamosho qilg'ali, yo sehri ta'lim olg'ali
Zulfining hindulari har sari qilmishlar g'ulu.
Sho'xlarning qoshlarig'a, ey ko'ngul, mayl etmakim,
Ofiyat ko'yiga hojiblardur ikki ro'baro'.
Qoshig'a tushgan girihlar birla ko'nglung bog'lamish,
Ey Navoiy, ishqini tark ayladim deb bo'ldimu?!

642

Yordin ayru may ichmak qindurur, balkim og'u,
Xoh og'izda talx su, xohi burunda sho'r su.
Deb eding, ey hajr, yoring kelmasa jon bergasen,
Chiqti jonim birga, vah, bu ikkidin vaqt o'ldimu.
Istasam husnung zakotin gar bo'lur mone'raqib,
Ne ajab chun it bo'lur doim gado birla adu.
Nevchun og'zingg'a yetar deb jomi gulgun dam-badam,
Xasta ko'nglum g'unchadek qon bog'lanibdur to'-bato',
Men gado o'ldum ko'yida ko'nglum o'ti dudidur,
Zog'din qilmang gumon qonlig' tanim uzra g'ulu.
Zohidi xudbing'a xirqam zayli tegdi, ey rafiq,
Olib egnimdin fano dayri aro may birla yuv.
Ey Navoiy, ko'rgach ul qotilni qo'ydung yerga bosh,
Buyla bosh qo'ygach nafas tashvishidin forig' uyu.

643

Ko'nglumu bag'rimni g'amzang tig'i aylar kov-kov,
Yo'q ajab gar qon oqar ikki ko'zumdin ikki nov.
Xayli xatting charkasi yuz davri uzra go'yiyo,
Kim iki mushkin g'izoling sayd etarga bo'ldi ov.
Ishqing o'ti sho'lasin mufrit tilar majnun ko'ngul,
Uylakim doim tilar devonalar qilmoq olov.
Ishqi o'zlukni chu boshimdin chiqardi, urdi tig',
Ani boshtin sov etib, boshni tanimdin qildi sov.
Zohido, ishqingni yoshur dersen andin so'ngrakim,
Holima tashni' ila solding bori olamg'a chov.
Qayda mumkindur alifdek chiqmoq eldin xossakim,
Kavn aro olti jihatdin qolmisham andoqki «vov».
Ey Navoiy, tig' tortib, chobukum javlon qilib,
Boshima yetgach dedim: Tark et urushni! Dedi: – Hov!

644

*Ro'zada labtashnaliqdin qildi za'ful mohro',
Jon berurmen la'lig'a to bo'lg'usi jonimda su.
La'lig'a su orzu bo'lmish susizliq tobidin,
Kim ko'rubtur chashman hayvon su qilmoq orzu.
Istaram ul gulni serobu bu kim beob erur,
Xasta ko'nglum g'unchadek qon bog'lanibtur to'-bato'.
Men solay ohim bila olamda zulmat, ey Xizr,
Sen su keynicha yugur chashmang sari olib sabu.
Za'fdin har dam quyoshim xushidin g'oyib bo'lur,
Qo'z soling tengri uchun xurshid g'oyib bo'ldimo'?
Tashnaliqdin zohidi xushk o'ldi ul oy ro'zador,
Garchi zuhd ahlin xarobot ichra qildi ko'-bako'.
Ey Navoiy, har dam ul on za'fdin behol erur,
Hech bilmonkim, ne qilg'aymen, ajab hol o'ldi bu?!*

645

*Ey sabo, ovora ko'nglum istayu har yon boru,
Vodiyu tog'u biyobonlarni bir-bir axtaru.
Topa ko'r ani, chu topsang har qayon ozim esa,
Boshig'a evrul quyundek dog'i aldab qaytaru.
Sa'y etib keltur mening sariyu gar xud kelmasa,
Ollida bedilligimning dostonin o'tkaru.
Aytqilkim, sen xud etting jon dog'i chiqmoqqadur,
Boshima yetkuru gar xud kelmas o'lsa yolboru.
Ola kel, vah, bo'lsa Majnun shevayu beixtiyor,
Qo'ymayin o'z ixtiyorig'a bu sori boshqaru.
Kelturub chok aylabon ko'ksun oni o'rniga sol,
Meni bedillik baloyu mehnatidin qutqaru.
Ushbu yanglig' istagil doim Navoiy ko'nglini
Kim, gar andin yetmasa haqdin senga yetgay qaru.*

646

*Sipehri oyinagun gar damimdin erdi qorong'u,
Asar yo'q emdi damimdin qo'yuulsa og'zima ko'zgu.
Firoqi bazmida ermas surohi og'zida g'ulg'ul,
Ki qildi qah-qaha birla g'arib holima kulgu.
Sipehr bahrig'a boqsang yuzungga aksdurur mehr.
Ko'runur ikki quyosh chun bo'lur quyoshqa su o'tru.
Yuzungda qatrai xo'y xol nuqtasinmu yoshurdi,
Va yo cho'mub nafas asrar hayot suyida hindu?
Netib habib visolin tama' qilay meni shaydo,
Ki telba beadabu tund xo'y erur pari asru.
Yorug' gar o'lmadi sham'i muroding etma ko'p so'z,
Kishi qazo bila bo'lmas urushmoq, aylama yorg'u.
Navoiy, istar esang yor la'li komini, jon ber,
O'zung de elga tirilmaklik o'lmaguncha bo'lurmu?*

647

Ne ajab gar qilmasam gul rangi bo'yin orzu

Kim, erur andin dimog'im ichra o't, ko'zumda su.
Sarvni ham istamonkim ko'zga andin o'qdurur,
Kimsa bir o'qni ko'ziga qanda qilg'ay orzu.
Guljabinlik sarvqad mohim kerak, yo'q sarvu gul,
Ul yuzu qadsiz menga ne ul keraklikdur, ne bu.
Qomatu ruxsori komimdur, yo'q ersa bog' aro
Har taraf ko'p saf tuzatgay sarvu gul qilg'ay g'ulu.
Sarv qaddi birla gul ruxsorini ko'p istadim,
Ul qadu yuzdin yiroq ko'nglungga taskin bo'ldimu.
Azmi dayr etsang qilib g'usli tariqat kom ko'y,
Lek avval din ila islomdin ilgingni yuv.
Ey Navoiy, dahr bo'stonida ko'ptur lavnu atr,
Lek yo'q mehru vafodin anda mutlaq rangi bo'.

648

Xating ermas gul uzra, sabzai bog'i eramdur bu,
Ne sabzagun yuzida tun savodidin raqamdur bu.
Gar ohim sho'las o'tti quyoshdin tong yo'q, ey mahvash,
Sen ahli husn aro shahlig' uchun chekkan alamdur bu.
Latofat suyidin bo'lmish zanaxdoning chohi go'yo,
Tarashshuh aylagan kun chashmasidin barcha namdur bu.
Jafo dog'in qo'yubkim jonim olding, asrasam tong yo'q,
Nihon ko'ksun arokim jon berib topqan diramdur bu.
Ilojimdin bo'lub ojiz dedilar hikmat ahlikim,
G'aribu xasta yo'qkim oshiqu devona hamdur bu.
Butekim, kuch bila chekti boshimni sajdag'a emdi,
Vafodin bosh chekar, ko'rgulki ne sarkash sanamdur bu.
Olib din naqdi piri dayrkim, qildi meni sarxush,
Ko'rung, oxir ne kamlik o'trusida ne karamdur bu.
Qadah davrini xush tut, charx javrin boqma, ey soqiy,
Ki ul tutqach vujud albatta bilkim, kal'adamdur bu.
Navoiy, g'ofil o'lma ul sanamning qasrin aylansang,
Samad zikrini mazkur aylakim tavfi xaramdur bu.

649

Yig'lamoq kam qilmadi bu diydai giryonda su,
Ikki orig' ayrilib ne o'ksugay ummonda su.
Yetmay el og'zig'a la'li obdoring jon berur,
Bu latofat birla yo'qtur chashmai hayvonda su.
Ne ajab ko'rgach yuzung ko'p oqsa yoshimkim, bo'lur
Chashmalar ichra bahor ayyomida tug'yonda su.
Har ko'zumdin gohi su, gah qon oqar ko'yung aro,
To'rt ariq oqqan masallik ravzai rizvonda su.
Buzg'udektur charx uyin ashkim hamono yo'q ishim,
Nisficha olamni vayron aylagan to'fonda su.
Jong'a shirindur o'qung, vah, nayshakardurmu, nayi,
Yo magar jon shirasidin bo'ldi ul paykonda su.
Eyki dersen la'li serobimg'a ko'p labtashnasen,
Mundin o'zga yo'q ishim to'bo'lg'usidur jonda su.

*Soqiyo, maxmurluq og'zim qurutmish, rahm etib,
Boda gar yo'qtur solib ber sog'ari davronda su.
Shodlig' xayli Navoiy ko'ngliga tushmay o'tung
Kim, bu manzilning o'ti ko'ptur vale yo'q anda su.*

650

*Ohu ashkimdin shikoyat aylamish ul tund xo',
Ne dey olg'aymenki bir og'zida o'tdur, birda su.
Jonfizo vaslin qilurmen, kom muhlik hajr aro
Jon berur ul aylaganda umri jovid orzu.
Muddaiylarning hujumi bul ajab holimdudur,
Nogahon kirgan kibi ko'rgach g'arib itlar g'ulu.
Menu kunlar yuz balosin kom ila yuz aysh sur,
Menu tunlar uyqusizliq noz ila sen xush uyu.
Soqiyo, chini idish birla takalluf qilmakim,
Betakalluflarg'a xushroqtur surohidin sabu.
Huru jannatdin murodim davlati diydor erur,
Yorsiz bog'u kanizi besh emastur ulu-bu.
Ishq dashtida fanodin nari ermish yuz xatar,
Ey Navoiy, yor ishqida berib jon bo'ldimu?*

651

*Sayli ashkim birla tutmish jumlai olamni su,
Jumlan olam neki bu obgun toramni su.
Aylagandek mardumi obi burun ko'z mardumin,
Emdi ul nav' aylamish xayli bani odamni su.
Hajri ashkim yetkurur har dam quyoshqa bir hayot,
Uylakim, yetkurdi Kayxusravg'a jomi Jamni su.
Zaxmim ichra qoldi paykoning, ne yanglig' butgay ul,
Chunki qo'y mas yorag'a yopushqali marhamni su.
Istangiz ko'nglumnikim, sahroda ashkim saylidin,
Qanda soldi erkin ul bemor devonimni su.
Darddin g'amginmen, ey soqiy, qadah saylini quy,
Bo'g'zuma to eltgay ko'nglum uyidin g'amni su.
Ey Navoiy, buyla nazm etting bu durri obdor
Kim ajab yo'q, rashhasidin gar tutar olamni su.*

652

*Ko'p qochar yor oni ko'p qilsam meni zor orzu,
Anda bisyor ijtinobu menda bisyor orzu.
Kufri zulfi orzusidin berurmen naqdi din,
Kim ko'rubtur, ey musulmonlar, bu miqdor orzu?!
To ko'zung ayni tanosidin menga qilg'ay nazar,
Kechayu kunduz qilurmen o'zni bemor orzu.
Chun erur har tori zulfung rishtai jon, bas ne tong,
Jon qushin ul dom aro qilsam giriftor orzu.
Jannat o'lsa maskanim ko'yung tilarman uylakim,
Do'zax ahli aylagan jannatqa izhor orzu.
Bog' tavfidin g'araz andoqki, bo'lg'ay sarvu gul,
Bizga ko'yung ichra bor ul qaddu ruxsor orzu.*

Soqiyo, aylar xumorim qasdi jon qilsam ne ayb,
Xasta jonimni muqimi ko 'yi xammor orzu.
Kundai do 'zaxdurur bu ravzada har bargi shox,
Aylaram savsan kibi o 'zni sabukbor orzu.
Andin o 'ldum ozimi dayri fano, ey mug 'bacha,
Kim qilibmen halqai zulfungni zunnor orzu.
Zohido, boshtin ayog 'ing zarq erur qo 'y pandkim,
Besarupolarg 'a bo 'lmas kafshu dastor orzu.
Orzu aylar Navoiy ko 'yung ichra orazing,
Zor bulbul aylagandek bog 'u gulzor orzu.

653

Kofurgun libos aro ul sarvinoz ekinmu?
Yo shomi hajr dafi 'g 'a sham 'i tiroz ekinmu?
Qatl aylarida dahr eli bosh qo 'ydilarmu erkin,
Yo Qiblai jamolig 'a el sajdasozi ekinmu?
Yelmu nihollarni chamanda xam etti, yo xud,
Ul sarvinoz ollida ahli niyoz ekinmu?
Ko 'z bahru koni bo 'ldi nisor anga naqdi jon ham,
Bu kim tarahhum etmadi bilmon bu oz ekinmu?
Yag 'mo solurg 'a har taraf otlandi ul sitamgar
Ko 'nglum viloyati sari bu turktoz ekinmu?
Ushshoq ishq bodiyasin qat 'i etarda oyo,
Ma 'shuq ko 'yi qasdlari yo hijoz ekinmu?
Ko 'nglung, Navoiyo, sochidin kech yetar yuznga
Aqshom qarong 'u yo 'lda nishibu faroz ekinmu?

654

Gul sochar yel bog ' aro sarvi ravonim keldimu?
Jon isi guldin kelur oromi jonim keldimu?
Behud erdim aytgali ko 'nglum, chu keldim holima,
Ayting ul ovorai bexonumonim keldimu?
Qolmish erdi xasta jon kirganda men mayxonag 'a,
Anglamonkim, ul zaifi notavonim keldimu?
Demangizkim keldi mahvashlar seni o 'lturgali,
Muni dengkim qotili nomehribonim keldimu?
Hajrdin o 'ldum demangkim boshingga kelmish
Masih, Ayting ul osoyishi ruhi ravonim keldimu?
Ko 'yunga ushshoq kelgandin xabar tuttung, valek,
Demading ul zori benomu nishonim keldimu?
Zuhd ko 'yiga ko 'ngul birla demangkim kelmading,
Ey Navoiy, necha aytib ul yomonim keldimu?

655

La 'lini desam chashmai hayvon erur ushbu,
Der nuktai jon berurikim jon erur ushbu.
Jismimni ajal dedi junun dashtida go 'yo,
Sahroyi qiyomat dog 'i uryon erur ushbu.
Bilmangki erur g 'unchai nobing ko 'ngul ichra,
Yo hajr o 'qidin qon aro paykon erur ushbu.

*G'am dashti aro oh samuminki yoyibmen,
Kim ko'rsa degay sho' 'lai hijron erur ushbu.
Ko'z hayratini tonglama ulkim seni ko'rmish,
Yo husnungga, yo holima hayron erur ushbu.
G'am shomi erur tiyra gar ichsam mayi ravshan,
Ayb etma menga sham'i shabiston erur ushbu.
Ishqimni Navoiy qiladur tark demishsen,
Jon tarkini ham qilsa ne imkon erur ushbu.*

656

*Oldi chun ilgiga ul huri sumanbar ko'zgu,
Aksidin qildi ravon ruhi musavvar ko'zgu.
Javhari husnin agar ko'nglida qplmaydur naqsh,
Ne uchun topti javohir bila zavar ko'zgu.
Uylakim oyu quyosh o'llig'a kelib bo'ldi munir,
Ro'baruyungda qilur o'zni munavvar ko'zgu.
Orazing oyinasi hajrida ko'ksum bo'lmish,
Har taraf eski tungan birla sarosar ko'zgu.
Oy sari boqmayu xurshidni mir'ot etkim,
Ko'rguzur egri emas bo'lsa mudavvar ko'zgu.
Tilasang fayz ko'ngul ila xavotirdin pok,
Aylamas aksi qabul o'lsa mudavvar ko'zgu.
Mayda soqiy yuzi, soqiy yuzida may ko'rdum,
Ey Navoiy, bu safo qayda topar har ko'zgu.*

657

*To tushta yuzin ko'rdum bo'lmish meiga kom uyqu,
Lekin g'amidin bo'lmish ko'nglunga harom uyqu.
Ko'nglum ne uchun yetgach zulfungg'a bo'lur behud,
Ma'hud emas elga chun avvali shom uyyoqu.
El ko'zlaridin ul ko'z uyquni tamom olmish,
Bu ishdin ekin oxirkim, bo'ldi tamom uyqu.
Chun sayli sirishkimdin ko'zning qarosi bormish,
Ne nav' tuta olg'ay ul yerda maqom uyqu.
Yo tushta ko'ran oni, yo g'ayrini ko'rmay deb,
Ko'z ochmayin istarmen hajrinda mudom uyqu.
Bu marhalada solik ko'z yumsa qolur yo'ldin,
Yo'l ahli qachon aylar aylarda xirom uyqu.
Uyqusi Navoiyning gar o'chti ajab ermas,
To dona sirishk o'lg'ay bo'lmas anga rom uyqu.*

658

*Yuzung bayozida ul xoli mushkso hindu,
G'arib tushti Xo'tan kishvari aro hindu.
Ne xol erurki ko'ngulni rabuda aylab olur,
Kishi bu nav' qachon ko'rdi dilrabo hindu.
Qaro ko'zungki vafo aynidin menga boqmas,
Ajab emastur agar bo'lsa bevafo hindu.
Tutub quyosh uza maskan solur jahong'a balo,
Yuz uzra xoling erur voqean balo hindu.*

*Ko 'nglumni olsa malohat bila tafovuti yo 'q
Xitoy o 'lsunu yo armani va yo hindu.
Teng o 'ldi bulbulu zog ' ushbu bog ' aro, ya 'ni
Fasohat ichrayu kachcha yuzi qaro hindu.
Navoiy etti o 'zin uyla turk hindusi,
Ki ahli Chnnu Xito bo 'ldilar anga hindu.*

659

*Tig ' tortib chu kelur qatlima jonon o 'tru,
Har dam og 'zimg 'a yetar chiqmoq uchun jon o 'tru.
Ko 'ngluma kelsa xayoling chiqar o 'trusig 'a jon,
El chiqar uyga kirar vaqtda mehmon o 'tru.
Istamon vasli qachon ko 'yiga ozim bo 'lsam,
Kelmas ollimg 'a bajuz novaki hijron o 'tru.
Ul quyosh hajrida otsam kechalar novaki oh,
Holadin charx tutar daf'iga qalqon o 'tru.
Dashti devonasig 'a men qiluram istiqbol,
Chiqsa Majnung 'a ne tong g 'uli biyobon o 'tru.
Mayda soqiy yuzn chun jilvagar o 'lmish ne ajab,
Tutsam ul ko 'zguni ollimg 'a farovon o 'tru.
Keladur erdi habibim, meni ko 'rgach, yondi,
Ey Navoiy, nega chiqtim meni nodon o 'tru.*

660

*Kamandi zulfung aro solma pechu tob asru,
Ko 'ngul shikanjasig 'a eshmagil tanob asru.
Bihishti vasl aro qo 'ykim dame tana 'um etay
Ki, hajr do 'zaxida chekmisham azob asru.
Kuyuk bag 'ir uza sho 'roba to 'kma ko 'p, ey ko 'z,
Ki qochmag 'ay iti sho 'r o 'lsa bu kabob asru.
Raqiblarg 'a tutub jomi ayshu men mardud,
Alarni mastu meni aylading xarob asru.
Ayoq sol ikki ko 'zum halqasig 'a, ey chobuk,
Ki o 'pmasun ayog 'ing ul iki rikob asru.
Visol chehrasidin parda och bo 'lub foni
Ki, o 'zlukung yuzi o 'lmish anga hijob asru.
Navoiy o 'lgusi azm istasang, ey sarv,
Tilab halokin aning qilmag 'il shitob asru.*

661

*Agar oshiq etsa visol orzu,
Ayon etmish o 'lg 'ay mahol orzu.
Anga baski qilg 'ay agar bersa dast,
Yiroqtin ko 'rarg 'a jamol orzu.
Ko 'rub og 'zim istarmen ul chehrani
Suvsiz aylagandek zilol orzu.
Suv g 'a, yo 'qsa ko 'zguga solg 'il nazar,
Ki etsang o 'zungga misol orzu.
Ham oshifta, ham tiyradur bo 'lg 'ali
Zamiring 'a ul zulfu xol orzu.*

Quyoshdek manozil tay etmak kerak,
Ne rahki qilg'ali kamol orzu.
Navoiy tilar iyd shomi qoshing,
Ulus aylagandek hilol orzu.

662

Soching rangi anbarmudur mushki chinmu,
Labing ta'mi shakarmudur angabinmu?
Soching bo'lmadi kufr eligamu zunnor,
Bo'yun tavqig'a qo'ymadi ahli dinmu?
Kuyarga ko'ngul la'ling ermasmu o'tluq,
Gulungni qadah qilmamish otashinmu?
Ko'ngul ganjiga qufl emasmu boshog'ing,
Yangi dog' emas anda naqshi niginmu?
Deding mastu oshiqni qatl aylamishmen,
Degil qoldi bir shayxi xilvatnishinmu?
Meni bog' gulgashdig'a chekma dehqon,
Vafolig', degil, gulmudur yo saminmu?
Navoiyning ko'ngliga kor qilmas,
Fig'on tortma yo'qsa ohi xazinmu?

663

Nash'a yetmas boda gulgun bazmgoh gulzor esa,
Gar ko'ngul ichra birovning xori xori bor esa.
Bazm aro gar hoziru gar g'oyib o'lsun bok emas,
Tengri yori qayda bo'lsa yor bizga yor esa.
Vasl no'shidin agar ummidi marhamdur, ne g'am,
Hajr nishidin bag'ir choku ko'ngul afgor esa.
Ham kecha hojat emastur sham'u ham kunduz quyosh,
Munisim gar subhu shom ul sarvi gulruxsor esa.
Naqdi imonimni ul kofir chu toroj ayladi,
Ne ajab, ollinda but, bo'ynumda ham zunnor esa.
Kechalar har ko'chada itdek yugursa toig emas,
Kimki oning dilbari bir shabravi ayyor esa.
Ey xarobot ahli bizdin jur'ai tutmang darig'
Kim, erur may rahni gar xud jubbau dastor esa.
Tut qadah davrini xushkim yo'q bajuz sargashtalik,
Dahr davrida bu to'qquz gunbadi davvor esa.
Ey Navoiy, may bila daf' ayla ul oy hajridin,
Xasta jisming zor esa, ko'nglungda yuz ozor esa.

664

Yuzin ko'r, qilmag'il mujgonu xattu xolidin nola,
Ki bo'lmas xorsiz gul, dudsiz o't, dog'siz lola.
Chu men dur tishlaring hajridin o'ldum, nyo osig', gar charx
Nujumi ashkini yog'dursa boshimg'a uylakim jola.
Emas bir-bir sirishkim qonikim, ko'z mardumi solur
Iting ollida bag'rimdin uzub pargola-pargola.
Labing obi hayotin Xizri xatting no'sh etar soat,
Hubob o'lmish ushoq bir-ikki oni dema tabxola.

*Yuzungdur uyla davri chatr aro ey xo 'blar shohi,
Ki bo 'lmasdur qamar davrida hargiz uyla bir xola.
Yuziga, ey falak, ne zeb ber, ne vasf qilg 'ilkim,
Quyosh husnig 'a ne mashshota hojatdur, ne dallola.
Piyola birla may og 'zimg 'a ko 'pdin quyma, ey soqiy,
Kim ul javharg 'a go 'yokim munosib kayl erur kola.
Base mushtoqing erduk dayr aro kech kelding, ey mutrib,
Ki sozing tarkidin bizga yangi oy bo 'ldi har tola.
Bu bazm ahlig 'a bilkim oqibat juz benavoliq yo 'q,
Navoiy xohi lahni aysh tuz, xoh aylagil nola.*

665

*Chiqti paykoning ko 'nguldin ohi dud olud ila,
Sho 'la o 'tdin ayrilib andoqki chiqqay dud ila.
Yuz qo 'yub tufroqqa gard olud etar yuz ahli din,
Har qayon yuz qo 'ysang ul ruxsori gard olud ila.
Zulfi savdosi meni sudu ziyondin qildi fard,
Menu ul savdo ishim yo 'qtur ziyonu sud ila.
Aysh ravshan subhi vasl ahlig 'a bo 'lsun, chunkn men
Mehnat ichra o 'rganibmen shomi qiyr andud ila.
G 'ussa gardidin yetar el jonig 'a farsudalig ' ,
Har qayon mayl aylasam bu jismi g 'am farsud ila.
Bud ila nobud chun xuznu tarabg 'a arzimas,
Shod bo 'lma bu ila, g 'am yema ham nobud ila.
Mayg 'a ohang et, Navoiykim, navoye har zamon
Aysh tahrisin ayon aylar lisoni ud ila.*

666

*Yusuf ermas chun malohatda jamoling shabih,
Husnungga ani malih o 'lmag 'ay etsam tashbih.
Odam asrorining ijmolini qildi tafsil,
Mundin erkinki deding alvaladu sirri abih.
Chun berur bog ' gulu sho 'ra tikon, sen ochibon
Lutfdin gul nechakim xori jafo ursa safih.
Vosil o 'ldi nafasing ruhini anglab orif,
Sharh tuzdi chu aning zohirini bildi faqih.
Andakim, sen chekibon izzu nazohat etagin,
Yo 'q janobingda maloyikka mahalli tanzih.
Ham qamar shaqqin ishorat bila aylab zohir,
Ham shajar mashyin irodat bila aylab tanbih.
Kimki sendin evurub chehra qaro topib vajh
Kim, hadisingg 'a qilib ta 'i debon betavjih.
Oy tulu ' etsa bo 'lur mehri jamoling zohir
Kim, bo 'lur fahmi jamil ollig 'a kim keldi karih.
Gar Navoiy sari mahsharda nazar aylamasang,
Saqaru nordek o 'lg 'ay anga xullu mofih.*

667

*Bu nav ' o 'ldi jamoling mushafining sirridin ogah,
Ki fihrastida keldi ikki qoshing ikki bismillah.*

Jamoling buki mushafdur xadising haq kalomi ham,
Dey olur mushafi notiq seni hamkim erur ogah.
Xadisi pok nutqi jonfizoingdin topib Iso,
Ki anfosi qilib ibro agar abras agar akmah.
Gar o 'lsa taxti johing arshu farsh uzra rusul xayli,
Tong ermaskim alar bori mulozim keldilar, sen shah.
Hazizi arz agar bo 'ldi makoning faqr edi bois,
Agarchi lomakon avji edi raxshingg'a javlongah.
Rasuldin hech rahrav hamrahing bo 'lmoq emas mumkin.
Maloyikdin chu sayringda ne rahrav keldi, ne hamrah.
Qoshingg'a qoba qavsayn oyatidin yo 'q nima alyaq,
Sochingg'a yo 'q savodi laylatul me 'rojdin ashbah,
Zanahdon chohiyu gesu kamandi gar bu yanglig 'dur,
Bo 'lur vasfig'a bersam tul Yusuf qissasi ko 'tah.
Sening ishqing Navoiyg'a ikki olam aro basdur,
Habibullohg'a oshiqliq anga garchi had ermas, vah.

668

Chamanda sarv yo gul sabodin tebranur nogah,
Sog'inib sarvi gulro 'yum kelur afg'on chekarmen, vah.
Boshimni olmag'aymen sajdai shukr aylayu yerdin,
Agar sarvi xiromonig'a bo 'lsam soyadek hamrah.
O'zum ham ermon o 'z holimdin ogah to ani ko 'rdum,
Yo 'q ulkim ermas ahvolimdin ul nomehribon ogah.
Yuz olmon sarv birla gul ayog'idinki, vah, yo 'qtur
Aning qaddu yuziga bog' aro bu ikkidin ashbah.
Zanaxdoningda xo 'y ermaski obi zindagonidur,
Ki hayvon chashmasining ostida voqedurur ul chah.
Yuzung vasfini yuz tah safhag'a yozsam tamom o 'lmas,
Ki bo 'lg'ay safhayi xurshidcha ul safhadin bir tah.
Jununum man' qilding ul pari ishqida, ey zohid,
Kishi devona bo 'lsa yaxshiroq yuz qatlakim, ablah.
Tajammul raxtidin, ey shah, gadog'a qilma istig'no,
Chu bog'lar raxt bu dayri fanodin gar gado, gar shah.
Navoiy ko 'p dema g'am xaylidin mayxona ma'mandur,
Azimat qilsang ul dorulamong'a fi amonullah.

669

Ingali g'am xayli ko 'ktin zinadur qilsang nigoh,
Hajr o 'tidin tortsam tobu shikanliq dudi oh.
Zulfining har halqasida bir shikandur uylakim,
Hibs zanjirida har tavq ichra bir ahli gunoh.
Buki ohim tiyri boroni borur gardun sari,
G'am sipohi ingali ko 'nglumga uldur shohiroh.
Tig' surmay netsun ul qotilki, xunbor ikki ko 'z
Qonima dorilqasosi ishq aro bo 'ldi guvoh.
Buki urdung boshima har tuk hisobi tig'i javr,
Bo 'lsa bo 'lmas har sari mo ' bo 'lsa bir til izzu joh.
Dayr aro jon ber Masihi dam bila, ey mug'bacha,

*Kim xumor o 'lturgudek holimni aylabtur taboh.
Kirpikidin qochti yuz sori, Navoiy, tong emas,
Xordin gar qilsa gul qolqonini bulbul panoh.*

670

*Sen qaro par boshing uzra ko 'rguzub, men dudi oh,
Bu mening o 'tumdin, ul sarkashligingdindur guvoh.
Xo 'blar anjum, sen ul xayl ichra mehri anjuman,
Mehrni sulton desam yo 'q anbu anjumni sipoh.
Egma qad birla tutub ko 'ksum shigofin kelmisham,
Xanjari ishqing bila darding yukiga uzrixoh.
Ulgum erdi gah-gahi yodingdin o 'lsam erdi mahv,
Emdi jon aylab fido yodingg 'a kirmon goh-goh.
Baski boshimg 'a yog 'ar atfol toshi, ey pari,
Qilg 'ali qasdim junun xayli ul o 'qdur shohroh.
Xonaqahda o 'zluk ishg 'oli yetibdur jonima,
Yo 'q ajab gar istasam dayri fano sori panoh.
Dayr piri soqiyu may birla tirguzdi meni,
Huru kavsar hasratidin o 'ldi shayxi xonaqoh.
Bo 'ynuma zunnor bog 'lab kelmisham, ey mug 'bacha,
Gar riyoyi sajdadin bo 'ynumda bor erdi gunoh.
Ey Navoiy, hasrat ohi birla o 'ldum hajr aro,
Yor vasli yetmasa faryodima vo hasratoh.*

671

*Yana sho 'laliq ko 'ngulni g 'aming etti pora-pora,
Buki butrashur erur poralari emas sharora.
Ulus ichra orazingdin nazar ancha asradimkim,
Ola olmag 'um ko 'z o 'lguncha, gar aylasam nazora.
Badalu safar emish chorasi ishqning demishlar,
Badaling yo 'qu safardin g 'amim ortadur, na chora.
Meni telba birla Farhod orasida farq ko 'ptur,
Anga xora qazmoq ish, vahki, yog 'ib boshimg 'a xora.
Dema bo 'lg 'ay o 'qlaringdin taning ichra necha paykon,
Qatarotini yog 'nning kim etibdurur shumora.
Bu chaman aro gahi ovla hazar ko 'nglin, ey gul,
Ki yetishgusi xazon chopquni uylakim xazora.
Buki dayrdin Navoiyni haramg 'a shayx istar,
Netayinki yo 'l ko 'runmas necha qilsam istixora.*

672

*Gulgun yeng ichra ilgin ul mushkbu g 'azola,
Yo rang qildi mushkin, yo qo 'lg 'a tutti lola.
Oshifta sochin ul gul yig 'diyu tishlab o 'rdi,
Garchi qilur parishon sunbulg 'a yetsa jola.
Sanchilmamish gajakkim jonu ko 'ngul chekarga,
Oyirdi ikki qo 'llab ul anbarin kulola.
Yuz davrida qirondur, yo anjum injusidin
Gardun terib mudavvar qildi qamarg 'a hola.
Yog 'lig ' alingda tah-tah kim naqshi xat yozilmish,*

Javru jaf o fanida yozding magar risola.
Razzoqi haqni angla har vaqt, har makonda,
Har kimga ro'zi o'lsa har xonda, har navola.
Faryodinga ul oy chun yetmaydurur, Navoiy,
Nedur falakka har dam yetkurmak ohu nola.

673

Menmudurmen ko'z yoshim rangin bag'ir qoni bila,
Lek bag'rim qon birovning tig'i hijroni bila.
La'li yodidinki, ko'nglum, muztaribdur, ey rafiq,
Pand anga ko'p bermakim, darmondadur joni bila.
Su o'g'urlab bo'lsa ko'nglum zaxmi muhlik ne ajab,
Kim su kelturdi o'qung zaxm ichra paykoni bila.
Xatti ko'nglumda so'ngak yanglig' tanimni chirmag'an,
Muhrlug' bir noma yanglig' dog'i pinhoni bila.
Dardkim ko'nglumni buzdi, chiqmas andin yaxshidur,
Chug'z yanglig'kim erur xursand vayroni bila.
Chun bu gulshang'a vafo yo'q, ey ko'ngul, zinhorkim,
Ko'p quvonma sunbulu sarvu xiromoni bila.
Ey Navoiy, gar muroding davlati boqiy erur,
Uns tutmoq bir taraf qil olami foniylar bila.

674

Ko'nglakim qon ila har dog'ki bo'lmish toza,
Toza bila qonidin erur andoza.
Hajrdin kuymish edim, yana deding hajr so'zin,
Eski dog'imni yangi dog' ila qilding toza.
Derki, ishqingni yashur, vah, netibon yashurayin,
Emdikim tutti bori dahrni bu ovoza.
La'li avsofini gul barglari uzra yozay,
Aylayin hifzig'a jon rishtasidin sheroza.
Zeb uchun yuzunga gul bargi emastur hojat,
Hojat ul nav'ki gul bargiga ermas g'oza.
Oqibat qabr eshiksiz uyiga chun kirgung,
Emdi gar yo senga ne sud ochuq darvoza.
Ul pari suvratini cheksa Navoiy ne ajab,
Qalama topsa maloyik yungidin parg'oza.

675

Orazing xoli nedin qildi meni devona,
Qushni sand etmadi chun suda ko'rungan dona.
Kirib oq uyi aro jon qushlarini kuydurdung,
Garchi fonusda sham' o'rtamadi parvona.
Tiyri boroni g'aming buzdi ko'ngul maskanini,
Bizning uy bo'ldi yog'in xasratidin vayrona.
Hajr za'fidin o'lubmen tanimasdek, ne ajab,
Oshnolar menga bo'ldilar esa begona.
Buzdi ul sho'xi qadahno'sh salohim uyini,
Menga mundin nari bas manzil erur mayxona.
Soqiyo, to'lg'uncha paymona yerim maykadadur,

*Meni mast etgali ko 'p yaxshidurur paymona.
Jurm esa yor boshim uza yetib o 'lmaganim,
Ey Navoiy, meni o 'lturmak erur jurmona.*

676

*To qulog 'ingg 'a zirih soldingu qoshingg 'a girih,
Xasta ko 'nglumdadur yuz girih andoqki zirih.
Ko 'ngluma g 'uncha kibi tushti tugun uzra tugun,
Ko 'rgali sunbuli zulfungda girih uzra girih.
Ne nazohatdurur ul gulshani ruxsordakim,
Ravzai xuld aning shabnamidin bo 'ldi nazih.
Bo 'lsa qoshu ko 'zidin zulfi saromad, ne ajab,
Kim ko 'ngul qaydi uchun ikkisidin keldi firih.
Anga g 'am tig 'i bu bog ' ichra harom o 'ldikim,
Kiydi pashmina sarig ' yuz bila andoqkim beh.
Qoshi yosig 'a dedim chilla kerak rishtai jon,
Bu so 'zumga ne ajab bor esa har go 'shada zih.
Xonaqoh ichra Navoiyg 'a yetar ko 'p makruh,
Dayrdin ul sari bermoqqa ham erdi karih.*

677

*Zulfi yanglig ' paykarimni chekti pechu xam bila,
Ul sifatkim tortqay ajdar birovni dam bila.
Nola chekmakdin chu qilding man ', ey la 'ling nigin,
Bir yo 'li og 'zimni qilg 'il muhr ul xotam bila.
Marhami vaslin ko 'ngul chokidin olma, ey rafiq,
Kim chiqar jonim dog 'i ayrilmay ul marham bila.
To g 'aming vodiysida ovora bo 'ldum, ohkim,
O 'zni hargiz topmadim bir xotiri xurram bila.
Rashkdin ishqing tilarmen jonu ko 'nglumdin nihon,
Bo 'lmas el sirrin deyishmak ikki nomahram bila.
Betaleb yo 'q vaslidan tolib vale mahjurmen,
Qolmisham darmonda ushbu nukta mubham bila.
Ey Navoiy, xalqdin tut go 'shakim, men tinmadim,
Toki bo 'ldum oshno xayli bani odam bila.*

678

*Istaram yetsam quyundek gul 'uzorim qoshig 'a,
Ollida tufrog ' o 'lub evrulsam aning boshig 'a.
Xora uzra lola butgandek erur har yerda qon,
Boqsalar jisming 'a otqan har malomat toshig 'a.
Ko 'zlarimdin yosh oqizg 'ay balki qon beixtiyor,
Har kishikim solsa ko 'z giryon ko 'zum qon yoshig 'a.
Ishq dashti zog 'ining minqoridur yoqutrang,
Go 'yiyo tushgandurur la 'ling haloki loshig 'a.
Ko 'zlarim qilsun sadaf, kirpiklarim etsun qalam,
Bo 'lsa dur boyisti zebo suvrating naqqoshig 'a.
Ko 'p tajammul sotmag 'il, ey charxkim, har kavkabing
Bir diramcha yo 'qturur dayri fano qalloshig 'a.
Har guharkim vasfida sochti Navoiy nazmidin,*

Ul pari devona deb bir tosh otar podoshig'a.

679

*Men netib ishqida oqil qolayu farzona
Kim, parivashlar erur hasratidin devona.
Choklik ko'ksum aro telba ko'ngul turmas hech,
Garchi Majnung'a vatan loyiq erur vayrona.
Sham' girdida magar soyasi rashkidin erur,
Aylanib buki qanotin uyurur parvona.
Oshno aylamak ul oyni ne mumkinki, sipehr
Mehri oyinidin aylabtur ani begona.
Dostonimni demang yorg'a nevchunki gahe
Yig'latur, garchi gahi kuldurur ul afsona.
G'arqi may bo'lsam aningdek bu fano dayri aro,
Ki hubob uyidin-o'q bo'lsa menga mayxona.
Bir qadah birla Navoiyni bu dam tirguzsang
Netti, ey mug'bacha, to'lg'uncha anga paymona.*

680

*But ollig'a chu sajda aylagum ichib boda,
Diram yo'q ersa, garov xirqa birla sajjoda.
Uchurdi aqlim o'tin, balki yiqti dinim uyin,
Ne angladimki, ne sayli balo emish boda.
Agarchi dayrda usruk yiqildim, ammo shukr,
Ki bori mug'bacha ko'yida bo'ldum aftoda.
Yetishmagay mayi vahdat furug'i bo'lmag'uncha,
Zamir shishasi soqiy uzoridek soda.
Chu zuhd keldi riyoyu yo'q odamida vafo,
Ne bo'ldi tutsa menga boda bir parizoda.
Qilur mubolag'a ko'p ishqida tarkida shayx,
Meni ham istar o'zi yanglig' aylagay loda.
Navoiy, o'lg'il ikki kun maylidan ozod,
Ki do'st g'ayrig'a bo'lmas muqayyad ozoda.*

681

*Bir kichik yoshlig' nigore topmisham nozukkina,
Sekreturga tavsanin maydon aro chobukkina.
Gah vafo, gah nozu gah afsun bila o'zginasin
Ko'rguzur har lahza dilbarlig'da bir turlukkina.
Javr ila tahdidi bedillarg'a bori ching'ina,
Mehr ila har va'dakim qilsa bori o'trukkina.
Asru yolg'on va'dasidin kuymish erdi jong'inam,
Ongdibon bir kecha tushti ilgima usrukkina.
Istadim bo'ynun quchub, yuzginasidin o'pgamen,
Iztirob aylab talashdi, bor emish kuchlukkina.
Yuz o'parga qo'ymadi, ilgin dedim borin o'pay,
Tashladi yumruqqina, qildi ko'zumni ko'kkina.
Har ne deding bor edi yolg'ongina boshdin oyoq,
Ey Navoiy, muncha yolg'on deguchi o'l shukkina.*

682

*Uzdi mendin do 'stlug' ul sho 'xi siymintan yana,
Onchakim mumkindur etgil aysh, ey dushman, yana.
Mazrai jismimdin ermastur qarorg 'on toza dog',
Toki kuymish barqi ishqingdin qayu xirmon yana.
Ishqim erdi yoshurun fosh etti giryon ko 'zlarim,
Qildilar g 'ammozlig' bu ikki tardoman yana.
Sham' yanglig' o 't tutoshib boshima hijron tuni,
Yashurun holimni elga ayladi ravshan yana.
Qochtilar ahli junun har yondin andoqkim sharar,
Baski to 'ldi o 'tlug' ohim dudidin gulxan yana.
Dahr ra 'nosi fanu makri bila topsang firib,
To ne makr etgay ayon bu dallai purfan yana.
Ey Navoiy, chun zamon zulmig 'a sud etmas jaza',
Kasb qil bu shevanikim, qilma bu shevan yana.*

683

*Dayr ichra yana kirdim bir jur'a uchun, vah,
Ul but menga minnat qo 'yar alminnatu lillah.
Masjidqa yana kirmasu yuz Qiblag'a qo 'ymas,
Har kimki bo 'lur dayr ila but sirridin ogah.
But shohid erur dayr dog 'i dayri fanodur,
Kufr ahli erur sirrini chun bilmadi gumrah.
Dermen nechakim tongla chiqay dayrdin ammo,
Loyaqil etar mug 'bacha may birla sahargah.
Soqiyg 'a vayo aksig 'a may ichra boqarmen,
Andin munga, mundin anga chun topmadim ashbah.
Dayr ichra bugun kavsaru hur o 'ldi nasibim,
Tonglag'a menga va 'da berur voizi ablah.
Haq sirrini har kimga bayon etma Navoiy,
Ta'n aylamagay bilmas ulus anglasa nogah.*

684

*Sipehr saqfig'a oltun sutun bo 'lur, ey moh,
Damiki charxqa cheksam g 'amingda sho 'lai oh.
Dedimki:– O 'lturasen ishq aro nedur gunohim,
Dediki:–Ishqdin ortiq yana bo 'lurmu gunoh.
Demaki toza tugonlar guvohi ishqing erur,
Yuzi qarolig 'i yolg 'on bo 'lurdin o 'ldi guvoh.
Ko 'zuma kirdi xayoling sirishk kasratidin,
Qachon yog 'inda qilibdur kishi bulutni panoh.
Chu kuydi g 'ayr xayoli, ko 'ngulga tushti xatting,
Ki sabza xush ko 'korur dasht aro, chu kuysa giyoh,
Fano yo 'lidin agar yonsa rahrav ne ajab,
Ki yo 'l maxufduru anda yo 'qdurur hamroh.
Navoiy ar dedi, juz haq vujudi yo 'q, ey shayx,
Ne yozg 'urasen oni la ilaha illalloh.*

685

Xalq mehrig'a yana, yorab, meni zor aylama,

*Aylasang ham, mehri yo 'qlarg'a giriftor aylama.
Mehribonlarg'a dog'i uchratsang elning mehrini,
Nogahon xotirlari ichra padidor aylama.
Ey pari, qatling'a mayl etsang fido jonim, valek
O'zga sari xotiringning maylin izhor aylama.
La'lidin kim qilsa bir jonbaxsh so'z naql, ey uo'ngul,
Ollida jon javharidin o'zga isor aylama.
Tushta vasli bo'lsa gar xud, barcha so'nggi uyqudur,
Ey Xizr, hayvon suyi ichmakka bedor aylama.
Xalqai kufr ichra chun qo'y dum qadam, ey piri dayr,
Mug'bacha zulfi xamidin o'zga zunnor aylama.
Ey Navoiy, dam-badam afgor ko'nglung sog'inib
Ing-ing ovunu el ko'nglini afgor aylama.*

686

*Sarvu gul husn ichra yo'q ul sarvi gul ruxsorch, a
Uylakim, qumriyu bulbul nolada men zorcha.
Ul bahori husn uchun har sayli ranginkim, bulut
Zohir etti yo'q edi bu diydai xunborcha.
Garchi davron xoridin gul yafrog'idur yuz to'shuk,
Hajr neshidin emish bu xotiri afgorcha.
Zulfinning har tori bir mo'minni chun kofir qilur,
Desa bo'lg'ay oni din ahlig'a ming zunnorcha.
Ko'yini ul hurning selobi ashkim kasrati,
Aylamish jannot tajri taxta hal – anhorcha.
Abri rahmat soyayi sihat boshimg'a solmag'ay,
Ul quyosh ko'yi diyorinda buzug' devorcha.
Bu ko'han dayr ichra bir dam qilg'ali daf'i xumor,
Amni manzil topsa bo'lmas kulbai xammorcha.
Olam ahlig'a vaf o aylab jaf o ko'rgan erur,
Yuz tuman ming zor emas, ammo biri men zorcha.
Chun Navoiy ko'nglini sindurdung, emdi butmagi
Mumkin ermas, itti chun har yon tushub bir yorcha.*

687

*Xating savodig'a sun' ilki yo'ndi chun xoma,
Ham ul raqam qildi meni siyah noma.
Yig'ildi, vahki, xating xayli davrasidayu bas,
Necha qizitti jamoling quyoshi hangoma.
Ko'zung xayoli ko'ngul mahzanin tasarruf etib,
Magarki xifzi uchun bosti muhri bodoma.
Ko'ngul xarobasida soldi tarxi mehring ishq,
Ki uy mavolig' o'lur chun bo'lur davo shoma.
Mening kibi kechar el ko'ngliga maydin nokom,
Birovki, sendek erur yori mastu xud koma.
Maol ilmida mendin ham erdi johilroq,
Qayuki tutti o'zin olam ichra alloma.
Navoiy o'lsa kerak piri dayr bazmida xos,
Ne desa desun ani va'z ichindagi oma.*

688

*Ko 'ngulni qildi ming qotilcha yora,
Jafo tig 'idin ul sho 'xi xazora.
Samandi o 't chaqilg 'andek chu sekrir,
Ul o 'tdin sekretur na 'li sharora.
Itingga to ' 'maliqqa bo 'ldi oson,
Bukim bag 'rimni qildi pora-pora.
Ko 'rungach ko 'zga ul yuz xasta bo 'ldum,
O 'larmen yaxshi gar qilsam nazora.
Ne istar chora dardi ishq uchun el,
Chu yo 'q bechoraliqqa o 'zga chora.
Ko 'ngul olam uyiga bog 'lama ko 'p
Ki, baytidur senga ul istiora.
Fano yo 'li Navoiy bas qatig 'dur,
Magar osonroq o 'lg 'ay bora-bora.*

689

*O 'tg 'a solg 'il sarvni ul qaddi mavzun bo 'lmasa,
Yelga bergil gulni ul ruxsori gulgun bo 'lmasa.
Sarsari ohim esar g 'am shomi hijron tog 'ig 'a,
Yaxshidur tong otqucha ul tog 'i Homun bo 'lmasa.
Telbalikdin, nahki, har dam dardim afzundur, agar
Ul pari ishqida har dam dardim afzun bo 'lmasa.
Gar ko 'ngul qatl istadi sen va 'da qilding tongla deb,
Ushbu dam o 'ltur bu ehson birla mamnun bo 'lmasa.
Xirqa jinsin rahn uchun, ey shayx, olmas piri dayr,
Boda bermas toki o 'zluk jinsi marxun bo 'lmasa.
Foni o 'l, vasl istar ersang benavolig 'din ne g 'am,
Bo 'lmasun hargiz matoyi dunyai dun bo 'lmasa.
Ey Navoiy, tonma gar der ul pari majnun seni,
Oshiq o 'lg 'aymu parig 'a ulki majnun bo 'lmasa.*

690

*Bo 'lur shom ul mahi naxshab ravona,
Kamandi zulfin ochib shabravona.
Qaro tun azm etarkim ko 'rmagay el,
Jamolidin vale yorur zamona.
Meni man ' etmish o 'z hamrohlig 'idin
Menga, vahkim, ajab ish tushti yona.
Hayotim emdi xud mumkin emastur,
Ki o 'lmakka tilar erdim bahona.
Ko 'z ochqaymen magar mahshar sabohi
Ki, ichmishmen ajab shomi shabona.
Bu gulshan gullari chun bevafodur,
Alardin chekma, ey bulbul, tarona.
Navoiy o 'lsa yodin qilmag 'ilkim,
O 'lar el ham desang andin fasona.*

691

Yor ishqim anglamay la 'li susabtur qonima,

*Toki ma'lum etsa kelgay ne balolar jonima.
Ochmay o'tluq chehra chunkim o'rtadi ko'nglum uyin,
Ochsa ne o'tlarki tushgay kulbayi exzonima.
Uyquda ul ko'z menga yuz fitna bedod aylamish,
Noz ila uyg'onsa netgay angla, xonumonima.
Ichmayin may buzdi ko'nglumni, gar ichsa, tutsa ham,
Ko'r, ne ofat sayli yuzlangay yiqug' vayronima.
Mast o'lub zunnori zulf ochsa muhiqdurlar, agar
Aqlu zuhdu ilm motam tutsalar imonima.
Nosih, chun oshiq o'lduq anglakim, mundin nari
Tanimasbiz biz seni, sen dog'i bizni tonima.
Gar Navoiydek bo'lub oshiq o'larmen, pand deb
Jonima qilmang azob, ayting ani jononima.*

692

*Dayr aro to aylading ko'nglumni zor, ey mug'bacha,
Kufr ila zunnor qildim ixtiyor, ey mug'bacha.
Dema chun dayr ichra kirding but qoshig'a sajda qil,
Sen boringda butg'a xud ne e'tibor, ey mug'bacha.
Dayr piringning muridimen, sening ham oshiqing,
Yo'qsa din ahlig'a dayr ichra ne bor, ey mug'bacha.
Ahli islom ichra nogah chiqma sarxush dayrdin,
Yuz xalal din ichra qilma oshkor, ey mug'bacha.
Kecha sham'u may bila qoshing'g'a kelgumdur deding,
Subh bo'ldi necha tortay intizor, ey mug'bacha.
Hashr subhig'acha mast o'lg'um, gar etsam bir sahar,
Bodayi la'ling bila daf'i xumor, ey mug'bacha.
Mast agar o'lsam asog'a bog'labon zunnorni
Qil alam, ko'yung aro aylab mazor, ey mug'bacha.
Dayr piri savlati man' etmasa har dam ko'rub,
Boshingga evrulgamen devonavor, ey mug'bacha.
Asru g'amgindur Navoiy may tila, ey piyri dayr,
Bo'l anga soqiyliq aylab g'amguzor, ey mug'bacha.*

693

*Rangsiz xoling erur ul tal'ati diljo' uza,
Zang ul yanglig'ki ko'rguzgay asar ko'zgu uza.
Nash'a yoquti mufarrahdin gar ermas dam-badam,
Durji la'lingda nedin kulgu erur kulgu uza.
Xozini hikmat magarkim xol birla qo'ydi muhr,
La'ldin chun soldi qufl ul huqqaliq inju uza.
Qoshi yosin qurg'ali el qasdig'a bo'lmish kerish,
Fitnalig' kim chin tushar ul nargisi jodu uza.
Anbarin zulfung maloyik shahparidin soyadur
Kim, ayon bo'lditajalli aqshomi yog'du uza.
Soqiyo, ishrat suyini bunyod ila sog'arg'a quy,
Ne uchunkim, dahr bunyodin ko'rarmen su uza.
Ko'yi tufrog'ida qon yutsa Navoiy yaxshiroq,
Bodai kavsar chekardin ravzai menu uza.*

694

*Ey sabo, holimni arz et gulruxi tannozima,
Egma qaddimning salomin ayt sarvinozima.
Ayt ko 'pdin-ko 'pu ozdin oz shikibim sharhini,
Dardu sabrim naqdi sadqang boqma ko 'pu ozima.
Chunki o 'lgum yoshurun ishqim ayon qil sham 'ai
Voqif etma lek ishq ahlin bu maxfiy rozima.
Novak andozimki elni yiqti ko 'p andozadin,
Vahki, emdi tortmish novak mening andozima.
Ul kabutarg 'a fido jonimki, shavqum nomasin
Qilsa taslim eltibon sho 'xi kabutarbozima.
Changdek g 'am bazmida qaddim xam o 'ldi, ey rafiq,
Ashk har toridin ortar nolai bu sozima.
Ey, Navoiy, ishq aro qochma balodin zinhor,
Chunki oshiqqa balokashlik kelibtur lozima.*

695

*Yor aksi chunki aylar jilva may ko 'zgusida,
May icharmenkim yuzi bo 'lg 'ay yuzum o 'trusida.
Ey sabohat birlakim kuldung, menga mehr o 'ldi fahm,
Mehr fahm o 'lmoq tong ermas subhning kulgusida.
Uylakim, xayli xubob ichra tushar xas bormen,
Ashk aro sargashta ul sultoni husn o 'rdusida.
Urdu olam buzg 'ali bir-birga kirpik saflarin,
Fitnalar bedor qilmoq ko 'r ul oy uyqusida.
Ne xato qilg 'ay ko 'ngullarga ko 'zung, mujgon o 'qin,
Har qayon chun boqsa saydidur aning qobusida.
Navbahori dahrig 'a qo 'ymang ko 'ngulkim, yo 'q vafu
Ne guli bo 'stonida, ne lolai xudro 'sida.
Shohlar pobo 'sing etgandin, Navoiy, yaxshiroq
Kim, boshingni xokiroh etsang aning pobo 'sida.*

696

*Men o 'lar holatdayu ko 'yida itlar qoshima
Jam ' o 'lur ahbobdek afg 'on qilurlar boshima.
Charh ko 'zgusin shafaqqun topqay aning aksidin,
Ul yuzu lab hajridin boqqan kishi qon yoshima.
O 'lmisham la 'li mayi shavqida may soling mudom,
Yo 'ndurub har yon qadahlar qabr qilg 'an toshima.
Ko 'yiga qo 'ygach qadam boshimg 'a urdu tig 'i zulm,
Sarfaroz etti bu xizmat aylagan podoshima.
Topmag 'ay shoyad sabuh aylarga may, ey tong yeli,
Elt jonim naqdini mayxorai qalloshima.
Shammai fosh ayla sargardonlig 'imdin, ey quyun,
Uchrasang dasht uzra Majnun ismlik qardoshima.
Dur sochar ko 'zdin Navoiy lek ul yo 'qturki, bor
Bir kecha so 'ng 'ay oyog 'in diydai durposhima.*

697

Ko 'zlarimda ishqdin su erdu uyqu o 'rnida,

Turfa ko'rkim hajridin qon bo'ldi ul su o'rnida.
Kimgakim kirpik o'qin yog'dursa ul gul, rashkdin
Jismim ichra bir tikandur har sarimo' o'rnida.
G'ayr naqshidin qilib siz pok ko'nghum safhasin,
Tut ul oy ollida, ey mashshota, ko'zgu o'rnida.
Shaxsuvorimning ayog'in o'pkali rozidurur,
Oy bila kun har birisi bir tepingu o'rnida.
Iztirob etsa qoshing ko'rgach ne tong shaydo ko'ngul,
Telbakim ko'rdi yangi oy o'ltururmu o'rnida.
Dahri bo'stoni aro barqu bulutdin anglakim,
Yig'lamoq, yuz qatlador, bir qatla kulgu o'rnida.
Ey Navoiy, dersen ul qomatni ko'nghungdin chiqar,
Ne nihol o'lturtayin ul sarvi diljo' o'rnida.

698

Bas yomon holi tushubtur, yorlar, men zorg'a,
Kim yomon holimni zohir aylay olmon yorg'a.
Eyki debsen yer yuzini lolazor etmish bahor,
Go'yiyo ko'z solmading bu diydai xunborg'a.
Toshlaringdin yaxshiroq bo'lmoq tanimda dog'lar,
Sukkai behbud uzg'ondekdurur dinorg'a.
Subh vaslim demasang qilg'an nihon shomi firoq,
Nega yopting zulf shabgun zulfidek ruxsorg'a.
Jonfizo qilmish yuzung bo'stonini har sori xo'y,
Bu gul ochqay bersalar hayvon suyi gulzorg'a.
Qatli mayli qilmasang nevchun yana minding samand,
Belga rust aylab etak, gul sanchibon dastorg'a.
Ey nasihatgo', ko'zumni tiyra aylabtur xumor,
Rahm etib qil rahnamunluq kulbai xammorg'a.
Jomi may tutqilki, tarixi binosin topmadim,
Nechakim soldim nazar bu toqi minokorg'a.
Dayrdin gar bo'lmasun g'oyib der ersang mug'bacha,
Ey Navoiy, bog'la zunnori uchin zunnorg'a.

699

Uyquni ohim yeli ko'zdin uchurdi bu kecha,
Aqlu his ajzoyu avroqin sovurdi bu kecha.
Hajrdin tufroq bo'ldum, go'yiyo ashkim suyi
Boshima charxi ko'xan toqin yumurdi bu kecha.
Zulm toshi yog'durub, hijron qilichi indurub,
Ne balolar ishq boshimg'a keturdi bu kecha.
Anjum ermas charx zulmin holima anglab qazo,
Tiyra ruxsorig'a ming qatla tukurdi bu kecha.
Zaxmi ko'pdin men o'lum holida, o'lgan sog'inib
It yalab qonim, so'ngaklarni ko'murdi bu kecha.
Subh tole' bo'lmadi, garchi ul oydin ayru hajr
Boshnma ming qatla gardunni evurdi bu kecha.
Charx men sargashta yoshidin xijil bo'ldiki, ko'p
Anjumi ashkim shahob oso yugurdi bu kecha.

*Tiyr andindurkim, ey kun, sham'in ohim sarsari
Charx fonusi aro bir-bir o'churdi bu kecha.
Ey Navoiy, o'lmagim anglab ul oyning ko'yida,
Itlari bir dam uyub, bir lahza hurdi bu kecha.*

700

*Har gulki ochibdur may ul orazi diljo'da,
Gullarmu ekin suda gul aksimu ko'zguda.
Ko'zguda yuzung aksi gar yaxshi nazar qilsang,
Bor uyla biaynihkim kun aksi tushar suda.
Noz uyqusida ul ko'z oshubi jahon ichra,
Uyg'onsa ko'zung netgay olam buzub uyquda.
Olling'a yuzung kelgach husn ahlini ko'rmasmen,
Ko'z anglamas ash'yon bo'lg'ach quyosh o'truda.
Gar shahrni tark aylab sahrog'a qo'yubmen yuz,
Ma'zuri erurmenkim, mohim erur o'rduda.
Olam ishi sartosar g'am yerga kira qilmas,
Sogiy, tutubon jome qo'yma meni qayg'uda.
Vasl istasang o'l foni andoqki Navoiykim,
Har ishki munung g'ayri bordur, bari behuda.*

701

*Tiyralik xatting savodidin labi xandon uza,
Xizr soldi soya go'yo chashmai hayvon uza.
To xazin ko'nglumni la'ling hayrati qon aylamish,
Anda xoling naqshi o'lturg'an chibindur qon uza.
Jonu ko'nglum nolasidin ikki haqgo' qush kibi,
Kecha ul oy ko'yida afg'on erur afg'on uza.
Toiri mehnat buzug' ko'nglumda qo'ymish oshyon,
Chug'z andoqkim nishiman aylagay vayron uza.
Ey musulmonlar, yeting faryodimakim, kofire
Jonu ko'nglum oldi, emdi so'z borur imon uza.
Charx toqidin topar kun shamsasi har kun zavol,
Zarvaraqqin shamsa chekmak ne osig' ayvon uza.
Ey Navoiy, to dedi dardim yukin ko'nglungga qo'y,
Ko'nglum uzra qo'y dum ul yukniyu minnat jon uza.*

702

*Eyki yuz ming dog' qo'ydung jismi g'amparvardima,
Bilki, bo'lmish har biri oxir davo bir dardima.
Hajr aro holim gahi behushlug', gah g'am yemak,
Ishqing iqbolida qil nazzora xobu xo'rdima.
Toza qonlig' dog' isi ko'nglum aro muhlikdurur,
Atri ruhafzo ko'rung g'am bog'i ichra vardima.
Uyla xoki jism ila ketmak tilarmen dahrin
Kim, ajal ham yetmagay sur'atlar aylab gardima.
Sovug' ohim hasrati ishq ahli ko'nclin o'rtadi,
Turfa ishtur el ichin kuydurmak ohi sardima.
Dahr bog'ining xazoni yafrog'idur qon yoshim,
Obkash yanglig'ki xatlar chekti ro'yi zardima.*

*Yel keturgach ko'yi tufrog'ini toptim shohlig',
Ey Navoiy, qil tamosho ganj bodovardima.*

703

*Novakingning tusidin ermas nishone bo'ynig'a
Kim, erur qatl aylagan ahbob qoni bo'ynig'a.
Begunoh ishq ahlig'a tig'i jafu surgum desang,
Bilki mendin o'zga tutmas kimsa oni bo'ynig'a.
Hajrdin gar yuz qilich bo'ynumg'a urdung, ey sipehr,
Sarbasar qildim qo'lum yetgan zamone bo'ynig'a.
Qotilimni kimsa bilmay, zaxm yeb o'ldum valek,
Men bilurmenkim, erur qonim falone bo'ynig'a.
Tavq bil jannat qushi bo'ynig'a to mushkin ipak
Tushti, ta'viz etgali xirzi yamoni bo'ynig'a.
Mayg'a egnimdinki sajjodam garavdur qildi man',
Go'yiyo zohid ko'ra olmas ridoni bo'ynig'a.
Gar Navoiy o'lsa, ul kofir diyorig'a cheking
Bog'labon sudrarda zunnori fanoni bo'ynig'a.*

704

*Vahki, umrum borcha zoye' bo'ldi el komi bila,
Bodai nob o'rnida xunoba oshomi bila.
Kimsa ming yil komronliq qilsa bilkim, arzimas,
Dahr aro bir lahza bo'lmoqqa birov komi bila.
Qushqa yung maskan aro xushroqdurur ozodlik,
Bo'lg'anidin band aro sayyod ipak domi bila.
Zahrni o'z komi birla ichsa andin yaxshikim,
Ichsa hayvon sharbatin nokomliq jomi bila.
Yuz dilorom aylagandin ravza hibsi yaxshiroq,
Bo'lmoq o'z vayroni ichra ko'ngli oromi bila.
Ey ko'ngul, el subhi ayshi sari boqma xo'y qil,
Fardlig' vayronida mehnat qaro shomi bila.
Bo'lmoq itlar mun'imi tan to'ma aylab yaxshiroq,
Tanni qilg'uncha samin nokaslar in'omi bila.
Johu markab birla, eykim, bormading maqsad yo'lin,
Qat' o'lur betushalig' zodi fano komi bila.
Ey Navoiy, xuzn ila o'tkar qariliq mehnatin,
Chun yigitlik bordi ayshu ishrat ayyomi ila.*

705

*Menki g'am dashtida ittim ohi dard olud ila,
Istagan topqay kecha o't birla kunduz dud ila.
Infiolingdin quyosh kirdi qaro tufrog' aro,
Qilg'aningda jilva ul ruxsori gard olud ila.
Ul og'iz ma'dumu menda o'pmaki savdosidur,
Sud agar istab turur sarmoyayi nobud ila.
Ne iting bo'lmoqqa toli', ne itingga to'ma ham,
Tushgali ko'yung aro bu jismi g'am farsud ila.
G'am tuni qilmish qaro bosqan kibi muztar meni,
Buylakim, nokormen bu baxti qirandud ila.*

*Uyla mahvungmenki kelmas xotiring 'a hajru vasl,
Sen murodimsen, ishim yo 'qtur ziyonu sud ila.
Ey Navoiy, asru maqbul el bila xo 'y etti yor,
Xushlug 'i gar yo 'qturur, ne ayb sen mardud ila.*

706

*Budu nobudum agar teng bo 'ldi jonon ollida,
Zarra yo 'qu bori tengdur mehri rahshon ollida.
Ko 'zlarimning chashmasi ollida ummon hajr aro,
Ko 'r, biaynih uyladurkim chashma ummon ollida.
Vasl ichinda do 'zax o 'ti birla qo 'yg 'an toza dog ' ,
Otashin guldek gumon qil dog 'i hijron ollida.
Ey musulmonlar, ne holatturki, ishq etmish asir,
Yuz musulmon xaylini bir nomusulmon ollida.
Ulki majnun deydilar, chindurki, har dam ko 'rguzur,
Chok bo 'lg 'an ko 'nglakin bu jismi uryon ollida.
Faqr ila shod ulki har kim bo 'lsa ahli ma 'rifat,
Dahr tufrog ' birla teng bo 'lmoq ne imkon ollida.
Ey Navoiy, jon sabo ollida qilg 'aymen nisor,
Bu gado holin desa yotganda sulton ollida.*

707

*Qayu qushkim qo 'nar bu paykari majnun misol uzra,
Erur tan za 'fidin qushdekki yo 'ng 'aylar xilol uzra.
Balo toshi xam o 'lg 'an qaddim ustidin yiroq ketmas,
Biaynih nuqta yanglig 'kim tushar yozg 'anda dol uzra.
Agar maygunlug 'idin rang aylar bo 'lsa mashshota,
Ko 'zumning mardumin yoqqil uyuub ul turfa xol uzra.
Qoshingning toqi ustinda emastur anbarin xoling,
Zuhal go 'yo ochibtur orazin mushkin hilol uzra.
Ne tong nozuklug 'idin gar qurayshi bo 'rk og 'ir keldi,
Ham aylar chun qirov ko 'prak yog 'ar nozuk nihol uzra.
Savodi xati bila ham orazing xurshidi ravshandur,
Safoda ne tafovut soya tushgandin zilol uzra.
Belingga to soching chirmashti, rashkidin aning har tun
Dimog 'imda tong otquncha xayol o 'lmish xayol uzra.
Ko 'zumni istasang ravshan qadahni yopma, ey soqiy,
Kerakmastur sahob ul axtari farxunda fol uzra.
Navoiy, yor la 'lida uchugdur, yo 'qsa yopushti
Chibinning parridin qolmish qo 'ng 'an chog 'ida bol uzra.*

708

*Solib qon oncha qo 'ydung dog ' bu jismi figor ichra,
Ki oncha dog ' ila qon bo 'lmag 'ay bir lolazor ichra.
Qushekim, tushsa ohim girdibodidin chiqa olmas,
Birov yanglig 'ki, qolg 'ay eshiki bog 'liq minor ichra.
Iki ruxsori ikki zulfi yotqandin nihon bo 'lmas,
Nechukkim sho ' 'la dud ichra, quyosh yoxud g 'ubor ichra.
Yuzung shavqida ashkim ko 'zlar ichra jola bog 'latmish,
Yog 'in ul nav 'kim dur bog 'lag 'ay abri bahor ichra.*

*Qolibtur anbarin zulfung ichinda bog'lanib ko'nglum,
Kiyikdin qatra qon qolg'an kibi mushki tator ichra.
Qiziq ko'nglumdagi paykonlari dardin ne fahm etgay,
Anga kim qatralar xo'ydindurur o'tlug' uzor ichra.
Chu o'lgum xasratidin shoyad o'tgan chog'da ko'rgaymen,
Meni sudrang gadolar ko'yida bir rahguzor ichra.
Gar ul shoh bazmidin bir jur'a may topmon ajab ermas,
Ki may sho'xi kiribdur shiradin mahkam hisor ichra.
Menikim aylamish ul mug'bacha ishqi mayi maxmur,
Magar ham dayr piri chora qilg'ay bu xumor ichra.
Vafo aylarda elga ro'zgoring aylama zoye',
Ki ulkim sen tilarsen yo'qtur ahli ro'zgor -ichra.
Navoiy gar falak davri senga yetkurmas ul oyni,
Ne chora chun sipehr ermas kishiga ixtiyor ichra.*

709

*Suvrati devordek hayronmen ul ruxsorg'a,
Yo'qsa g'amzang o'qlari tegmish meni devorg'a.
Zor jismimda bo'g'unlar mehnatimning sonidur,
Kim g'aming har birga tugdi bir tugun bu torg'a.
Tori zulfung ichrakim ashkim to'kar kofir ko'zung,
Muhrai tasbih tortar rishtai zunnorg'a.
Bir-ikki kun zori ko'nglumdin firoqingni ketar,
Zahrkim bermish bu kunlug' tanglilig' behorg'a.
Zaxmi ko'plukdin ko'ngul sirrini fahm etmak bo'lur
Kim, taammul birla boqsa bu tani bemorg'a.
Gar desang sargashtalik ko'rmay yo'lungni tuz yuru,
Gar inonmaysen, nazar qil charxi kajraftorg'a.
Ey Navoiy, gar desang hijron xumoring daf' etay,
Jahd etib solg'il o'zungni kulbai xammorg'a.*

710

*Ko'yida toshe tilarmen qo'yg'ali bosh ostig'a,
Nogah o'lsam qo'ysalar boshimni ul tosh ostig'a.
Kunduzi xurshid oltun xishtidin o'tgay boshim,
Ostoning xishtini qo'yg'an kecha bosh ostig'a.
Go'shadin tushmish pulak chekkanda mushkin yoy aro,
Anbarin xolin savodi ul qaro qosh ostig'a.
Su kishisidur biaynih ko'zlarimning mardumi,
Yig'larimdin qolg'aln daryo kibi yosh ostig'a.
Hajr aro baytulxazanda qilmangiz ashkimni man',
Yemrulub vayrona kulbam, qolg'amen kosh ostig'a.
Sof eting may durdi sajjodamdakim, bordur haqir
Olib egnim ustidin solmoqqa avbosh ostig'a.
Ey Navoiy ko'k qizib bo'lmish qizil, ermas shafaq,
Sho'la o'tlardinki, ohing ayladi fosh ostig'a.*

711

*Hajr o'ti dog'i bila ko'nglumni, ey jon, o'rtama,
Do'zax o'ti birla kuydur, dog'i hijron o'rtama.*

O'rtabon har kimni o't jonimg'a solma rashkdin,
Xalqni paydo, meni mahzunni pinhon o'rtama.
Lama'i ruxsor ila din kishvarig'a solma o't,
Muncha islom ahlini, ey nomusulmon, o'rtama.
Ohim o'ti uchqunin gardung'a tortib, ey pari,
Ul chaqinlardin malak xaylini har yon o'rtama.
Gar qo'lum, gar jismu jonim o'rtading qildim bihil,
O'z qo'lung, ey jismu jonim sadqang, oson o'rtama.
Chunki sen ham qolmag'ung o'rtanmay, ey sham'i tiroz,
Oraz o'ti birla parvonangni parron o'rtama.
Chun Navoiy vaslidin kechti, ani hajr o'tida
O'rtamay deb aylab erding ahdu paymon, o'rtama.

712

Hargiz ermas mehri ul husni jahon oroyicha,
Mehr aning ollida mehr ollida bo'lg'ay oycha.
Bir-biri uzra necha yo ko'rguzur qavsi kuzah,
Boshqa-boshqa ermas ul ikki muanbar yoyicha.
Og'zima yetgach shakar su bo'ldi ne nav', ey ko'ngul,
Bas bo'la olg'ay shakar ul la'li shakkarxoycha.
Gar mufarrah bo'lsa yoquti labing jonbaxsh erur,
Ul bo'la olg'aymu bu yoquti ruxafzoycha.
Layliyu Shirin sitam aylarda o'z ushshoqig'a,
Hargiz ermas erdilar sen sho'xi beparvoycha.
Gar farog'at mulki istarsen may ich kim, bo'lmadi
G'amsiz o'lmoqliqda shah rindi qadah paymoycha.
O'kma bulbulnikim, ul gul hajrida har kechalik
Nolasi ermas Navoiy tortqan bir voycha.

713

Tikmagaymen tig'i zaxmin o'lsam ul ozor ila,
Bo'lsa Iso ignasi Maryam igirgan tor ila.
Dog'lar shakli kishi ko'ksunda ko'rsa fahm etar,
Kim baloni anda tikmishlar magar mismor ila.
Ko'k ravoqida quyosh vasfini qilmang, chunki men
Ko'yida xursand o'lubmen soyayi devor ila.
Yuzu zulfi ishqida kofir, mo'min yo ahli din
Bo'ylakim, mushaf xamoyil qilmisham zunnor ila.
Sabzai xat yorutubdur orazing mir'oti, oh,
Ko'zguga bu nav'kim bermish jilo zangor ila.
Sog'inurlar qon ila bo'lmish munaqqash kisvatim,
Har yon etsam azm bu uryon tani afgor ila.
Davri ayog'in, soqiyo, xush tut damekim, yo'q turur
Xushlug'um davr ahli balkim gunbazi davvor ila.
Boru yo'qning mehnatin chekmas, bu davlat basdurur,
Har kishi olamda qoni' bo'lsa yo'qu bor ila.
Ko'kka yetgay boshi qo'yg'an lahza shoh ollida bosh,
Gar Navoiy ichsa may shohi falak miqdor ila.

714

*Va'da aylab vasl jismi notavonim o'rtama,
Kelmagungdur, intizor o'tig'a jonim o'rtama.
Ishq o'tining o'rtari basdur yana jonim aro
Dog'i hijron, har dame nomehribonim o'rtama.
Jonni olding, solma oxir notavon jismimg'a o't.
Naqd uchun yag'mog'a bordi xonumonim o'rtama.
Novakingning kasratidin kim nayistondur ko'ngul,
O't olib kirma qoshimg'a, naysitonim o'rtama.
Jonima o't soldi ishqing, bal jahonim o'rtadi,
Rahm etib mundin nari jonu jahonim o'rtama.
Har nafas kuydurma o't birla, ey gardun, meni,
Kuydururga har dam aylab imtihonim o'rtama.
Qilma nisbat xo'blar sori Navoiydek meni,
Tuhmat aylab har zamon, ey badgumonim, o'rtama.*

715

*Vahki, kelturdung firoqingdin balolar boshima,
Ul balolardinki qochtim keldi olar boshima.
Zaxm agar bo'lsa boshimning har tuki sani ne tong,
Muncha toshkim yog'dururlar dilrabolar boshima.
Sarv qadlarning tamannosi boshimdin chiqmag'ay,
Qahr etib, ey shayx, snndursang asolar boshima.
Ko'rmayin ko'zlar qachon keldi boshimg'a yuz balo,
Ko'p balo kelturdi bu yuzi qarolar boshima.
Ishq aro gah-gahki el pandig'a bosh indurmadim,
Keldi turluk-turluk andin mojarolar boshima.
Muddaolar boshima tushguncha, har dam aqldin
Kelsa xushroq ishq tig'idin yarolar boshima.
Ko'yida o'ldi Navoiy, qochti andin itlari,
Yo'q edi o'lganda yoru oshnolar boshima.*

716

*G'uncha gul ichra gahi paydo bo'lur gulzorda,
Bo'lmadi hargiz ayon aksing sening ruxsorda.
Za'fdin kulbamda qo'ymoq istasam aylar madad,
Ankabuti rishta osqan bo'lsa har devorda.
Kim jununumg'a yozar ta'viz iynak ashku yuz,
Gar kerak shingarf birla za'faron tumorda.
Sayli ashkimdin demakim mulk emas mardumnishin,
Balki mardum qolmadi bu dindai xunborda.
Dardi tufrog'ig'a butmish, sabza der ko'rgan kishi,
Zanglik yuz no'gi paykon bu tani nokorda.
Bir-birisin angla bir kofir jafosidin hisob,
Bu girihlarkim tugubmen rishtai zunnorda.
Sinsa ibriqi vuzu andin menga bas bir safol,
May gadolig' aylamakka kulbai xammorda.
Charx ayvoni munaqqashdur, vale naqqoshi sun'
Chekmadi naqshi vafo bu toqi minokorda.
Ey Navoiy, yer yuzin ag'yor tutsa g'am yema,*

Bir sari mo 'gar sening fikring bor ersa yorda.

717

*Kishi visol tuni yori birla yotquncha,
Jamoli sham'ig'a qilsun nazar tong otquncha.
Muyassar o'lmadi jon bermaku labin o'pmak,
Nedinki qolmadi jonim ani unotquncha.
Meni yo'q etgan erur hajri sangi boroni,
Nedinki, yog'di tanim tosh ichiga botquncha.
Maloldin meni bir jur'a birla sotqun ol,
Xurushu arbada aylab jahong'a sotquncha.
Ko'ngul jarohatig'a yoq visol marhamini,
Firoq xorasi birla boshim ushotquncha.
Saloh to'nini chok etsa yaxshiroq, ey shayx,
Riyo yuruni bila xirqani yamotquncha.
Navoiy, ahli fano dayri halqasin xush tut,
O'zungni zuxdi-riyo majma'ig'a qotquncha.*

718

*Yordin yaxshi emas aylamagi yor gila,
Yo'qsa ul yordin erdi menga bisyor gila.
Buki ag'yorg'a mendin gila izhor etti,
Har necha aylasam izhor yana bor gila.
Ko'rubon g'ayrg'a lutfungni agar dam urmon,
Dema yo'qtur gilalik aylamon izhor gila.
Ko'p jafosidin agar o'lsam erur turfa bukim,
Yana mendin qilur ul sho'xi jafokor gila.
Xirqa kuydurdi xumor o'tida qilma, ey shayx,
Ani qilsam garovi kulbai xammor gila.
Chun azal qismatidin hech nima xorij emas,
Aylamas foqasidin voqifi asror gila.
Ey Navoiy, desang oyini rizo hosil etay,
Yordin har ne kelur aylama zinhor gila.*

719

*Za'fda ingranmog'im elning fig'oni zoricha,
Har damim ishq ahlining bir ohi otash boricha.
Mehri ruxsorida ne qoshdur, ne ko'z, ne xat, ne xol,
Vah, desam bo'lg'anmu oni mahvashim ruxsoricha.
Nuqtai mavhumni yuz qismi faraz etsang, biri
Desa bo'lmas bor aning yo'q og'zining miqdoricha.
Gul yuzungdin qatra ter har yerga tomsa, ul sudin
Charx ul yerni yasay olur Eram gulzoricha.
Dayr ko'yi sokini menkim, bu zangori sipehr,
Rif'at ichra ermas oning kulbai xammoricha.
Bo'ldi mug'dayrida xirqamning chubulg'an iplari,
Har biri kufr ahlig'a bir barhaman zunnoricha.
Dayr piri ne ajab gardunni sog'ar aylamak,
Va'da chun qilmishki bergay boda maylim boricha.
Faqr atvorida yo chiqmoq kerak ofoqdin,*

Yo kerak turlanmak ofoq ahlining atvoricha.
Ey Navoiy, ayladim har ko'y aro sayru suluk,
Kelmadi ollimda ishq oyinining dushvoricha.

720

Ul yashil to'nluq parivash la'lishakkar bor ila,
Ruh to'tisin qilibdur munfail guftor ila.
Garchi axzar to'n bila bog'i latofat sardidur,
Lek hayron aylamish yuz sarvini raftor ila.
Gar so'kuldi ul etak kirpik bila tiksam bo'lur
Kim, erur gul xil'atin tikmak munosib xor ila.
Angla axzar sham'u sorig' bo'rki oning sho'laslasi,
Tiya kulbamni yorutsa koshki ruxsor ila.
Naxli qaddurmu yashil to'n ichra yoxud naxli mum,
Bog'lag'an sun' ilki yuz ming san'atu hanjor ila.
Soqiyo, jomi zumurradgun aro quy la'li may
Kim, erur shingarf behad xushnamo zangor ila,
To bo'lay la'lu zumurrad orzusidin xalos,
Tortibon oni Navoiydek navoyi zor ila.

721

Qoshining yoyi chekilmish zulfi chavgonig'acha,
Zulfi chavgoni dog'i ko'yi zanaxdonig'acha.
Demangiz mushkin bulutkim bo'ldi ko'k toqi qaro,
Baski ohim dudi bordi charxi ayvonig'acha.
Ichgali so'zon ko'ngul qonin o'qung ochti og'iz,
O't tushub su foridin kul bo'ldi paykonig'acha.
Ko'p yashurdum holim, oxir chok etib ko'ksumni ishq,
Oshkor etti ko'ngulning dog'i pinhonig'acha.
Bo'lmasun darde itinggakim, bag'irni tashlag'ach,
Yedi har yondin uzub yerdin yalab qonig'acha.
Tushti go'yo bulbul afg'oni muassir gulgakim,
Chok-chok etti giribonini domonig'acha.
Bo'lg'aningdin mehmon o'lsa Navoiy ne ajab,
Chekti chunkim ollinga boru yo'qin jonig'acha.

722

Ne ajab ushshoq aro bo'lsam meni zor o'zgacha
Kim, erur ma'shuqlardin ul sitamkor o'zgacha.
Boshima ahbob bo'lmish jam', ya'ni itlaring
Go'iyokim za'fdin bo'lmish bu bemor o'zgacha.
Dahr aro oshubdurkim, chiqmish ul bebok mast,
Egnida to'n o'zga, boshida dastor o'zgacha.
O'zgacha bo'ldi o'tum paykonlaringdin uylakim,
Qatra terlardindur ul gulrang ruxsor o'zgacha.
Holim o'lmish o'zgacha har damkim ul oy ko'rguzur
Labda guftrr o'zgacha, qomatda raftor o'zgacha.
Qil rioyat, soqiyokim, bazmida bir dam bo'lay
Kim, mengadar dam bo'lur holi padidor o'zgacha.
Jondin oyirmoq emas mumkin aning zulfinikim,

*Chirmashibtur rishtai jonimg'a har tor o'zgacha.
Olam ahli ichra odam demak o'lmas onikim,
Joh ila bo'lg'ay anga qonuni atvor o'zgacha.
Ey Navoiy, dahri gulzoridin o'tkim, har guli
Ko'rguzur yuz xoru har xorida ozor o'zgacha.*

723

*Tongg'a solma va'dai vaslingni bori bu kecha,
Kim meni o'lturgusi tong intizori bu kecha.
Chun yashurdi ul quyosh o'tluq jamolin, vah, ko'rung
Kim, o'tar gardundin ohimning sharori bu kecha.
Charx uza har yon shahob ermashki, ko'kning holima
Yosh to'kar har lahza chashmi ashkbori bu kecha.
Subh agar urmas nafas o'lgumdurur, yo ul, Masih
Bir nafas kelmas meni dilxasta sori bu kecha.
Bazmida anglading, ey sham'u qadah yig'lab, kuyub,
Buki o'lturdi meni hajr iztirobi bu kecha.
Soqiyo, vasling shafaqgun jomidin tirguz meni
Kim, qilibdur qasdi jon hajring xumori bu kecha.
Ey Navoiy, sen agar kunduzga yetsang ne g'am, ul
Kim g'amidin qolmadi jon bizga bori bu kecha.*

724

*Har oyki g'ayrima zarra mehri fosh o'lsa,
Oning sari boqa olmon agar quyosh o'lsa.
Ko'zumda ashkdek ul tipl parvarish topmish,
Nazar haqqini kerak bilsa necha yosh o'lsa.
Visol umidiga o'zni yaqin solur oshiq,
Firoqdin necha jonidadur yosh o'lsa.
Ne tong fig'oni bag'irdin xaroshliq chiqmoq,
Birovki bag'rida g'am changidin xarosh o'lsa.
Bahorim o'ldi chu gulchehra sho'xlar, ne ajab,
Yog'ar nima boshima jolavor tosh o'lsa.
Xush ulki tog' etagin tutsa xalqdin qochibon
Uzalsa ostida xoro anga farrosh o'lsa.
Demang Navoiy agar yoring o'lsa qatling etar,
Nekim murodidurur uyla qilsa, kosh o'lsa.*

725

*Baski qon bog'ladi alamlar yuzlanib har dog'ima,
Za'f ifroti yaqinlashurdi borur chog'ima.
Bazm aro yodim bila tufroqqa gohi may to'kung,
Kim erur ul ham yaqinkim to'kkasiz tufrog'ima.
Bu maraz hijrondin o'lmish berma sharbat, ey tabib,
Kim, zuloli Xizr yetsa zahr o'lur qursog'ima.
Jism za'fidin teri qolmish so'ngak uzra yana,
Hajr o'qi parron o'tar chun yetsa bu yarg'og'ima.
Belga men zunnor bog'labmen vale xayli ajal,
Vahki, sudrarlar iliklar birkatib belbog'ima.
Ma'rifat bog'ida ul qushmenki hayrat aylagay,*

*Toiri quds aylasa bir dam nishiman bog'ima.
Ey Navoiy, dard tog'inda sog'ing'ay lolazor,
Boqqan el ham toza qonlig' ham qarolig' dog'ima.*

726

*Guli ruxsoring aro bo'lg'ali pinhon g'uncha,
Rashkdin bog'da pinhon yutadur qon g'uncha.
G'unchai serob bo'lur lek og'izu la'lingdin,
Oshkor ayladi sarchashmai hayvon g'uncha.
Topmay og'zingni ovutmoq tilasam gulshan aro,
Sanchilur ko'ngluma ul nav'iki paykon g'uncha.
Ko'z yoshimdin agar og'zingda erur kulgu, ne tong,
Chun bo'lur necha bulut yig'lasa handon g'uncha.
Gul yuzung vasli bila ko'nglum ochilmas, garchi
Dard bog'ida ani ayladi hijron g'uncha.
Ochmadi juz gul dard onchaki bedili bulbul,
Qildi ko'ksida ko'ngul o'rnida pinhon g'uncha.
Do'stlar, vasl o'tin istarga Navoiy bormish,
Fosh qilmang bu hadisini aning yong'uncha.*

727

*Sunbuli shomida yuz ayladi gulrez yana,
Bo'ldi har uchqunidin shavqum o'ti tez yana.
Gulning atrofida yuz g'uncha degil zohir etar,
Orazing davrida ul zulfi dilovez yana.
Otashin la'lu yuzi sham'in ochar tong yo'q agar,
Kulsa xoshoku xasi tavbai parxez yana.
Ne tarovatdurur ul yuzdagi xo'ydin, qilmish
Gulni shabnamzada, shabnamni gulomez yana.
Mayni hijronda ukar xalqu lekin onsiz
Zor ko'nglumga erur boda g'amangez yana.
Anglag'an ishq aro Farhod ishi Shirinlig'ini,
O'lsa ham aylamagay hashmati Parvez yana.
Ey Navoiy, kelur ul husn bahori bu taraf,
Barqi ohingni bukun qilma sabukxez yana.*

728

*Choklig' ko'nglum nishoni g'unchai xandonida,
Munda toza dog' yanglig' xoli oning yonida.
Yuqturur itlarga son ko'yida, vah, ko'rgil meni
Kim, ul oy ko'yida men, vah, yo'qmen itlar sonida.
Qon bo'lub bag'rim oqar ko'zdin, tilasang topilur
Lola ichra sabzadek paykon sirishkim qonida.
Uyladur ra'no g'azolim lojuvardi toq aro
Kim, emas andoq g'azoli zar sipehr ayvonida.
Asru nofarmondur ul gulkimlibosidur binafsh,
Garchi gulruxlar erur bori aning farmonida.
Hajrida barcha azob oyatlari shonimdadur,
Barcha rahmat oyatidek nozil oning shonida.
Davri ayog'idin vafo ahlin unutmang, soqiyo,*

*Kim vafo yo 'q juz unutmog'lig' falak davronida.
Donish ahli kaffasida keltirur nodonni charx,
Fikri yo 'qkim rost kelmas bu xirad mezonida.
Gar Navoiy bulbule erdi xush ilhon ko 'rki, hajr
Navha rangi ko 'rguzur har dam oning ilhonida.*

729

*Dahr elidin naf' agar yo 'qtur, zarar ham bo 'lmasa,
Marham ar yo 'htur ko 'ngulga, nishtar ham bo 'lmasa.
Olam ahli bazmidin gar yo 'q jigargun sog 'are,
Koshki yuz ming qadah xuni jigar ham bo 'lmasa.
Mahvashekim bo 'lmag 'ay vaslidan ummidi hayot,
Xushturur gar jong 'a hajridin xatar ham bo 'lmasa.
Bedilekim, bexabar tushgai birov hijronidin,
Ne balodur gah-gahi andin xabar ham bo 'lmasa.
Soqiyo, netgay meni ul nav' qilsang mastkim,
Aqlu xushumdin nishon, balkim asar ham bo 'lmasa,
Kim tuzay mastona Shohi G 'oziy avsofida savt,
Bu ko 'ngul gar bo 'lsa o 'z holida, gar ham bo 'lmasa.
Ey Navoiy, sen chekarsen oh, lekin yaxshidur
Ul parining zulfi bu yel birla darham bo 'lmasa.*

730

*Ul jigar pargolasi ashkim jigargun qildilo,
Shod etay deb notavon ko 'nglumni maxzun qildilo,
Va 'da aylab jilvasin bog ' ichra andoqkim pari,
Dasht uza ovora qilmoqliqqa Majnun qildilo.
Dedi vaslim birla ko 'pdin-ko 'p g 'amingni kam qilay,
Ani kundin-kunga o 'ksutmakdin afzun qildilo.
Qutqaray deb charx javridin meni sargashtani,
Anjumi paykon bila jismimni gardun qildilo.
Zulfig 'a vahshiy ko 'ngul saydin giriftor etgali,
Yo 'q og 'izdin bor ekancha haddi afsun qildilo.
Muflis erdim may qilib sing 'an safolim jomi Jam.
Xotirim vayronasin xud ganji Qorun qildilo.
Kim Navoiydin xalos istar, erur g 'ofil base,
Hirqayu sajjodasin ul mayg 'a marhun qildilo.*

731

*Labing fikri bag 'rimni qon qildilo,
Chu qon qildi ko 'zdin ravon qildilo.
Yuzumni demaykim bori yer yuzin
Hamul qon ichinda nihon qildilo.
Dedi ko 'nglung ettim nishon vasl uchun,
Firoqi o 'qig 'a nishon qildilo.
Ko 'ngulkim buzuldi tilab ganji vasl,
Ani chug 'zi hajr oshiyon qildilo.
Ko 'ngul birla ko 'z sirrini, ey rafiq,
Yana ohu ashkim ayon qildilo.
Vafo ahlini charx bekom etib,*

*Jafo xaylini komron qildilo.
Navoiyg'a gar tavba yaxshi edi,
Yana tarkini ul yomon qildilo.*

732

*Zihi tajalliyi husnung kelib jahon oroy,
Jamillar senga ovinayi jamol namoy.
Jamol birla jaloliyatingdin o'ldi bu nav',
Sahar uzori uza shomi zulfi anbarsoy.
Bu tiyra dahrni gar oshiq etmasang bo'lmas,
Arusi mehri falak manzarida jilva namoy.
Basiti olam aro gar sen o'lmasang bosit,
Ko'ngulga qayda bo'lur Zuhra laxni basti fizoy.
Chaman aroyishi zebig'a bo'ldi sun'ungdnn,
Zilol oyinadoru nasim nofakushoy.
Sening xayoling ila xonaqahda hoy ila ho'y,
Sening visoling uchun dayr ichinda nolayu voy.
Navoiy o'ldi guli hamdu shukrunga bulbul,
Oni bu bog' aro lutf aylab ayla nag'masaroy.*

733

*Gar yana bir qatla o'z vaslingga yetkursang meni,
Istasam hajring bihildurmen, gar o'ltursang meni.
Ul eshikdin kirgum uy toshini itdek aylanib,
Bu eshikdin tosh ila yuz qatla gar sursang meni.
Qolg'usi bir dog' ko'yungda kulumdin yodgor,
Yozg'urub hijron gunohi birla kuydursang meni.
Orzudur ostoning tufrog'ig'a o'lmakim,
Toza jon topqum gar ul tufroqqa topshursang meni.
Garchi jurmum ko'p, xusho, ul jurmkim tahqiq uchun,
So'rg'aln gah-gohi o'z qoshingg'a keltursang meni.
Tarki jon ettim boshim bo'lg'usiyu ul oston,
Sen bilursen lutf qilsang yo'qsa yozg'ursang meni.
Ka'bai ko'yida yuz qo'y dum, bu yo'ldin yonmag'um,
Ey Navoiy, har nechakim yo'ldin ozg'ursang meni.*

734

*Topmadim ahli zamon ichra bir andoq hamdame,
Kim zamon osibidin bir-birga aytishsaq g'ame.
Kimki davron sog'aridin dam-badam xunob ichar,
G'am yo'q ar har dam g'amin ayturg'a topsa hamdame.
Charx uzukning halqasidur, lek har kavkab anga
Qatl uchun ostida qolg'on zahri pinhon xotame.
Yo'q farog'at dahr arokim shomdin sochin yoyib,
Yog'durub ashkin tutar holingg'a har tun motame.
Gar budur olam, kishiga mumkin ermas anda kom,
Haq magarkim kom uchun boshtin yaratqay olame.
Yo'q vafu jinsi bani odamda bo'l navmidkim,
Sen vafu ko'rmak uchun xalq o'lg'usi yo'q odame.
Nukta nozik bo'ldi asru, bo'lg'ay erdi koshki,*

*Shammai bu ramzdin zohir qilurg'a mahrame.
Dardu zaxm o'lmish ichu toshim, qadah quy og'zima,
Soqiyo, ko'ksunga loyidin dog'i yoq marhame.
Davro aro suhbat bu yanglig'dur, Navoiy, tong emas,
Nolayu faryodi birla gar tuzar zeru bame.*

735

*Bog'din keldi nasimu gul isin kelturmadi,
Ne tikanlarkim bu g'am ko'nglum aro sanchilmadi.
La'li yodidinki yutqum dam-badam hasrat suyin,
Olloh-olloh, qaysi qonlarkim bu g'am yutturmadi.
Shomi hajrim tiyradur, andoqi kunduz ham bo'lub,
Har nechakim ehtiyot ettim quyosh bilgurmadi.
Hajri zulmidin dedim aylay ajal g'a dardi dil,
Oqibat jonimg'a rahm aylab anga yetkurmadi.
Vasl aro ko'p istadi jonimki andin ting'amen,
Hajr to jonimni tandin olmadi tindurmadi.
Qaysi gul bedodi bir bulbul parin sovurdikim,
Charx zulmi ham aning yofrog'larin sovurmadi.
Ey Navoiy, bevafo dur xo'blar, bo'ldi xalos
Ulki, ba'zig'a ko'ngul, ba'zig'a ko'z oldurmadi.*

736

*Ne may xushtur menga, ne gul keraklikdur, ne gulzori,
Kerak maydin gul ochqan yorning gulzori ruxsori.
Ne jonimg'a kerak hayvon suyi balkim xiromi ham,
Kerak chun ul hayotim gulshanining sarvi raftori.
Junun tumorima zangoru shingarf aylama zoyi',
Ki daf' aylar ani ul la'lu xati shingarfuzangori.
Mening xud ro'zgorim tiyra bo'ldi shomi hijrondin,
Qiling subhi zisoli shukrin, ey ishq ahli, siz bori.
Ne sud etgan ayog'imdin tikan chekmaklik, ey mushfiq,
Ki toshlar birla ko'ksunga qoqilmish hajri mismori.
Nihoni yuz yaram bor hajr tig'idinki sharh etsam,
Qilur ozurda bir olam elin har birning ozori.
Base sargashtamen gardundin, ey soqiy, qadah bergil,
Shafaqqun may to'la aylab menga gardun namudori.
Ki davron javridin ilgimga olib sipqoray andoq,
Kim anjum qatrasi ham qolmag'ay ko'z tushsa har sori.
Aningdek mastlig' uyqusidin ochqay Navoiy ko'z,
Sabohi hashr ul ham yovar o'lsa baxti bedori.*

737

*Ne bir subh ul quyosh bazmi aro ichtim to'la jome,
Ne yottim mast ruxsorim ayog'ig'a qo'yub shome.
Ne bir qush hargiz ul gulshan sari yetkurdi payg'omim,
Ne bir yel hargiz ul guldin menga yetkurdi payg'ome.
O'qungdin ming to'shukluk ko'nglak ichra talpinur jismim,
Ham ul qush mislikim oni muqayyad aylagay dome.
Nechukkim tutmading, ey umr, vayronim aro orom,*

*G'amingdin tutmadi jon ham buzug' jismimda orome.
Hamul kundin sarig' chehramda gulgun ashk dur, ey shayx,
Qi bir zarbaft gulfome kiyib chiqti gulandome.
Yugurdung Ka'bai maqsad tilab ko'p lek yetmaysen,
Chiqarsang o'z lukungning dayridin o'zni erur kome.
Navoiy, tongla huru sofiy kavsardin ortuqdur,
Bukun ul mug'bacha ishqida bo'lsang dardi oshome.*

738

*Ne ajab giryon ko'zum gar bo'lmas uyqu manzili,
Kim yetishmas bahrning bir-birga ikki sohili.
Eyki ko'rdung jonima furqat kuni yuz ming balo,
Bilki ermastur bular hajrim kunining doxili.
Demang ul orazda burqa'durki yoxud yo'qturur,
Yo emastur g'oyati ravshanlig'idin hoyili.
Dafn etar chog'da ichimdin chekmangiz paykonlarin
Kim, bu javharlardurur naqdi hayotim hosili.
Har taraf chun tig' chekti rashkdin bo'ldum halok,
Elga jon berdi va lekin bo'ldi jonim qotili.
Ishq mayli chunki hijron sori ermish, ey xush, ul
Kim burundin bo'lmadi ko'ngli birovning moyili.
Gar junun ahli aro aytur Navoiy darsi ishq,
Ne ajabkim uldurur devonalarning oqili.*

739

*Necha ko'yidin chiqarg'a yo'l sari boqib turay,
Chiqsa el yaqin taloshib, men yiroqtin telmuray.
Necha ul sho'xi balo yuz ishva aylab har taraf,
Men yiroqtin boshima tufrog'larini sovuray.
Necha el raxshi sovurg'an gard ila ko'z yorutub,
Men yiroqtin boshim sufrog'larini sovuray.
Necha ul yuz o'tidin el ravshan aylab sham'i vasl,
Jon qushin ul o'tqa men parvona yanglig' kuyduray.
Necha bazmi aysh aro har kim bo'lub hamdam anga,
Men yutub qon kulbai hijronda har dam oh uray.
Vasl jomidin xumori hajr chun daf' o'lmadi,
O'zni o'lmastin burun mayxona sori yetkuray.
Ey Navoiy, gar menga topshursa sho'xi mayfurush,
La'li may yutqach mayi la'lin evaz jon topshuray.*

740

*Boshimg'a kosh gohi yetsa raxshin sekretib mohi,
Su bersam ko'zlarimga xo'yfishon ruxsorida gohe.
Malohat avji birla husni bo'stonida yo'q ravnaq,
Qani bu bog' aro sarvi, qani ul avj uza mohe.
Dema oxirki yo'qtur ishq savdosida bir bedil,
Ani ko'rgilki bormu husn bozorida dilxohe.
Ne tong afsurda dil bo'lsamki to husn o'ti o'chmishdur,
Ko'nguldin dog'i hargiz chiqmamish bir sho'laliq ohe.
Ne bo'lg'aykim bahori husn aro ochilsa bir gulkim,*

*Tushub bir barqi ishq o'rtansam andoqkim, parigohe.
Kirib ishqu muhabbat dashtig'a, eykim yana yonding,
Muhiqdursen nedinkim topmading bu yo'lda hamrohe.
Navoiy, bor esang ogah salomat mulki ham xushtur,
Valekin rahbaring bo'lsa yo'li qat'ida ogohe.*

741

*Nogah o'ldum bir ko'zi sohir giriftori, netay,
Kim agar sehr aylasam boqmas mening sori, netay.
Men chu o'ldum kirpikining zahrliq paykonidin,
Gar o'lukni tirgizur la'li shakar bori, netay.
Tiyra zulfi subh ayshimni chu qildi shomi g'am,
O'zgalarga sham'i majlis bo'lsa ruxsori, netay.
Mumkin ermas chun nazar ollida ko'rmak suvratin,
Safhai xotirda naqsh etmay namudori, netay.
Eyki dersen zulfi chun to'lg'ondi urma tobu pech,
Har sari mo'yung'a bog'lig' bo'lsa bir tori, netay.
May bila g'am rangiga bersam jilo ayb etmangiz,
Buyla bo'lsa iqtizoyi charxi zangori netay.
Dayrdin qoch der, Navoiy, jilva qilg'ach mug'bacha,
Bo'ynuma gar mahkam o'lg'an bo'lsa zunnori, netay.*

742

*Chehra ko'rsatgilki jon bermak tariqin ko'rsatay,
Ishq atvorini da'vo qilg'an elga o'rgatay.
Ko'rsatib yuzkim deding qilma ko'ngulni muztarib,
Garchi xo'b istarsen ancha turkim, oni to'qtatay.
Baxtim uyg'onmas bu nafxi surdek faryod ila,
Menki marg uyqusi bosqanlarni dermen uyg'otay.
Mehr ila vasling kuni bir subhdek kuldur meni,
Necha hajring tunlari ko'zni falakdek yig'latay.
Rishtai ashkim kerishdur egma qaddim yosig'a,
Oh o'qin g'am shomi baxtim kavkabi chiqqach otay.
Ko'ngluma holing xayoli kirsam mardumliq qilib,
Ko'z uyida oni mardumlar ichinda asratay.
Kelki g'amzang ignasiga toqibon jon rishtasin,
Ko'nglakim choki bikin ko'ksam shikofin tevratan.
Bir qadah may birla tirguzgil meni, ey mug'bacha,
Dayr eshiginda necha maxmur o'luk yanglig' yotay.
Ey Navoiy, sharbati la'li erur jonbaxsh, lek
Za'fdin o'lsam ne hadkim degamen andin totay.*

743

*Ul pari savdosi men sargashtadin ayrilmadi,
To meni devonayu rasvoyi olam qilmadi.
Yo'q ko'ngulda har sari mo'yumda bir afg'on erur,
Kim jafosi neshi yolg'uz ko'ngluma sonchilmadi.
Dedim o'ltur emdikim ishqim nihondur, ohkim,
Qilmadi qatlim bu ish olamg'a to yoyilmadi.
Xasta ushshoqig'a rahm etti menga yo'q, ko'yiga*

*Za'fdin ul xayl aro bor erkanimni bilmadi.
Tig'i to yetti ko'ngulni chok qildi turfakim,
Yetmayin ul nav' su bu g'unchag'a ochilmadi.
Qoldi aytilmay nihoni ishq sirri nechakim,
Qolmadi bir so'zki bu ma'ni aro aytilmadi.
Necha qon yutqay Navoiy, boda tut, ey mug'bacha,
Kim xumori hajri ul mayni ichib yozilmadi.*

744

*Yor tandin jonim ayrulg'uncha zulmin qilmog'i,
Ermas ancha sa'bkim mendin o'zi ayrilmog'i.
Gar tutulmoq istamas ko'nglum qushin bas negadur,
Donoi xol uzra zulfi domining ochilmog'i.
Bog'layin dermen ko'ngul toatqa qo'ymas naylaynn,
Har nafas ko'nglumga ul but g'amzasi sanchilmog'i.
Kirpiking yonmish ko'ngullar ilg'ali qullobdek,
Buyladur ul sho'xning ko'nglumni ko'zga ilmog'i.
Vaslidin, vah, ne so'z aytaykim emas mumkin valek,
Xoli izg'ishi ham ermas har zamon otilmog'i.
Har kishikim dayr ichinda g'oyib etti naqdini,
Ey musulmonlar, aning mumkin emas topilmog'i.
Chok etib ko'ksin Navoiyning ko'rub ko'nglida o't,
Dedi bevajh ermas ermish muncha afg'on qilmog'i.*

745

*Halqai zulfung ko'ngul chekmasmu erdi, ey pari,
Kim gajakdin sanchting qulloblar ham har sari.
Tobu pech ermas gajakdakim, ajab yo'q pechu tob,
Chun yuzining o'tig'a tushmish parining bir pari.
O'tda bir noxush berur is, vah, muattar aylamish,
O'tqa tushgan parg'a monand ikki zulfung anbari.
Go'yiyo ermas gajaklarda bu yanglig' tobkim,
Chehrang o'ti tobidin qaytardilar yuz har sari.
Chashmai xurshid ul yuz yonida qullobi zulf,
Soldilar go'yo gajak ul chashmaning o'rdaklari.
O'g'ridur ul zulf voqif bo'lki, behad biymi bor
Halqai qullobig'a tushsa qulog'ing gavhari.
Gar Navoiy telba bo'lsa yo'q ajab bu nav'kim,
Zulfining zanjirini qildi parishon ul pari.*

746

*Istadim yoriki ko'nglum dam-badam shod aylagay,
Bilmadim jonimg'a bedod uzra bedod aylagay.
La'li anfosidin ochilg'ay hayotim g'unchasi,
Yo'qki umrum hirmanin bir damda barbod aylagay.
Vasl ila yiqqay ko'nguldin dardu g'am bunyodini,
Yo'qki har dam o'zga hijron tarxi bunyod aylagay.
Sham'i ruxsori yorutqay tiyra ko'nglum kulbasin,
Yo'qki zulfi dudi oni mehnat obod aylagay.
Rishtai jonimdin ochqay no'gi mujgoni girih,*

*Har birin qatlimg'a yo 'qkim neshi po 'lod aylagay.
Hech gulga bo 'lmasun moyil birovkim, sarvdek
Desakim o 'zni xazon davridin ozod aylagay.
Ko 'p Navoiy nolasin man' aylamang kim, toki ul
Yorini yod aylagay, albatta faryod aylagay.*

747

*Vahki, dinim kishvarin toroj qildi kofire,
Kufr eliga homiyu din ahlig'a yag 'mogare.
Chobuki ra 'no qadi, no 'shin labi xoro vale,
Mahvashe, shirin uzore, gulruxe siyminbare.
Jon berurda la 'lidin Iso sifat jononaye,
Ko 'ngul olurda yuzidin Yusuf oyin dilbare.
Zulfi ko 'zlarni qaro qilmoqqa shomi furqati,
Shomi Furqat daf'ig'a ruxsori mehri anvari.
Ham guliston sayri ichra sarv qomatlig' gule,
Ham shabiston bazmi ixyosida sham 'i xovare.
Olloh-olloh, buyla ofatning giriftori bo 'lub,
Naylagay bir men kibi zori zaifi abtare.
Ne qaroru, ne sabru, ne tobu tavon, ne toqate,
Ne ko 'ngul, ne jonu, ne ruhu ravon, ne paykari.
Soqiyo, dildorim ul yanglig', meni miskin bu nav',
Rahm etib tutqil menga aylab labolab sog'ari.
To bo 'lub behud Navoiydek qilay devonaliq,
Kim tarahhum qilmasa qilg'ay tamosho ul pari.*

748

*Yuzi davrinda qironmu zohir etmish ul pari,
Yo quyosh birla qiron aylabturur yuz mushtari.
Yo 'qsa anjum halqa urdilar tamosho qilg'ali,
Jilvai husn aylaganda oftobi xovari.
Bu bahona birla raftorig'a yetgaymenmu deb,
Rishtai jonim aro tortildi ashkim gavhari.
Gul uza shabnam emas ul yuzda dur monandikim,
Infiolidin botibdur terga gul bargi tari.
Jolalarning lolazor ichra yo 'q oncha zebikim,
Lolagun ruxsoring atrofinda durlar zevari.
Dur bila faxr etmakim, ul besh emas bir qatra su,
Pand durrig'a quloq sol, ey sanamlar sarvari.
Yuzi vafida Navoiy dog'i aylabtur qiron,
Nazm silkiga chekilmish durri ma 'ni har sari.*

749

*Ey sabo, ko 'zdin uchur Mozandaronning vardini,
Kim qilibmen surma Marvi Shohjahonning gardini.
Ulki ahhobin qilur parvarda ayshu noz ila,
G'am emas yod aylasa gohi bu g'amparvardini.
Chekma zahmat, ey tabib, ermas chu mumkin aylamak,
Sharbati vasl o 'lmag'uncha daf'i furqat dardini.
Anglag'ay do 'zaxda bor issig '-sovug' birla azob,*

*Hajr aro kim ko'rsa o'tlug' ko'nglum ohi sardini.
Anjumi ashkin to'kar tong otqucha mendek sipehr,
Yo'qlamish ul ham magar bir mehri olam gardini.
Ey ko'ngul, vasl istasang behud bo'lub ko'p g'am yema,
Kom topilmas kimsa qilmay tark xobu xo'rdini.
Yor agar hijron aro soldi Navoiyni yiroq,
Bok emastur vasl ila gar qilsa boz ovardini.*

750

*Bo'lsa ko'yung tufrog'i za'fichra jismim bistari,
So'zi jismimdin aning rangi bo'lur xokistari.
Uyladur za'fimki odam qilmag'ay erdi gumon,
Gar yo'luqsa erdi Majnung'a vujudum paykari.
Dema ashkim jolasin g'am shomi durri shab charog',
Kim erur ayni malolatdin nuhusat axtari.
Dasht aro el anglamas devonadurmen, yo'qsa dev,
Uylakim bilmon senikim odamisen yo'pari.
Orazing uzra erur xo'y kasrati daryoyi lutf,
Nildin xoling latofat bahrining nilufari.
Gulshani davrong'a moyil bo'lma ziyrak qush esang
Kim, tikan tori qilur har toza gulbargi tari.
Sabzai xatting xayoli birla savdo dashtidin
Gar Navoiy chiqsa tong yo'q, Xizr erdi rahbari.*

751

*Ul quyosh oq uydayu men muztaribmen har sari,
Uylakim fonusdin parvona qolg'ay tashqari.
Sadqasi bo'lmoq erur maqsud men sargashtag'a,
Oq uyi davrig'a bukim aylanurmen har sari.
Ichkari ul gul, tuvurlug'ni ko'tarmaslar netay,
Ey sabo farroshi, bir lutf aylabon ul yon dari.
Parda ketgach men zaifi zorg'a oson erur,
Yo'llaridin chig'ning solmoq o'zumni ichkari.
Oq uy ichra har nedur zohirdur ul yuz tobidin,
Sham' bo'lsa uyda tashqardin bo'lur zohir bari.
Gar falak xirgohi bo'lsa peshi xonang ne osig',
Umr xayli chunki kundan-kunga kelmas ilgari.
Ey Navoiy, ul mahi xirgahnishin hifzi uchun
Ko'zanak ermaski, har sori tikilmish ko'zlari.*

752

*Ne deb aylay jonni zulfi mushki bo'yung sadqasi,
Bo'lsa ming jon ozdurur har tori mo'yung sadqasi.
Naqsh etib ko'nglunga jannat evrulurmen ko'yunga,
Aylaram bu nav' ila jannatni ko'yung sadqasi.
Yelga hamroh otashin gul mayl etar bazmingg'akim,
Bo'lg'ay ushbu vajh birla rangu bo'yung sadqasi.
Pardai jonim libosing bo'lmoq istar, bo'lmag'ay,
G'unchadek gulgun hariri to'-bato'yung sadqasi.
Ovlading ko'nglum so'rub istab bu ne lutf erdi, vah,*

*Kim bu sargardon kibi yuz jo 'stu jo 'yung sadqasi.
Qahr ila jonimni olsa mug 'bacha, ey piri dayr,
Bok emas yuz jon bu tifli tund xo 'yung sadqasi.
Qaddu raftoring Navoiy ko 'rgali bo 'lmoq tilar,
Ko 'ngli raftoring fidosi, joni bo 'yung sadqasi.*

753

*Xasta jonim rishtasi ko 'rganda hajr ozorini,
Gar uzuldi, qil anga payvand zulfung torini.
Dema og 'zin g 'uncha, qaddin sarvkim, el ko 'rmamish
Sarvning raftorini, yo g 'unchaning guftorini.
Gulda xolu mehrda xat yo 'q, ne yanglig ' o 'xshatay
Mehru gulga xol ila xatlig ' ikki ruxsorini.
Yog 'madi hargiz chu shabnam injusi gul bargidin,
Anga tashbeh etsa bo 'lmas la 'li shakkarborini.
Ne qilurdin qasdi sunbulni etar jon qasdi dom,
Aylamon monand alarg 'a zulfining zunnorini.
Charxi qasrinda quyosh uzra ko 'ngul mayl aylamas,
Kim g 'animat tutmish oning soyayi devorini.
Sayrdin paykonlari to ko 'ngluma topmish sabot,
Ko 'zga ilmasmen falakning sobitu sayyorini.
Davri sirri pardasin gar ochmamishsen, soqiyo,
Boda tutkim dey senga bu pardaning asrorini.
Ey Navoiy, daxl qilma gar tilar ersang navo,
Har necha xorij navo ko 'rsang sipehr advorini.*

754

*Qon aylading ko 'ngulni nihoni,
Ko 'rgul ikki ko 'zumda nishoni.
Tushti fig 'ong 'a ko 'nglum ul oydin,
Tong yo 'q yetishsa ko 'kka fig 'oni.
Hajring tuniga, tushgali ko 'nglum
Bo 'lmish ko 'ziga tiyra jahoni.
Hayrat guli ham ul dam ochilg 'ay,
Bag 'rimning tomsa ko 'yida qoni.
Har kimsaga ne tuhmat etaykim,
Itgan ko 'ngulni oldi faloni.
Aylarda ishqing sharhini tahrir
Sig 'mas qalam tiliga bayoni.
Xusrav, Navoiyo, seni ko 'rsa,
Shahni degay maliki shahi soniy.*

755

*Vahki, hajring o 'ti jismi notavonim o 'rtadi,
Notavon jismimga tushgan sho 'la jonim o 'rtadi.
Qo 'zg 'abon ko 'nglum aloxonu alomon ayladi,
Ne aloxonu alomon, xonumonim o 'rtadi.
Barqi ishqing chunki tushti jismu jonim bo 'ldi kul,
Turfa o 't erdiki paydoyu nihonim o 'rtadi.
Dema ishqim nayladikim, ro 'zgorimdur qaro,*

*O'rtadi, ey qotili nomehribonim, o'rtadi.
La'li mahlul aylagandek o't yoqib xoshok ila
Hajri jonnm kuydurub, jismimda qonim o'rtadi.
Bo'lmasa nomu nishonim ayb qilmangkim, firoq
Ro'zgor avroqidin nomu nishonim o'rtadi.
Shomi hajrimda shafaq ko'rsang, Navoiy, bil yaqin
Kim falakni sho'lai ohu fig'onim o'rtadi.*

756

*Borg'il, ey hamdam, har yoni,
Ko'nglum itmish, topqil oni.
Holin so'rg'il, ul ham so'rsa,
Dekim, sensiz yo'qtur joni.
Istid'o aylab yondurg'il,
Kelmas bo'lsa, de pinhoni.
Kim ul dilbar qilmish va'da
Bu tun bo'lmoqqa mehmoni.
Chin deb kelsa ani emdi,
Aylay ko'ksunda zindoni.
Soqiy, bizni g'amdin qutqar,
Kelturgil rohi rayhoni.
Ul oysiz un cheksa Navoiy,
O'tgay gardundin afg'oni.*

757

*Meni o'lturgay edi mug'bachalarning alami,
Dayr pirining agar bo'lmasa erdi karami.
O'zining boru yo'qidin ne shikoyat qilayin,
Tengdurur chun mening ollimda vujudu adami.
Charx naqqoshi surohini munaqqash qilsa,
Shisha og'zi qilidin keldi munosib qalami.
Shayxning, uyla ki oshiqqa momug' ostida dog',
Tevuruk ruq'alar ostida tikilmish dirami.
Ulki boshimni xirom ichra qilibdur pomol,
Har qayon borsa, mening boshimu oning qadami.
Osmon bo'lmadi chun ishq yukiga homil,
Tah-batah bir-biri qaddida nedin bo'ldi xami.
Har dam, ey ahli zamon, mayli sitam qilmangkim,
Har nechakim desa bas bizga zamonning sitami.
Basdur o'tlug' kafanim zoru qurug' jismim uza,
Xashr aro qay sori ishq ahli yuz ursa alami.
Gar Navoiy nafas urmas tuganib zaxmida qon,
Go'yiyo o'ldiki, chiqmas yana ul xasta dami.*

758

*Ko'ngulki etgali andin topilmadi xabare,
Topilsa ham anga mendin topilmag'ay asare.
Qadingki naxli balodur, sitam yog'ar andin,
Ne bo'lg'usi samari bo'lsa ul sifat shajare.
Ne shomi furqat ekin, vahki, umr o'tub anda*

*Tulu' qilmadi xurshid vaslidan sahare.
Guzarda ko'rmak uchun za'fdin yiqilmishmen,
Gadoyi xastadek ul ko'y aro tutub guzare.
Itingki bor anga ushshoq bag'ridin to'ma,
Qilay deganga ani mehmon kerak jigare.
Oqar, qadahqa, tomar yerga bodang, ey soqiy,
Humor ahlig'a yetmasmu hech oqar – tomari.
Firoq o'tida, eyki Navoiyni kuydurasen,
Chu ishqing ayladi xascha anga ne bas sharare.*

759

*Siyosat etti soching mushk chun xato qildi,
Ki barcha jismi qarorib teriga tortildi.
Qadingg'a qullug'i ahdini nayshakar buzmish,
Ki bo'yla bir-biridin band-bandni ayrildi.
Boshinda toji zar o'ldi oyog'i ostida nat',
Chu sham'i xizimating aylarda poyasin bildi.
Magarki ko'z yumub ochquncha noz o'qin otting,
Ki, bir ajab tikoni bag'rim ichra sanchildi.
Ko'zi xadangi balo yogdururni fahm ettim
Ki, raxshi na'lidin o'tlar ko'zumga choqildi.
Qadah keturgilu dam urma dahr sirridin,
Ki mubham o'ldi bu so'z har necha kim aytili.
Jigar kabobg'a mayl etmagan esa ul mast,
Navoiyo, nega bag'ringni har taraf tildi.*

760

*Necha davron ahlining bedodidin shiddat chekay,
Soqiyo, may tutki ber ham sog'ari ishrat, chekay.
Bir nishot afzo mayi gulrang ham quy bo'g'zuma,
Davri jomidin necha xunobai mehnat chekay?!
Necha el birla jigargun boda no'sh aylab habib,
Bag'rima tish berkitib, men nishtari xasrat chekay.
Eyki, koming o'zgalardin vaslu mendin hajrdur,
Sen visol ayyomini xush tutki men furqat chekay.
Garchi eldin jon olib yetkurining navbat menga,
Qo'yki jonni ollinga men dog'i bir navbat chekay.
Ham habibim xoki rohimen gar andoqkim Masih,
Nayyiri a'zam boshig'a soyayi rif'at chekay.
Bir anga chun o'xshamas, ne sud, agar jon lavhida,
Har zamon qilki taxayyul birla yuz suvrat chekay.
Tufrog o'lmoq avlo avvaldin chu gardun oqibat
Teng qilur tufrog'ila chun charx uza robit chekay.
Otashin ruxsorai kuydurdi bulbuldek meni,
Ey Navoiy, kelki, men ham nolayi xirqat chekay.*

761

*Muxandise topayu egnima qanot yasatay,
Uchub havosida qushlar aro o'zumni qotay.
Muyassar o'lmasa bu, to'rt ayog'lanib kechalar*

Tanimni itdek etib itlari sari uzatay.
Yo 'q ersa o 'tganida ko 'rgamen debon yuzini,
Gadoyi xasta kibi ko 'yi tufrog 'inda yotay.
Muhol erur bu tamanno visoli kim, men kim,
Necha el ichra bu savdo bila o 'zumni sotay.
Tanimg 'a ishqida berdim shikast, ya 'ni ul o 't
Yorurg 'a ushbu qurug ' hemadin dedim ushatay.
Chu faqr ko 'yida vasling 'a hech o 'lturmas,
Qachong 'a xirqam uza zarqi ruq 'asin yamatay.
Navoiy uyla ulus xonig 'a erur oshiq,
Ki turk qullari Jo 'jidur oningu Chig 'atoy.

762

It kibi necha samanding so 'ngicha po 'ya uray,
Nogah o 'tsang boqibon sen yana o 'tguncha turay.
Chunki yetting ko 'rub ul chehrani behol bo 'lub,
O 'zga kelgach yana ul raxshi so 'ngincha yuguray.
To 'rt oyog 'lanib iting xayli aro meni majnun,
Gar kesak otsang o 'pay, gar so 'ngak otsang ko 'muray.
Uyqunga mon 'i agar bo 'lmasa ul ko 'y ichra,
Yugurub itlar ila kecha tong otquncha huray.
Subhdam kim uyur itlar, menga chun yo 'q uyqu,
Posini mehr ila olam yorug 'uncha yeturay.
Ishq ko 'yida agar sheri jayondur, itdur,
Tong yo 'q ar faxru mubohot ila bu nukta suray.
Netti itlikka Navoiy kibi qobil ersam,
Elga ko 'z yo 'qmudurur agarchi ani men yoshuray.

763

Necha men mehnat chekib, ul oy tana 'um aylagay,
Oshkoro yig 'lasam, pinhon tabassum aylagay.
Javridin ul nav ' xushmenkim, o 'lum xoli bo 'lub,
Vah, etarmenkim ko 'rub nogah tarahhum aylagay.
Nukta surgach la 'li o 'lganlar topar umri abad,
Umrida Iso qachon mundoq takallum aylagay.
Tig 'i zulmi tegmagay deb aylasa el ko 'ngli vahm,
Tegmasun g 'ayrig 'a deb ko 'nglum tavahhum aylagay.
Dema zulmum ko 'p yetib ko 'nglung tazallum aylamish,
Kim agar oz yetsa shoyadkim tazallum aylagay.
Ey ko 'ngul, bir lahza hijron shiddatig 'a arzimas,
Gar visol ichra kishi yuz yil tana 'um aylagay.
Yor bazmig 'a chu yo 'l topmas Navoiy, ne osig ',
Dil xarosh afg 'onu gar dilkash tarannum aylagay.

764

Bu shaxsuvorki go 'y o 'ynamoqda ichmish may,
Saman dursa bu yon boshim ollida o 'ynay.
Magarki raxshi ayog 'indadur sabo mudg 'am,
Ki chopsa olam-olam masofat aylar tay.
Damodam ursam ilik rashkdin boshimg 'a, ne tong,

*Tegar chu go'yg'a chavgoni boshi paydarpay.
Chek emdi lutf ila sarsarvashing inoninkim,
Qilibdur oyinagun yer yuzini sarsarday.
Bu fasl aro xush erur oq uy ichra boda o'ti,
Bu o't yorurg'a mug'anniy og'zig'a olmoq nay.
Nimaki aylasa bo'lg'ay anga shay itloqi,
Ko'zungga olma nedinkim jahon erur loshay.
Navoiy, aylasa laylivashing azimati dasht,
Munosib o'ldi nujum o'rdasi ulusig'a hay.*

765

*Xunfishon ko'zni yubon oq etti ashkim kasrati,
Garchi ketmas lolaning sudin savodu xumrati.
Shusha oltunlar erur durri visolingg'a baho,
Kohi a'zam uzra eskirgan aliflar hay'ati.
Tushta vaslin ko'rgali, vahkim, ajal uyqusig'a
Bordimu ko'nglum aro qoldi ul uyqu hasrati.
Garchi ollindin o'tarsen har zamon maydonda, voy,
Kim erur moni'yuzung ko'rmakka raxshing sur'ati.
Tig'i zulmungdin emastur zaxmlar ko'nglumdakim,
Choklar qildi bu uyni hajr o'tining shiddati.
Bo'yla, hokim johilu mahkum erur olam anga,
To hakimi sun'ining ne erdi erkin hikmati.
Ey Navoiy, ko'zga ko'nglumdin aduvroqmenki, bor
Menga ko'nglum mehnati, ko'nglunga ko'zning ofati.*

766

*Nasli odam bo'lmamish hargiz muhabbat mazhari,
Ul nimakim bilmagay odam, qachon bilsun pari.
Xo'blar husnin qazo mashshotasi ko'p qildi zeb,
Anda yuz miig xayfkim yo'qtur vafoning zevari.
Men kibi aylab vafo ko'rgan jaf o'topilmag'ay,
Axtarilsa sarbasar ahli muhabbat daftari.
Ey ko'ngul, jinsi bashardin sen vafo ko'z tutmakim,
Yo'qturur bu xayl zotida muhabbat javhari.
Eyki dersen mehri sham'i birla kulbangni yorut,
Ham magar oni yorutqay sham'i mehri xovari.
G'ussadinkim jon olib parvo ham etmas mug'bacha,
Behud o'lmoq istab o'ldum dayri piri chokari.
Ey Navoiy, gar desang ko'rmay jaf o'bo'lmoq kerak
Xo'blardin, balki mutlaq nasli odamdin bari.*

767

*Ko'z bila ko'nglunga bo'lmish go'yiyo vasling chog'i,
Kim ko'zumning uchmog'i tez o'ldi ko'nglum solmog'i.
Dema ko'nglung mulki qay chog'din bu nav' o'lmish xarob,
To bu kishvar ahlig'a tushti qiroqing bulg'og'i.
Ey ko'ngul qilma ayog'i tufrog'i haqqi qasam,
Kim ko'zumning haqqidur aning ayog'i tufrog'i.
G'am tuni ko'nglum xaroshig'a gar istarsen dalil,*

*Iynak-iynak charx tahríkida anjum tirnog 'i.
Qatli hangomi shahidingkim ko 'tardi barmog 'in,
Go 'yo aning oti mundindur shahodat barmog 'i.
Dahr gulzorig 'a, ey ko 'nglum qushi, mayl etmakim,
Anda bulbul qonidin rangin erur gul yafrog 'i.
Hajr aro qo 'ydi diramdek dog 'lar ko 'ksin yorib,
Vasli mumkindur Navoiyning chu ko 'ptur yormog 'i.*

768

*Ishq orzusini qilur ul navjuvon sari,
O 'tqa solur o 'zin yana bu notavon qari.
Arz etsalarki yor kerak yo ikki jahon,
Yor aytqumdurur beri, ikki jahon nari.
Ul oy eshitmasa ne degaymen, vale o 'tar
Aflok toqining hamidin bu fig 'on nari.
Usruk yo 'l oziqib dorimoq har taraf ne sud,
Bir oy ramida sayd ne bo 'lg 'ay bu yon dari.
Bu xokisorin ne sipehr etti qadardin,
Anjum kibi etikning ayog 'i nishonlari.
Dersenki, yor aksi senga tushgay, ey ko 'ngul,
Avval g 'ubori g 'ayrdin oyina son ori.
Ul sho 'x yuzu ashkingga boqmas Navoiyo,
Har necha za 'faron yuzunga arg 'uvon tari.*

769

*Intizorida ul oyning ko 'zki soldim har sori,
Ko 'z yumub ochquncha o 'tti ko 'z yoshim andin nari.
Yolinib ul ko 'y iti birla borurmen ko 'yiga,
Vahki, ul ko 'y ichra bormen men keyin, it ilgari.
Dardu g 'am turmish yasovuldek ko 'ngul choki aro,
Qo 'ymamoqqa kelsa hushu sabri xayli ichkari.
Ko 'rmasang kim o 'tni su tez aylagay, bir-bir turur
Ko 'nglum ichra qatra-qatra su kibi paykonlari.
Lab aro og 'zing chuchuk til birla go 'yo anglasam,
Shahdliq nishi bila gul bargini teshmish ari.
Zohido, har lahza o 'lmak xonaqah fikridakim,
To tirikmen chiqmag 'um dayri fanodin men bari.
Ey Navoiy, dema har damkim qadahni quy to 'la,
Mayni oxir quysa xud bo 'lmas qadahdin tashqari.*

770

*Bo 'lmasam oshiq fig 'onim zor bo 'lg 'aymu edi,
Kuymasam pinhon ichim afgor bo 'lg 'aymu edi?
Zulfunnga vobastau ko 'zungga vola bo 'lmasam,
Jon parishonu ko 'ngul bemor bo 'lg 'aymu edi?
Bo 'lmasa kofir ko 'zung oshiftasi shaydo ko 'ngul,
Rishtai zulfunnga anga zunnor bo 'lg 'aymu edi?
Istabon vasling gulistonin havoyi bo 'lmasam,
Abri naysondek ko 'zum durbor bo 'lg 'aymu edi?
Bo 'lsa erdi, ey pari, ishqing aro ko 'nglumda xush,*

Guftu go 'yum muncha majnunvor bo 'lg 'aymu edi?
Bilsa erdi ishqida sirrimni, har bir lafzida
Yordin yuz e 'tiroz izhor bo 'lg 'aymu edi?
G 'uncha kulgusiga, ey bulbul, ko 'ngul gar bermasang,
Bag 'ringa har gul sayi yuz xor bo 'lg 'aymu edi?
Ey Navoiy, qilsang erdi ofiyat kunjin vatan
Muncha munglug ' joningga ozor bo 'lg 'aymu edi?

771

Jong 'a chun dermen, ne erdi o 'lmagim kayfiyati,
Derki, bois bo 'ldi jism ichra marazning shiddati.
Jismdin so 'rsamki, bu za 'fingg 'a ne bo 'ldi sabab,
Der, anga bo 'ldi sabab o 'tluq bag 'irning xirqati.
Chun bag 'irdin so 'rsam aytur, andoq o 't tushti menga
Kim, ko 'ngulga sho ' 'la soldi ishq barqi ofati.
Ko 'ngluma qilsam g 'azab ayturki, ko 'zdindur gunoh,
Ko 'rmayin ul tushmadi bizga bu ishning tuhmati.
Ko 'zga chun dermenki, ey tardomani yuzi qaro,
Sendin o 'lmish telba ko 'nglumning balou vahshati.
Yig 'lab aytur ko 'zki, yo 'q erdi menga ham ixtiyor
Kim, ko 'rundi nogahon ul sho 'xi mahvash tal 'ati.
Ey Navoiy, barcha o 'z uzrin dedi, o 'lguncha kuy
Kim, senga ishq o 'ti-o 'q ermish azalning qismati.

772

So 'z vafodin demakim, ul ermas ahli husn ishi,
Javr kam qilkim vafo sendin tama ' tutmas kishi.
Ishq aro taskin tavaqqu ' tutma ko 'nglum so 'zig 'a
Kim harorat daf 'ini qilmoq emastur o 't ishi.
Chekti saf kirpiklaring ko 'nglum sipohi o'llig 'a,
Sindurur yuz qalbni lekin alarning sanchishi.
Sovug ' oh o 'tluq ko 'nguldinkim chekarmen turfa, ko 'r
Kim havoyi ishqning mamzuj emish yozu qishi.
Termagaysen jolani gul bargi ichra, ey sahob,
Zohir o 'lsa yor la 'li durjiddin durdek tishi.
Nuri botin ichra, ey solik, tilar ersang kamol,
Qil quyosh yanglig ' manozil qat 'i qilmoq varzishi.
Chekti o'llingg 'a Navoiy aql ila hushu ko 'ngul,
Turki, cheksun jism aro gar xasta jondur qolmishi.

773

Ne ishq ediki, adam ayladi vujudumni,
Chu urdi soiqa gardung 'a chekti dudumni.
Ne nukta budu nabudumdin aytayinkim, ul
Nabud qildi fano o 'ti birla budumni.
Agar shigof esa ko 'ksum yaqo kibi, ne ajab
Ki, hajr bir-biridin uzdi toru pudumni.
Bu yo 'lda sudu ziyondin takallum etmangkim,
Tugatti ishqida sud ar ziyonu sudumni.
Chu ishq kufri aro belga bog 'ladim zunnor,

But ollida yana ayb aylamang sujudumni.
Yuzung mushohadasi qilmish uyla mustag'raq,
Ki hajr salb qila olmas ul shuhudumni.
Navoiy, o'z din asar topman o'lg'ali oshiq,
Ne ishq ediki adam ayladi vujudumni.

774

Gulshani ko'yungdin ayru bog'i rizvonni netay,
Boshima gar gul sochar sensiz gulafshonni netay.
Naxli qadding chun emas giryon ko'zumga jilvagar,
Jo'ybor atrofida sarvi xiromonni netay?
Ul itingga bo'lmasa to'ma bu ollingda fido,
Za'flig' paykarni naylay, notavon jonni netay?
La'ligun ashkim labi hijronida ayb etmangiz,
Ko'z yo'lidin to'kmayin bag'rimdag'i qonni netay?
Zulmati hajrida chashmang vasfin etma, ey Xizr,
Menki umrumdin to'yubmen, obi hayvonni netay?
Dog'ima marhamni ko'p taklif qilma, ey rafiq,
Tuttum ul dog'im o'ngardi, dog'i hijronni netay?
Yordin ayru buzug' ko'nglunga qildim xayribod,
Ey Navoiy, uyla ganj o'lmay bu vayronni netay?

775

Turfa gulzor aylamish may gullari ruxsorini,
Turfaroq bukim ariq serob etar gulzorini.
Ey ko'ngul, har torig'a yuz jon muqayyaddur bukim,
Yuz girih birla ko'rursen zulfining har torini!
Yoqmangiz zaxming'a marhamkim, o'larmen qilsa kam
Choklik bag'rimdin ul oy tig'ining ozorini.
Bog'lag'aylar atridin din ahli kofirliqqa bel,
Yel parishon etsa nogah zulfining zunnorini.
Bumini zog'etgay ohim dudi qilsa oshyon,
Dasht ichinda men bo'lur vayronaning devorini.
Fosh etar ko'nglum sharori tiyra ohim dudi ham,
Necha dermen qilmayin ishqim o'ti izhorini.
G'am hujumidin ne g'am azmi xarobot aylakim,
Qo'ymayin bir jom ila ul xaylning osorini.
Soyir aylarda qadah topsang sabot, ey mug'bacha,
Aylayin barham falakning sobitu sayyorini.
Anglag'il, jonoki, ko'yungda Navoiy o'ldi zor,
Topmasang itlar uni ichra fig'oni zorini.

776

Kim ekin ul ko'y aro deb kelsa andin it uni,
It uni vazni bila ko'nglum solur hijron tuni.
Demangizkim shomi hajringning nechuk poyoni yo'q,
Subhi sham'in tiyra aylar g'am tunining shudruni.
Shomi hajrimni qaro qilmoq ne hojat, ey sipehr,
Ro'zgorimdin qaroroqdur chu hajrimning tuni.
Ishq iqbolidin andoq kimiyoyidur yuzum,

Kim qilur kasbi iyor andin quyoshning oltuni.
Dard ko'rkim, istasa kelmak g'amim so'rmoqqa yor,
Rozi ermonkim sirishkim saylining bor o'zguni.
Dahr bo'stonig'a ziyrak qush ne qilsun maylkim,
G'uncha juz qonlig' ko'ngul ochmas bu gulshan gulbuni.
G'am Navoiyning ko'zin qilmish bulutkim, za'fdin
Istar og'zig'a tomizdurg'ay momug' birla suni.

777

Tog' aro Farhod har yon surma qilg'an toshini,
Ko'zga chekkan ne ajab yuz mil oqizmoq yoshini.
Ahli ishq ul ko'y aro sargashta, vah, jodu ko'rung,
Sehr ila go'yo bu nav' aylandururlar boshini.
Ko'kta har oy bir hilol ul mashqdurkim, kilki sun'
Aylamish sizg'anda ul ikki muqavvas qoshini.
Ey sabo, ushshoq naqdi jonlarin yetkur yig'ib,
Qayda topsang ul maqobir peshayi qalloshini.
Keldi chin naqqoshi ul yuz naqshini qilmoqqa tarh,
Chehra ochib naqshi devor aylading naqqoshini.
Kim meningdek xonaqahdin surdilar ahli saloh,
Mug'tanam tutdik fano dayri aro avboshini.
La'lini kavsar mayig'a garchi tashbih aylading,
Ey Navoiy, bordurur bu mayda o'zga choshini.

778

Bukun oqshomg'a tegru menki ko'rmaymen quyoshimni,
Ne tong, to'ksam falakdek kecha tong otquncha yoshimni.
Baliyyat toshidin yuz pora bo'lg'an ham erur xushkim,
Itingga yetmagay zahmat qilurda to'ma boshimni.
Yuzu xoling g'amidin bo'stonafro'z erur jismim,
Ki tutmishdur ichimni tuxmi g'am, xunob toshimni.
O'luk jismimni ko'rgan toza qonlig' dog'lar birla,
Qaro qilg'an sog'ing'ay zog'lar g'avg'osi loshimni.
Vazifa ko'ngluma har kun erur bir dog' ishqingdin,
Qanoatdin tuzubmen bir diram birla maoshimni.
Qazo tag'yiri topmas chunki zo'ru zorliq birla,
Uzubmen dahri xalqidin urush birla yaroshimni.
Navoiy degasen g'am tog'i qozmish teshai Farhod,
Ko'rub ko'ksumdagi tirnog' ila qilg'an xaroshimni.

779

Xayol o'lg'an kishi ishq ichra fahm aylar xayolimni,
Bilur hijron aro behol bo'lg'an sa'b holimni.
Ko'ngul bog'i arodur naxli qaddi, lek qo'rqarmen
Kim, ul issig' havo so'ldurmag'ay navras niholimni.
Erur hijron tuni bas tiyra, ey gardun, duraxshon qil,
Saodat matla'idin axtari farxunda folimni.
Ne za'f o'lg'ayki bir qil gar qalamdin ustiga tushgay,
Nihon bo'lg'ay musavvir tortqan qili misolimni.
Ko'rub xandon labin og'zim ochildi buki o'lmaymen,

*Qilurmen daf'i kulmak birla go 'yo infiolimni.
Haqorat birla boqma, shayxu mug' dayri sari yuz qo 'y,
Boq ul ko 'y itlari silki aro johu jalolimni.
Navoiydek agar nafs itligidin qilmag' aymen ram,
Qachon gardun menga ram aylagay ra 'no g'izolimni.*

780

*Kimki bir ko 'ngli buzug 'ning xotirin shod aylagay,
Oncha borkim, Ka 'ba vayron bo 'lsa obod aylagay.
Garchi xalq ozodasimen, yor agar bandam, desa,
Andin ortuq anglakim bir banda ozod aylagay.
Yordin har kimki bir so 'z der, tuganmasdin burun
Istaramkim, avvalidin yana bunyod aylagay.
Yor hijronidin o 'lgumdur bu nav' ermish sazo,
Ul kishigakim, birovga o 'zni mo ' 'tod aylagay.
Necha sabr avroqi yozg 'ay ko 'nglumu bir oh ila,
Sarsari ishqing yetib borini barbod aylagay.
Shayxdin zuhdi riyosi kasb o 'lur, yo rab, qani
Dayr pirikim, fano rasmini irshod aylagay.
Odam avlodida kamdur odamiylik ' shevasi,
Odam ermas ulki mayli odamizod aylagay.
Ne balodurkim falak har kimga cheksa tig 'i hajr,
Yongilib avval mening jonimg 'a bedod aylagay.
Besha ichra devlar maqtuli bo 'lsun, ey pari,
Gar Navoiy yona azmi Astrobod aylagay.*

781

*Tushta sarvu guldin islab birni quchtum birini,
Aylagil, ey sarvi gulrux, bu tushum ta 'birini.
Anglading o 'tluq yuzi ko 'nglum ne yanglig' qildi su,
Mum arokim ko 'rmamishtur sho ' 'laning ta 'sirini.
Do 'stlar daf'i jununum gar tilarsiz, bog 'langiz
Ul pari ko 'yida bu devonaning zanjirini.
Suvratingdin ojiz o 'lsa mone' ermastur ajab,
Qayda naqqosh aylagay kilki qazo tasvirini.
Vasl ila qilg 'il buzug ' ko 'nglum, ilojinkim, qilur
Shoh adl etmak bila vayronalar ta 'mirini.
Ishqu may, ey shayx, azaldin sarnavisht ermish menga,
Vah, netib xush ko 'rmagaymen tengrining taqdirini.
Ey Navoiy, dersen ul oy ishqini eldin yashur,
Oti mazkur o 'lsa naylay holatim tag 'yirini.*

782

*Moviy yog 'lig 'din qoshing, ey jong 'a bedod etkuchi,
Ko 'k bulutqa kirdi go 'yo yangi oyning bir uchi.
Gar yomon holimg 'a ko 'z solmas, ajab yo 'qkim, erur
Ul qaro ko 'zlar qaro baxtim masallik uyquchi.
Ilgi ashkim qonin oritmoqqa chektim dudi oh,
Ham qizardi, ham qaro bo 'ldi ul oyning ovuchi.
Ollig 'a bosh qo 'ydum, ammo tig 'ila ayirmadi,*

*Bosh emas bukim erur bo'ynumda aning untuchi.
Tig'i ishqin mendin aylar imtihonu vasli yo'q,
Ishqning go'yoki mendin o'zgaga yetmas kuchi.
Boda durdin no'sh eta olmas esang, ey mug'bacha,
Yirtibon zuhdum ridosin ayla oning suzguchi.
Gar ayog'ing chiqti ashkingning suyidin toyilib,
Ey Navoiy, shukr ul ko'y ichradur aning muchi.*

783

*Ishq aro tish bag'rima ursam icharmen qon dog'i,
Bal chekarmen hajr o'qidin birkigan paykon dog'i.
Belu og'zidin nishon so'rmangki, zahrim derga yo'q,
Bir sarimu oshkoro zarrai pinhon dog'i.
Ishqidin qonim tutub erdi ani to'kmakka sa'y,
Dashnai furqat ham etti xanjari hijron dog'i.
Bo'ynuma zanjir tortib, jismima yog'durdung o'q,
Anglading go'yoki Majnun o'lmisham, uryon dog'i.
Yig'lamay holimg'a naylaykim, aning vasli menga
Uylakim, ummid yo'qtur, yo'qturur imkon dog'i.
Necha kun olamda chun mehmonsens, ichgil bodakim,
Mezbon qolmas bu xoni dayr aro, mehmon dog'i.
Ey Navoiy, chun alif yanglig' o'qi joningdadur,
Qatlingga tong yo'qki bir kun bois o'lg'ay jon dog'i.*

784

*Necha tig' urdung ko'ngulga tiyra ohi itmadi,
Kimsa o'tdin dud chirkin su bila oritmadi.
Bosh qo'yarmen shukrdinkim, qilmayin boshimni go'y
Chobukum maydong'a hargiz raxshini sekretmadi.
Xohi tig'i javr yo tig'i zabon birla raqib,
Iltifote qilmadi ko'nglumgakim, og'ritmadi.
Ayladi yuz qatla su, bir qatla qon ko'nglumnikim,
Urmadi bir tig' ani yuz qatla to injitmadi.
Qilmadi mahbus ko'nglum kulbasida g'amni ishq,
Raxnalarni to malomat toshidin berkitmadi.
Ey xush ul qushkim, tegib jismig'a bir par har tikan,
El qulog'in noladin bulbul kibi yolqitmadi.
Bahri ashk ichra Navoiy sobit erdi tog'dek
Kim, esib bir yel tanining taxtasin qalqitmadi.*

785

*Ko'ksumda na'l bo'ldi xadanging nishonasi,
Ko'ksum uyi erur aning omochxonasi.
Paykonlaringki til kibi ko'nglumdin urdi bosh,
Go'yo bir o'tdur ulki, bulardurur zabonasi.
Ko'p so'z yasadi Layliyu Majnun so'zida xalq
Ermas nechukki husnangu ishqing fasonasi.
Deb erdi bir bahona bila seni o'lturay,
O'lturdi, vahki, har dam aning bahonasi.
Mehri ruhungda mehri giyah sabzai xating,*

Go'yoki xoling o'ldi ham ul sabza donasi.
Mug' dayri pirining qulimenki, g'am etsa qasd,
Aylar xalos birla to'la jomi mug'onasi.
Ishqing Navoiy aylar ulustin nihon vale,
Fosh aylar elga zamzamai bexudonasi.

786

Chun so'z aytursen labing titrar g'azab qilg'an chog'i,
Rost andoqkim sabo tahrikidin gul yafrog'i.
Kimki ko'rdi surating hayrat dog'i surat kibi,
To qiyomat og'zi ichra qoldi hayrat barmog'i.
Baski ko'z oqu qarosin surtmishmen shavqdin,
Ham qaro, ham oq o'lubtur bodapoying tuynog'i.
Ne ajab qon to'ksa tig'ingkim oning oshomig'a,
Og'zin ochqan ikki ajdar zohir etmish bolchog'i.
Boshima tufrog' sovurg'andinmu chehram gard ekin,
Yo falak yog'durmish ustumga mazallat tufrog'i.
Dedi la'limni so'rarsenmuki, topqaysen hayot,
Bir hayoti toza xud yetkurdi oning so'rmog'i.
Dayri piri xidmatig'a ulki der bel bog'ladim,
Chin degay ul vaqtkim zunnor bo'lg'ay belbog'i.
Menki ellik yil chekib g'am, topmadim hushvaqtlig',
Topg'amenmu umrning emdiki o'tmish xushrog'i.
Ey Navoiy, olam ahlidin vafo qilding tama',
Men edim sening kibi, men yanglig' o'lg'ung sen dog'i.

787

Bir bag'ir pargolasi g'am dashtining har lolasi,
Lek bo'lsa ishq o'tidin dog' har pargolasi.
Ishq sahrosig'a har kim kirmak o'lmaskim erur,
Bir yurakning dog'liq pargolasi har lolasi.
La'l uza ushog'roq inju aylagandek ta'biya,
Ko'rguzur shirin labingni har taraf tabxolasi.
Anjum ermaskim tushubtur charx ko'zgusiga aks,
Baski yog'dn g'am tuni yer uzra ashkim jolasi.
Girdi bolish o'lsa oy boshing qo'yarg'a vajhi bor
Kim, aning davri yuzung oyining o'lg'ay holasi.
Gul xaridori chu ko'ptur, bo'lma ko'p, ey bog'bon,
Zeb uchun mashshota yo sotmoq uchun dallolasi.
Gar Navoiy nolasidin yor yolqibdur, valek
Ishqi yo'q deb ta'n etar, gohiki kelmas nolas.

788

Sarsari ohimdin ul oy furqatida g'am tuni,
Uyqug'a qo'ymas xaloyiqni eshiklarning uni.
Ishq uyin Farhodu Majnun ruhi bilgay charx uza,
Har biriga yetsa ohim o'tining bir uchquni.
Buki derlar kimiyodur ishq bovar qilmasang,
Qilg'usi yuz vajh ila sobit uzorim oltuni.
Orazi maydin bo'lub gul-gul oqizdi qon yoshim,

*Ko 'r ne gullar ochti ul bo 'stoni ofat gulbuni,
Eyki do 'zax o 'tinu mahshar kunin sharh aylading,
Uchramaydur joninga ishq o 'tiyu hijron kuni.
Chun Navoiyg 'a ikki la 'li mayidin tutti qo 'sh,
Qoru gar jon istasa kim jon berib topti muni.*

789

*Jismi ul gulning qizil to 'ndinmudur gul xirmann,
Yo solib ruxsori bir xirmang 'a o 't o 'rtar ann.
Otashin gul jismida andoqki su muzmardurur,
Uyladur gulgun to 'n ichra obi hayvondek tani.
Go 'yiyo gul ichra savsan bargi aylabtur nihon,
Yo 'qsa gulgun to 'n ichinda ko 'nglakidur savsani.
Qatl uchun ol ayladi to 'n, no 'qsa ul qattolvash
G 'arqa bo 'lmish qong 'a baskim bo 'ldi qon to 'kmak fani.
Otashin gulmu ekin gulbuni har yon, yo magar
Ishq so 'zidin tushub kuydi bulbul maskani.
Gul sochib yuz yil agar gulrang may no 'sh aylasang,
Arzimas bir kun tikan neshig 'a davron gulshani.
Gul erur yuz xurdasi birla gadoyi jandapo 'sh,
Ey Navoiy, muflisi qoni 'ni bil shohi g 'ani.*

790

*Sahar kuyar g 'ami hajringda xasta jism xasi,
Magar o 'tumni qilur tez subhning nafasi.
Ko 'ngulga ancha xadangnng tikildi har yondin,
Ki bo 'ldi xasta ko 'ngul andalibining qafasi.
Ko 'ngulki tolpinadur tanda, ko 'yung istaydur,
Qafasda sekrisa qush uchmog ' o 'lg 'usi havasi.
Ul oyg 'a yetmasa qo 'l o 'tlug ' oh ila, ne ajab,
Chinor kuysa bo 'lurmu quyoshqa dasti rasi.
Ne rind o 'lsa soching kufrida etar zunnor,
Jahon yuzidagi din ahlig 'a aning marasi.
Talab yo 'lidag 'i overalarg 'a mujda dengiz
Ki, yo 'lg 'a hodi erur do 'st mahmili jarasi.
Fig 'onki, xastalarin ul Masih tirguzubon,
Vale Navoiyi dilxastani unutti base.*

791

*Lab uza xat anbar oludi,
Otashin la 'lining erur dudi.
Dardu sabrin nisoring etti ko 'ngul
Kim, bular erdi budu nobudi.
Jon berib ko 'nglum oldi naqdi g 'aming,
Ahli savdoning ushbudur sudi.
Gar o 'qung jong 'a qasd qildi, ne bok
Ki aning bu o 'q erdi maqsudi.
Tanu jon rishtasi g 'amingg 'a libos
Bu biri tori, ul biri pudi.
Tengdurur dahrg 'a vujudu adam,*

*Balki ma'dum barcha mavjudi.
Gar Navoiy ko'zi oqordi, ne tong
Ashk aning qarosini yudi.*

792

*Demangiz har kimni kim bir yor ila bor ulfati,
Kim menga basdur mening bekasligimning mehnati.
Elni no'shi vasl agar tirguzsa naylay, ey muhib,
Kim meni qildi halok ahhobi zahri furqati.
Sabr ko'p qilsang favoyid ko'p deding, nosih, ne sud,
Kim ko'ngulni hajr aro bir lahzaliq yo'q toqati.
Topti go'yo har biri jismimdagi bir dog'ni,
Har taraf xirqamdag'i tevrak – yo'runlar hay'ati.
Bir qaro tog'e qo'pub gar tushsa oshiq boshig'a,
Andin ortug'roqdurur hijron kunining shiddati.
Hirqam olib boda ber, ey dayr pirikim, yana.
Qo'ymag'ay shayx o'llig'a bormoqqa bu ish hijlati.
Ey Navoiy, har nafaskim xush kechar, tut mug'tanam
Hech kimga umrining ma'lum emas chun muhlati.*

793

*Necha yilda qilmadi ko'nglumga ishq shiddati,
Ulcha qildi xasta jong'a necha ko'ngul furqati,
Hajri bedodi aro har dam yaqindur o'lgamen,
Do'stlar, behad qattiq ermish yiroqliq mehnati.
Bog'ni qo'ykim, ko'ngulning ul qadu yuz hajrida
Sarv ila ham unsi yo'q, gul birla dog'i ulfati.
Sen bilu jismim necha dog' o'rtar ersang, ey sipehr,
Kim ko'ngulga basdur ul badmehr dog'i furqati.
Ey ko'ngul davron eliga chunki yo'q husni vafu,
Qayda bas husn ahlig'a bo'lg'ay vafoning nisbati.
Istasam jomi mug'ona tutsa gohi mug'bacha,
To tirikmen aylagumdur dayr piri xidmati.
Ey Navoiy, charxi zolining firibin topmag'um,
Yor agar bo'lsa mening birla eranlar himmati.*

794

*Og'iz ichra tilingdek g'unchada gulbargi tar bo'lg'ay,
Vale bu shart ilakim bargi gul ichra shakar bo'lg'ay.
Qadingg'a sarvi ra'no o'xshag'ay lek ul zamonkim, sarv
Xiromon bo'lg'ayu gul bergay, ul guldin samar bo'lg'ay.
Ko'zungga o'xshag'ay nargis agar qiymoch o'lub oqi,
Mudavvar asfari ichra qarolig'din asar bo'lg'ay.
Xatingg'a qadr shomi o'xshag'ay bu shart birla kim,
Tajalli yuzidin ul shom arosinda sahar bo'lg'ay.
Chu minsang ashhabing ul dam quyosh bo'lg'ay senga monand,
Ki bersa ko'k yuzin javlon jahon zeru zabar bo'lg'ay.
Menga ishqingda Majnun birla Farhod o'xshag'ay ul chog',
Ki bu bo'lg'ay jahon rasvosi, ul mundin batar bo'lg'ay.
Xabardor oni bilgil, ey ko'ngul, bu dayr javridin*

Kim, ul tun-kun xarobot ichra mastu bexabar bo'lgay.
Dedim: nazm ahlining sarxayli kim bo'lg'ay, dedi, xotif,
Navoiy bo'lg'ay ulkim, sen tilaydursen agar bo'lg'ay.

795

Har o'q ul qoshi yo ko'ksunga otsa bexato yetgay,
Vagar xud o'zgalarga otsa ham suylab mengo yetgay.
Tegib suylab dema har yerga zaxm aylabon ul o'q,
Necha manzilda orom istagay ko'nglunga to yetgay.
Vafoyu mehr etarga ne. had, billahki, rozimen,
Ki bori gah-gahi ul sho'xdin javru jafu yetgay.
Chu kuydum hajri o'tidin kulumni yo'ldin olmangkim,
Ki shoyad eltgay ko'yiga ul yon gar sabo yetgay.
Ko'zi hajrida tong yo'q butsa qabrimda qaro nargis,
Ki qo'yg'ay ko'z ayogig'a chu ul ko'zi qaro yetgay.
Desa mingdin birin, vah, ne balo sust o'lg'ay ul oshiq,
Boshimg'a ishq aro har lahza gar yuz ming balo yetgay.
Junun ko'r g'urbat ichrakim, tanishmoq mumkin ermastur,
Diyorimdin agar sarvaqtime bir oshno yetgay.
Falak boshingni kirpich muttakosi qilg'usi, gar xud
Bu dam xurshid xishtidin boshingg'a muttako yetgay.
Navoiy sensiz etmas bog' sari maylkim, shoyad
Anga bulbul bila guldin dame bargu navo yetgay.

796

Kecha hajringda tiriklikdin malolim bor edi,
Tongg'a tegru ayta olmonkim, ne holim bor edi.
Furqating bedodidin yo'q erdi bir soat majol,
Bo'lsa dog'i yig'lar erdim to majolim bor edi.
Tosh urub ko'ksunga, tufroqlar boshimg'a sovurub,
Lek bu vaqte edikim z'tidolim bor edi.
Kelsam o'z holimg'a nogah bu alomatlar aro,
Goh o'zumdin, goh ulusdin infiolim bor edi.
Vasl umidi kirmasa jonim arosig'a gahi,
Qayda jon elturga bori ehtimolim bor edi.
Vasli tarkidin agarchi mujrim o'ldum, vah, qachon
Hajrni bu nav' sa'b erkan xayolim bor edi.
Ey Navoiy, furqatim ayyomi mundoq qolmag'ay,
Qolmadi chun ulki davroni visolim bor edi.

797

Ko'ngul, o't berki, bir oy hajrida ko'ksunga dog' o'rtay,
Fatila chirmab, oy davricha solib anda yog' o'rtay.
Emas mushkin g'izolim multafitmen uylakim lola,
Necha bag'rimni qon aylay, necha ko'nglunga dog' o'rtay.
Aningdek tiyradur shomi g'amimkim, bo'lmag'ay ravshan,
Agar xurshid sham'i yanglig' anda yuz charog' o'rtay.
Chiqing Farhodu Majnun ishq o'ti lofidin urmay dam,
Ki hijron so'zidin bir oh tortib dashtu tog' o'rtay.
Emastur ul quyosh hargiz yorutmoq kulbam, ey gardun,

O'zumni sham'idek har tun necha boshtin ayog' o'rtay.
Meni do'zax sari boshlang ki tashlab sarnigun o'zni,
Bu yanglig' hajr o'ti bedodidin istab farog' o'rtay.
Necha ul sho'x elga no'shxandu loba qilmoqdin
Yig'imni hoy-hoy aylay, ichimni log'-log' o'rtay.
Bu gulshan gullarida chunki yo'q bo'yi vafo, nevchun
Tilab onn tamanno o'tidin har dam dimog' o'rtay.
Zamon ahli vafosiz debki qildim dostonlar sabt,
Navoiy, bir kishida gar vafo topsang so'rog' o'rtay.

798

Mening baxtim yuzi g'am kojidin ul kun qaro bo'ldi,
Ki ko'nglum ul ko'zi, qoshi qarog'a muftalo bo'ldi.
Qutulmish erdi oshiqliq balosidin ko'ngul, ketmish
Ul oy ko'yiga, bilmon, yona anga ne balo bo'ldi.
Qoshu kirpiklaring ko'nglum uyin qildi kamonxona,
Aliflardin o'qu har na'l anga bir halqa yo bo'ldi.
Labing'a qaysi til birla fido dey xasta jonimni,
Anga jonim fidokim joni la'lingg'a fido bo'ldi.
Buzulg'an xasta ko'nglumdin o'qin zinhor chekmangkim,
Ul uyga bu sutun, ul notavong'a bu aso bo'ldi.
Ajab muhlik emasmu ishq dashti, ey musulmonlar,
Ki bir mo'rig'a har kun to'ma ikki ajdaho bo'ldi.
Fano istar esang ich dayr piri ilgidin jome,
Nedin kim xonaqah shayxi ishi zarqu riyo bo'ldi.
Vujudum foni aylab oldi din bir mug'bacha, tong yo'q,
Agar zunnor bog'lab maskanim dayri fano bo'ldi.
Navoiy g'ussadin maxlas tilarsen, mastu bexud bo'l,
Ki davron dardu ranjig'a davo bu bo'ldi, to bo'ldi.

799

Uyla hijron tiyradurkim, zulm ekach ul oy fani,
Yoqibon kunduz charog' istab topa olmon ani.
La'ling ummidida munglug' jonim o'lmish bir gado,
Kim munung yirtug' to'nidektur aning zaxmin tani.
Ul ko'z ollida mukahhal ko'zlari husn ahlining,
Kulga bo'lg'ang'an suruk devonalardur gulxani.
Og'zi jon qasdi qilur, jong'a tavahhum yo'q ajab,
Xavfi ko'prakdur aningkim bo'lsa maxfiy dushmani.
Kelsa tong yo'q goh piri dayru gohi mug'bacha,
Rindkim kunji xarobot o'lg'ay oning maskani.
Yaxshiroqtur ko'rmagan olamda husn ahli yuzin
Qim, sanamlar ishqining bu keldi vajhi ahsani.
Ey Navoiy, kom topmay gar men o'ldum ishq aro,
Kimki topsa kom anga gohi sog'indurg'il meni.

800

Menmudurmenkim ko'nguldin ayrumen jondin dog'i,
Olloh-olloh, ne ko'ngul, ne jonki jonondin dog'i.
Ul pari zunnori zulfin bog'lamay devonamen,

*Bo 'lmisham begona, ya 'ni aqlu imondin dog 'i.
Xonumondin ham tushubturmen meni bedil yiroq,
Ko 'ngul otlig ' bir aloxonu alomondin dog 'i.
Har zamon kelsa buzug ' ko 'nglum aro yoru diyor,
Olam ahlin siqtaturmen ohu afg 'ondin dog 'i.
Ey ajal, jon birla minnatdormen qilsang xalos,
Intizori vaslidan ham dardi hijrondin dog 'i.
Ko 'zlarim bog 'i socharda ashk gulgun ochtilar,
Bu biri aynul hayot, ul bir gulafshondin dog 'i.
Kimki istar jonig 'a davron jafosi yetmagay,
Ko 'nglini davrondin olsun, ahli davrondin dog 'i.
Dahr chun buzdi meni, men ham mukofot ayladim,
O 'tkarib ohimni barq, ashkimni to 'fondin dog 'i.
Ey Navoiy, ko 'nglung or etti oni yozg 'urma ko 'p,
Bu emish taqdir, emas sendin dog 'i, andin dog 'i.*

801

*Necha kilki taxayyul birla bir surat nigor aylay,
Anga oshiq yasab, ko 'nglumni amdo beqaror aylay.
Necha chirmashturub bir zulfi savdosin dimog 'img 'a,
O 'zumni ahli savdodek parishon ro 'zgor aylay.
Necha bir sarvdek qomat havosi birla har soat
Jahonda ohu afg 'ondin qiyomat oshkor aylay.
Necha bir lolarux dog 'i g 'amin istab tanim uzra,
Qo 'yub yuz dog ' oni qonlig ' yoshimdin lolazor aylay.
Necha g 'am dashti ichra bir pari mehrida soyamni
Junundin bir zamon qovub, gahi andin firor aylay.
Necha anjum bila charx ofatidin charxu anjumdek
Havoni ohim o 'tidin to 'la dudu sharor aylay.
Erur bas tiyra shomi ishq, yorab, husni sham 'in yoq,
Ki jon birla ko 'ngul o 'rtanmagin parvonavor aylay.
Chu hech ish ixtiyori kimsada yo 'qtur, qo 'y, ey zohid,
Ki tarki ixtiyor etmakni men ham ixtiyor aylay.
Navoiy, boda bahri begaronig 'a meni solg 'il,
Ki gardun bahrining mavji balosidin kanor aylay.*

802

*Gul ne bo 'lg 'aykim yuzung hajrida ko 'rgaymen oni
Sepsalar kulbamga xas yanglig ' supurgaymen oni.
Bazmidin bo 'lsa nasibim bir so 'ngak to umri bor,
Islag 'aymen, yo 'qsa it yanglig ' ko 'murgaymen oni.
Ko 'nglum o 'tidin yorut mehring charog 'in, ey sipehr,
Sarsari ohimdin ul damkim o 'churgaymen oni.
Lablaring hajrinda gar xud boda huro la 'lidur,
Mumkin ermasturki og 'zimg 'a yeturgaymen oni.
Uyla hijrondin tilarmen behud o 'lmoq, ey rafiq,
Kim falak jomin to 'la tutsang sumurgaymen oni.
Ey Navoiy, telba ko 'nglum itti emdi istamon,
Necha tog 'u dashtdin topib keturgaymen oni.*

803

Vah, necha davron jafosi aylagay mahzun meni,
Soqiyo, bir davr ayog'i birla qil Majnun meni.
Behud o'lmishmen mayi hajringni ko'rgach, ohkim,
Qildi mast og'zing'a yetmay ul labi maygun meni.
Lahza-lahza uylakim javringni husn aylar fuzun,
Shavq aro ham ishqing aylar dam-badam afzun meni.
Elta olur bir quyun jismim xasin ul ko'ydin,
Ranja bo'lma qilg'ali ovorai gardun meni.
Nomai xushu hayot o'lg'ay dedim vasling, valek
Xatti bexush aylabon qatl ayladi mazmun meni.
Menda mug'dayri havosi g'olibu sizda xumor,
Mayg'a, ey ushshoqi muflis, aylangiz marhun meni.
Ey Navoiy, vasl aro o'q kosh sursa tig'i kin,
Furqatida oqibat o'lturgusidur chun meni.

804

Bir kun meni ul qotili Majnun shior o'lturgusi,
Usruk chiqib, javlon qilib, devonavor o'lturgusi.
Gar za'fila ojizlig'im ko'ngliga rahme solsa ham,
Boshimg'a yetgach sekretib beixtiyor o'lturgusi.
Vasli aro gar o'turur jonimg'a yuz ming shukr erur,
Chun qolsam andin bir zamon hijroni zor o'lturgusi.
Oshiq bo'lurda bilmadim men notavoni xastakim,
Hajr o'lsa g'am kuydurgusi, vasl o'lsa yor o'lturgusi.
Maydon aro, ey ahli din, kirmang tamoshosig'akim,
Yuz ko'rmayin ul kofiri chobuksuvor o'lturgusi.
La'ling zakoti may tutub tirguzmasang, ey mug'bacha,
Dayr ichra men dilxastani ranji xumor o'lturgusi.
Derlar Navoiy qatlig'a gul-gul ochibdur orazin,
Ko'rguncha oni, voykim, bu xori-xor o'lturgusi.

805

Necha ko'rguzsam niyoz ul sho'x noz aylar, netay,
Javr ko'pdin-ko'p, tarahhum ozdin-oz aylar, netay?
Men niyoz aylarda istig'nodin etmas noz ham,
Noz ham haysr elga izhori niyoz aylar, netay?
El bila kim la'lidin jon istar, aylar ixtilot,
Jon berib la'lig'a mendin ihtiroz aylar, netay?
Vasli shomi boda yanglig' mast etib ahhobni,
Sham'dek to subh ishim so'zu gudoz aylar, netay?
Javrini chekmaktamen, mumtozmen ahhobdin,
Lutfi vaqti ul tarafni imtiyoz aylar, netay?
To haqiqiy ishq mastimen, ko'ngulni qovmisham,
Oni kim andishai husni majoz aylar, netay?

806

Gar alamimg'a chora yo'q, bo'lmasa bo'lmasun, netay?!
Var g'amima shumora yo'q, bo'lmasa bo'lmasun, netay?!
Ranjima bu esa adad xosti bu ersa naylayin,

*Dardima gar kanora yo 'q, bo 'lmasa bo 'lmasun, netay?!
Jam' emas ersa xotirim jam' o 'lurig'a, zohido,
Hojati istixora yo 'q, bo 'lmasa bo 'lmasun, netay?!
Yordin elga komlar buki mening sori gahi
Ko 'z uchidin nazora yo 'q, bo 'lmasa bo 'lmasun, netay?!
Mash'ali vasl ila ulus shomi munavvaru mening
Baxtima bir sharora yo 'q, bo 'lmasa bo 'lmasun, netay?!
Qismi azalg'a shodmen buki falak rioyati
Holima oshkora yo 'q, bo 'lmasa bo 'lmasun, netay?!
Dedim: erur Navoiy o 'z dardig'a chorasiz, dedi:
Gar alamimg'a chora yo 'q, bo 'lmasa bo 'lmasun, netay?!*

807

*Yo 'qki, yomg'uridin mening holimg'a davron yig'lag'ay,
Ko 'rguzur gulgun bulut istar magar qon yig'lag'ay.
Anjum ermaskim, erur aflok ashki donasi
Har tun ahvolimg'a baskim charxi gardon yig'lag'ay.
Chok ko 'nglum qonu dog'i ko 'z yoshim daf' etmadi,
Lola naf'idur nechakim abri nayson yig'lag'ay.
Ko 'z qurubtur ashkdin ul oy havoyi ishqida,
Bas qilur oxir bulut chun ulcha imkon yig'lag'ay.
Parda ichra yig'lab ashkim, vahki, pinhon qolmadi,
Sham'i fonus ichra eldin qayda pinhon yng'lag'ay.
Mo' 'tabar ermas agar rizq ahli ko 'p to 'kkay sirishk
Kim, musha'bid oz diram istab farovon yig'lag'ay.
Hajri tig'idin ne g'am har dam Navoiy yig'lasa,
Kimki bo 'ldi bag'ri pora-pora, oson yig'lag'ay.*

808

*Menmudurmenkim ayirmish vaslidin jonon meni,
O 'lturur onsiz tuman ming dard ila hijron meni.
Charx jismim tufrog'in ohim yelidin sovurub,
Hajr dashtida quyundek ayladi davron meni.
G'am palosin jismidin Farhodu Majnun boshidin,
Oshyonin tashladi, chun gard ila uryon meni.
Ul pari andoqki pinhondur ko 'zumdin aylamish,
G'oyati za'fu junun el ko 'zidin pinhon meni.
Gar paridur dilbarim, men ham junundin vahsh aro
Uylamen vahshatdakim, bo 'lmas demak inson meni.
Bir ham, ey Layli, biyobon ichra Majnunungni top,
Ko 'r ani hayron menga, yo 'qkim anga hayron meni.
Ey Navoiy, gar yana bir qatla mumkin bo 'lsa vasl,
Solmoq ul mahvashdin ayru hajr ne imkon meni.*

809

*Vahsh xaylin dasht uza bu telbai mahzun sari,
Om g'avg'osi xayol et shahr aro Majnun sari.
Ham borurda ham yonarda o 'tgudekdur charxdin,
Chiqsa ul oy hajrida ohim o 'ti gardun sari.
Sham'g'a parvona maylidekdur, ar ko 'nglum qushi*

Borsa nogah ul qadu ruxsori otashgun sari.
Turfa ko 'rkim nosihim Farhod ila Majnun erur,
Bulajab holimg 'a boqib tog' ila homun sari.
Har tun afzun bo 'lg'an ohim o'tida jonim sipand,
Kim gazandi yetmagay ul husni ro'z afzun sari.
Soqiyo kup kunjidin tut bizga la'li nobkim,
Bu borinda mayl bo 'lmas ganji Afridun sari.
Ey Navoiy, «Majma' ul-bahrayn» bo 'lg'ay oshkor,
Mayl qilsa sayli ashkim nogahon Jayhun sari.

810

Ko 'rma sarig' bargu qil nazzora ruxsorim sari,
Qo'y xazon bog'in, guzar qil za'faron zorim sari.
Boqma asfar barg uza har yon qizarg'an obkash,
Za'faroni yuz uza ko 'r ashki xunborim sari.
Kim xazoni yel qurutqan shohi holin ko 'rmamish,
Ayladik nazzora uryon jismi bemorim sari.
Sarvg'a bo 'lmas xazonu lola ul mavsumda yo'q,
Qilma mayl, ey oh, sarvi lola ruxsorim sari.
Angla boshimg'a tutashqan sho'layi hajr, ey rafiq,
Ko 'rma sanchilg'an xazoni barg dastorim sari.
Umr bargin to xazon to 'kmaydur etsam komi azm,
Navbahori husn aro sarmasti xummorim sari.
Ey Navoiy, chun bu fasl ichra qadah marg'ub erur,
Tortay o'zni majlisi shohi qadah xorim sari.

811

Charx agar solsa yiroq yuz yil visolingdin meni,
Oyira olg'aymu bir soat xayolingdin meni.
Belu og'zing zikru fikri birla bo 'lsam, ne ajab,
Shavq bir dam g'ofil etmas qilu qolingdin meni.
Yangi oydur mujibi savdoyu men devonamen,
To falak soldi judo mushkin hilolingdin meni.
Elga yuz ochnb qorong'u qilma olamni menga,
Tiyra qilmog'lig' nedur sham'i jamolingdnn meni.
Jon bag'ishlab elga la'lingdin, men o'ldum tashna lab,
Vahki, qilding qatli jonparvar zilolingdin meni.
Bastai zunnor qil bir rishtag'a, ey piri dayr,
Har sari tori chubulg'an eski sholingdin meni.
Ey Navoiy, yana ishq aylab taxayyul zinhor,
Qilma har dam ranja bu fosid xayolingdnn meni.

812

Tan qaro tufrog' o'lub oh o'ti oxir bo 'lmadi,
Garchi xas kul bo 'lg'ach andin sho'la zohir bo 'lmadi.
Husnunga mehr etti da'vo zulfdin chiqqach yuzung,
Tun hijobig'a kirib maxlasg'a hozir bo 'lmadi.
Dema ko 'ksung chokini yopqilki, ko 'p yoptim valek,
Choklik ko 'nglak aning chokiga sotir bo 'lmadi.
Orzu aylarmen olsam deb ko 'zumni bir zamon,

*Kim sening yuzungdin o'zga yuzga nozir bo'lmadi.
O'rtamakda furqating shogirdidur do'zax va lek
Pesha aylab kasb ustodicha mohir bo'lmadi.
Vah, ne manzildur fano ko'yikim anda istayin,
Kimsa ikki kavndin osuda xotir bo'lmadi.
Ey Navoiy, qayg'u yetsa charxdin ich bodakim,
Ketmadi davron g'ami to jomi doir bo'lmadi.*

813

*Ko'z yoshim g'alton borur ul orazi diljo' sari,
Tifldekkim, ag'nabon mayl aylagay ko'zgu sari.
Ul buti zebo gar istar ashkim oqsa aybi yo'q,
Ziynat ahli mayl etarlar doimo inju sari.
Xol shirinlig'ni, la'lingdin magar kasb aylamish,
Kim erur moyil bag'oyat ko'nglum ul hindu sari.
Hajr dashtida ko'zi sari borur shaydo ko'ngul,
Telba sahro sayrida borg'on kibi ohu sari.
Har sori manl etganingdindur hasaddin o'lmagim,
Yolg'uz andin yo'qki, ko'nglung moyil o'lmas bu sari.
Obi hayvondek chuchuk la'ling muyassar chun emas,
Hajrdin har lahza ko'nglum tortar ochchig' su sari.
Ul mahi xirgahnishinning ostonin mendin o'p,
Ey Navoiy, har qachon mayl aylasang o'rdu sari.*

814

*Kel-kel, ey oromi jonimkim, tilaydur jon seni,
Chehra ochkim, ko'rmak istar diydai giryon seni.
Ey g'izoli mushkbo', kelkim quyundek, qolmadi
Vodiyi axtarmag'an istab bu sargardon seni.
Sen pari pinhon uchun men ham kamoli za'fdin
G'oyib o'ldum el ko'zidin ko'rgali pinhon seni.
Qon aro gar g'arqasen, ey ko'z, ne tongkim tez boqib,
Zor ko'nglumni chu qatl etting tutubtur qon seni.
Garchi mumkin yo'q vale bir qatla kirsang ilgima,
Borsa bosh aldin chiqarmoq o'zga ne imkon seni.
Ko'z yuzungdin olmasam, ayb etmagil, ey mug'bacha,
Aylay olmon diydadin g'oyib meni hayron seni.
Ey pari, gar telbarab bo'lmish Navoiy darbadar,
Bu anga maqsud erurkim, istagay har yon seni.*

815

*Xomai mushkin raqam birla meni yor istadi,
Yotmayin nettimki hajridin yana zor istadi.
Ne jafo erdiki marham vaslidan qo'ymay hanuz,
Hajr tig'in yog'durub ko'nglumni afgor istadi.
Garchi kunduz osti, lekin o'rtadi hijron tuni,
Sham'idin holimni ul mahvash namudor istadi.
Zulfi domin hajr shomidek yopib olam aro,
Ko'yi ofoq ahlining ko'nglin giriftor istadi.
Husng'a chun yo'q vafoyi juz nadomat topmadi,*

Bevafoyekim vafo ahlig'a ozor istadi.
Tut vafo vayronikim aksi yuzin qildi sorig',
Mun'imekim qasri ayvonini zarkor istadi,
Ey Navoiy, xo'y bekaslikka qilkim, topmadi
Qaysi bekaskim kezib olamni bir yor istadi.

816

Yo'q vafo ahlida bir zori parishon men kibi,
Bevafovashlarni sevmakdin pushaymon men kibi.
Jon berib bu xayl uchun, birdin vafoni ko'rmayin,
Barchadin navmidu o'z holig'a hayron men kibi.
Xonumonidin kechib Majnunki tutmish erdi dasht,
Qayda bor erdi aloxonu alomon men kibi.
Tuttilar ahli junun vayronalik ul jam'din
Kim, parishonlig'lar ichra bo'ldi vayron men kibi.
Xazlu, zavq aylarga tuttung dasht, bir so'z qot menga
Kim, tilab topmas kishi g'uli biyobon men kibi.
Bilmayin husn ahlidin qildim tama' rasmi vafo,
Yo'q alardek bevafo, andoqki nodon men kibi.
Ey Navoiy, sen dog'i qilsang tama' sayri Hijoz,
Qil Iroq ohangi, tark aylab Xuroson men kibi.

817

Notavon nargisidek ayladi bemor meni,
Sunbuli domi aro qildi giriftor meni.
Yor ko'yida gar o'lsam g'am emas o'lturadur,
Ko'yida buki qovar har nafas ag'yor meni.
Dardi bog'ida, balo dashtida ko'rkim qilmamish,
Ishq Farhod ila Majnuning'a namudor meni.
Tongdin oqshomg'acha noz uyqusi ichra ul ko'z,
Vahki, qilmish kecha tong otqucha bedor meni.
Kuydurub har sori dudumni parishon qildi,
Duddek zulf ila ul o't kibi ruxsor meni.
Kufri zulfi rasanin kim belima bog'ladi rust,
Tortti dayrg'a ul halqai zunnor meni.
Xonaqah ahlidin asru mutanaffirdur tab',
Piri dayr aylagali voqifi asror meni.
Chun fano yo'lida o'zluktin og'irroq yuk yo'q,
Shukrkim ishq o'ti qildi sabukbor meni.
Dema, ey shayx, Navoiyg'aki, chnq maykadadin,
Chiqmayin qo'ysa gar ul dilbari xammor meni.

818

Bir pari paykar g'ami oshifta hol etmish meni,
Elga ahvolim demaktin gungu lol etmish meni.
Men havoyini, ne tong, ko'rguzsolar bir-birgakim,
Egma qoshing fikri andoqki hilol etmish meni.
Oshkor etmas edim ishqin vale o'tgan kecha,
Boda zo'r aylab yig'i bee'tidol etmish meni.
Yor ko'yi ichrakim tufrog' ila teng bo'lmisham,

*Ishq g'avg'osi bu yanglig' poymol etmish meni.
To tanimg'a o't tutashmish barqdekdur hay'atim,
Furqating to za'fdin andoqki nol etmish meni
O't solurmen oh ila olamg'a menkim, zuhdkim,
Zohidi afsurda oyo ne xayol etmish meni.
Dashti vahshig'a anis o'lsam Navoiydek ne tong,
Ul pari savdosi chun Majnun misol etmish meni.*

819

*Kecha kelgumdur debon ul sarvi gulro' kelmadi,
Ko'zlarimga kecha tong otquncha uyqu kelmadi.
Lahza-lahza chiqtimu chektim yo'lida intizor,
Keldi jon og'zimg'ayu ul sho'xi badxo' kelmadi.
Orazidin oydin erkanda gar etti ehtiyot,
Ro'zgorimdek ham o'lg'onda qarong'u kelmadi.
Ul parivash hajridinkim yig'ladim devonavor,
Kimsa bormukim, oni ko'rganda kulgu kelmadi.
Ko'zlaringdin necha su kelgay deb o'lturmang meni
Kim, bori qon erdi kelgan bu kecha, su kelmadi.
Tolibi sodiq topilmas yo'qsa kim qo'ydi qadam,
Yo'lg'a kim avval qadam ma'shuqi o'tru kelmadi.
Ey Navoiy, boda birla xurram et ko'nglung uyin,
Ne uchunkim boda kelgan uyga qayg'u kelmadi.*

820

*To parishon qoshlaring oshiftahol etmish meni,
Notavonlig' ichra andoqkim hilol etmish meni.
Ko'zda su, ko'ngulda qayg'u, tan zaifu jon nahif,
Ey musulmonlar, ko'rung, hijron ne hol etmish meni.
Band ila zahring jununum daf'i etmas, ey hakim,
Kim pari ruxsori majnun misol etmish meni.
Jon berib nofayi zulfidin dedim savdo qilay,
Bu sifat savdoyi ul fikri mahol etmish meni.
Ichkali la'li mayidin hushu aqlim qolmamish,
Boda mast ermish ajab bee'tidol etmish meni.
To qadah chektim qilurlar mendin el kasbi nashot,
Buyla sa'd ul axtari farxunda fol etmish meni.
Yeshurun may tarkin etmon, garchi shayxi xonaqah,
Ey Navoiy, so'fiyi zohid xayol etmish meni.*

821

*Ey quyosh, nevchun qoshingdin soyadek surdung meni,
Ravshan aylab jumlai olamni kuydurdung meni.
Kuydurub, ey ishq o'ti, gardung'a sovurdung kulim,
Poyada oxir bu yanglig' ko'kka yetkurdung meni.
Hajr o'ti tobi yana behol qildi nechakim,
Ey nasimi vasl, o'z holimg'a kelturdung meni.
Ishq man'ida so'zung chun hashv edi bo'ldum xamush,
Qilma, ey voiz, gumonkim, yo'ldin ozg'urdung meni.
Nayladim, ey ishqkim, bo'ldum o'lum mustavjibi,*

*Kim bu yanglig' hajr jallodig'a topshurdung meni.
Vasling etting va'da ammo hajringa qilding asir,
Ko'kka chiqting, lek yerga oqibat urdung meni.
Ey Navoiy, vasl agar ro'zi emastur, chora yo'q,
Qilmading deb sa'y bas, ne ishga yozg'urdung meni.*

822

*Xushtur ichmak yor yodi birla ishrat jomini,
Xossakim, qosid keturgay yorning payg'omini.
Ruqa'si jismimg'a jon berdi qaro ichra magar,
Obi hayvon tomizib chekmish xati arqomini.
Safhai gulgun uza yozib xati mushkin tiroz,
Yodi berdi xatti mushkinu ruhi gulfomini.
Ram yegan ko'nglum qushin tutmoqqa go'yo safhada
Nuqtayu xat birla sohib dona, yonmish domini.
To ne afsun qildi ul sohirki, dilkash nomasi
Oldi ham jismim qarori, ham ko'ngul oromini.
Jomi ishrat tortmoqdin yaxshiroq ish topmadim,
Chunki bu davr ichra bilmas kimsa ish anjomini.
Bu kecha qosid malolidin agar vahm etmasam,
Ey Navoiy, kim topa olg'ay so'zum itmomini.*

823

*Demakim olamda oshiq sen kibi kam bo'lmag'ay,
Oshiq o'lg'ay, men kibi rasvoyi olam bo'lmag'ay.
Uylakim yo'q men kibi devonai olam aro,
Bir parivash dilbarimdek dahr aro ham bo'lmag'ay.
Ko'kka sayr aylab desang ul ostong'a o'lturay,
Bo'lmag'uncha gard ul da'vo musallam bo'lmag'ay.
G'am yuki yo'qkim meni, gardunni ham qildi nigun
Kimdururkim, ul og'ir yukni chekib xam bo'lmag'ay.
Dedi ko'ksungga bir o'q andoq uraykim birkisun,
Lek tegmay necha o'q bir-birga mahkam bo'lmag'ay.
Ko'rdunguzmu, ey xarobot ahli, rinde uylakim,
Ollida bu korgahning sirri mubham bo'lmag'ay.
Ey Navoiy, dayr piri nuktasin zahhod aro
Demakim, har kimsa haq sirrig'a mahram bo'lmag'ay.*

824

*Hijron kuni har xastaki jonong'a yo'luqti,
Qil uyla tasavvurki o'luk jong'a yo'luqti.
Zulfunq qaro qayg'usida la'lingg'a yo'luqg'an,
Zulmat ichida chashmai hayvong'a yo'luqti.
Qochti ko'ngul ashkimdinu ohim aro tushti,
Yomg'ur suyidin qochtiyu to'fong'a yo'luqti.
Majnung'a yo'luqti menga g'am dashtida yetgan
Majnun demakim g'uli biyobong'a yo'luqti.
Hayronlig'ima hayrati mendin dog'i oshti,
Ishq ahlidin ulkim meni hayrong'a yo'luqti.
Davronda kamol ichra quyoshtin biyik o'ldi,*

*Dar zarraki bir komili davrong'a yo'luqti.
Ishq ahli ishi tobt bari vasl ila chora,
Bechora Navoiy g'ami hijrong'a yo'luqti.*

825

*Zaxmig'a marham yoqib g'amgin ko'ngul shod o'lmadi,
Rahnag'a balchig' suvab vayronim obod o'lmadi.
Ul muvallih charxikim sovurdi aqlim xirmanin,
Bu quyundin qaysi bir xirmanki barbod o'lmadi.
Ahli ishq ar men kibi majnun emaslar, ey rafiq,
Andin erkinkim olar yori parizod o'lmadi.
Ey ajal qatl etmak ol ul g'amzadin ta'limkim,
Qilmag'on shogirdlig' hech ishda ustod o'lmadi.
Ko'nglidin bo'lmas muhabbat javharin qilmoq tama',
Har necha kim yumshasa bir yo'li po'lod o'lmadi.
Zohidi nodon g'amim oshubidin har dam kular,
Xurram ulkim ishq atvorig'a munqod o'lmadi.
Ey Navoiy, o'lsam ul tarso uchun ayb etmakim,
Dayf piridin menga juz bu fan irshod o'lmadi.*

826

*Dudi ohimdinmu har sori shararlar butradi,
Yo'qsa yel o'tluq ko'ngillarni sochinda qo'zg'adi.
Ishq dashtida ucha olmas yeridin hech qush,
Parlarin baskim havoda o'tlug' ohim churkadi.
Xar tikankim ildi Majnun ko'nglakidin porai,
Hajr ko'ksunga tugan qo'ymoqqa oni chirmadi.
Bog' aro xat ichra og'zingdin qizorib sarg'arib.
G'uncha zangori libosi birla boshin burkadi.
Ko'r jununumni bo'ldi telba ko'yung itlari,
Qay birikim qovg'ali uryon tanimni tishladi.
Ishq naxlig'a samar chun furqat ermish, ey rafiq,
Ey xush ulkim ko'nglin avvaldin birovg'a bermadi.
Ey Navoiy, o'zgalar maqbulu sen mardud uchun
Yor alarni mahram aylab, seni mahrum istadi.*

827

*Bor edi ulkim menga ham birta yori bor edi,
Kulli ar yor o'lmasa filjumla yori bor edi.
Vaslidin butkarmasa taskin berur erdi so'rub,
Xasta ko'nglum dardnikim hajridin afgor edi.
Men agar mahrum edim mahram ham ermas erdi el,
Ko'nglum ar ozurda erdi, lek minnatdor edi.
Sham' agar yorutmasa, kuydurmasa ham yaxshidur,
Ne ulusqa ulfat ondin, ne menga ozor edi.
Go'yiyo shukr etmadimkim, onsiz o'lmishmen bu dam,
Ul quyoshimni yashurg'an charxi kajraftor edi.
Charx bilmonkim menga bu uzrni tutti ravo,
Yo'qsa mehr ahlig'a to bor edi g'addor edi.
Yorsiz demang, Navoiy o'lmamish, ey ahli hush,*

Kim anga to hajar bor erdi, qachon hushyor edi.

828

*Yana la'ling g'ami ashkimni jigargun qildi,
Ham jigargun ani, ham bizni jigarxun qildi.
Mazhari husnu jamol o'ldi yuzung andoqkim,
Shod etib olam elin tek meni mahzun qildi.
Soching af'ilaridin yo'q ko'zungga hech gazand.
Sehr ila to bu yilonlarg'a ne afsun qildi.
Husni Shirin bila Laylidan agar ortuq emas,
Nega yuz xastani Farhod ila Majnun qildi.
Sayli ashkim g'amida sarsari ohim birla
Dashtni bahr etibon, tog'ni homun qildi.
Quli bo'ldum, negakim, mug'bachai bodafurush
Meni maxmurni bir jom ila mamnun qildi.
Ey Navoiy, demakim, qilmasun ul oy oshiq,
Hozir o'l, emdi netay, hozir o'lub chun qildi.*

829

*Ohkim, nomehribonim azmi bedod ayladi,
Bir yo'li mehru vafo rasmini barbod ayladi.
Qo'rqaram ahli vafo ohi anga qilg'ay jafod,
Bu jafolarkim vafo ahlig'a bunyod ayladi.
Bo'lmadi noshod oxir dam gunah bo'lg'ay debon,
Begunah ahbobni mundog'ki noshod ayladi.
Bir dam ichra tund sayli qahr ila qildi xarob,
Har vafo qasriki, yellar oni obod ayladi.
Dam urarg'a topmadi har kimsa to ushshoq uchun,
Shahna aylab g'amzasin kirpikni jallod ayladi
Tindi abnoyi zamonning ixtilofi tab'idin,
Qimki o'z tab'inn bekaslikka mo'tod ayladi.
Ko'ngli mulkin istar obodu buzari xayli firoq,
To Navoiy azmi mulki Astrobod ayladi.*

830

*O'pmak istar chog'da la'li jonfizosin tishladi,
Qo'l zanaxdonig'a chun sundum yaqosin tishladi.
Tish bila munqlug' ko'nguldin muddaiy chekti o'qin,
Rost it yanglig'ki soyilning asosin tishladi.
Darddin bag'rig'a zori dam-badam berkitti tish,
Qut uchun bemor yanglig'kim, g'izosin tishladi.
Ko'rdi chun Layli yuzinda nil qildi, nilgun
Baski Majnun jismi zori muhtalosin tishladi.
Dunki majruh etti o'z yorin xushunat birla bor,
Itki nomardumlig'idin oshnosin tishladi.
Og'zi qilliq shisha bazm ichra ushatqay muhtasib,
Qozi ani ko'rdu qaytib, mahosin tishladi.
Ey Navoiy, o'lsa o'ldummu degay, ulkim, ichib
Yor alidin jomu la'li jonfizosin tishladi.*

831

*Tig'i hijroning kirib ko 'nglumni g'amnok ayladi
Ichkaridin ko 'kragimni sarbasar chok ayladi.
Ayladi men zori maxzunni zabunu javrkash,
Ulki dildorimni mundoq mastu bebok ayladi.
Husn aro ulkim nasibing qilmadi juz boklik,
Xotirim lavhini g'ayring naqshidin pok ayladi.
Zori jismim lam 'ai husnungdin o 'rtanmak ne tong
Chunki ishq ul birni o 't, bu birni xoshok ayladi.
Dam urub gardimni yetkur ko 'yiga, ey subhi vasl,
Kim, tanimni hajri bepoyon tuni xok ayladi.
Ma 'rifat naxlidin ul orif hamono tobtu bar
Kim, tafakkur birla fahmi moarafnok ayladi.
Nosih, ul husndin qilmas Navoiy man 'ini,
Har kishikim ishq atvorini idrok ayladi.*

832

*Ishq aro kim ko 'rdi oyo notavone men kibi,
Bekase ovoroye bexonumone men kibi.
Yot ila o 'zdin shikasta xotiri andoqki men,
Yor ila ag 'yordin ozurda jone men kibi.
Ham vujud iqlimidin yuz g'am ko 'rub bo 'lg'ay jalo,
Ham adam dashtida benomu nishone men kibi.
Tesda birla qozdi tog ' Farhodu men tirnog ' ila,
Ey ko 'ngul, mehnat chekarda dema oni men kibi.
Zulm qilmoq ichra gar yo 'q sen kibi ofoq aro,
Zulm chekmaklikda ham olamda qoni men kibi.
Olam ahlidin vafu ko 'z tutmakim, kim tutsa ko 'z,
Dardu mehnatdin xalos o 'lmas zamone men kibi.
Eyki bir mulk ichra chekting javru dodi topmading,
Tengri mulkidur borur bo 'lsang qayoni men kibi.
Ey Navoiy, yetsa bir eldin baliyyat boshinga,
Boshing olib chiqqil ul eldin ravone men kibi.
Men kibi yuz bo 'lmasa g'am yo 'qki qilg'ach iltifot,
Shohi G'ozu lutf aylar har gadoni men kibi.*

833

*Lahza-lahza chunki ortar ul pari zebolig 'i,
Dam-badam afzundurur Majnun ko 'ngul shaydolog 'i.
Xalq ko 'p parvosidin jon topqaninmu aytayin
Yo onikim, ne qilur jonimg'a beparvolig 'i.
Itti shahlar ko 'nglini og 'zi o 'g'urlab oqibat,
Ayladi paydo bu shahkorini nopaydolog 'i.
Garchi rasvo erdi Majnun, chun mening rasvolig 'im
Bo 'ldi afzun, emdi afzundur aning rasvolig 'i.
Mayda soqiy zulfu yuzi gar ko 'runmas bas nedur,
Dayr piringning kecha-kunduz qadahpaymolig 'i.
Jannatu do 'zaxqa chekmas lutfu qahring bo 'lmasa,
Gar munung mo 'minlig 'idur, gar oning tarsolig 'i.*

*La'li mayni to mayi la'lig'a tashbih ettilar,
Ey Navoiy, andin o'ldi bu nishotafzoliq'i.*

834

*Ashk xunobidin o'lmish ko'zlarim ummon kibi,
Qon yosh aritmoqdin ilgim panjai marjon kibi.
Ko'nglum o'tidin qizarg'an har taraf paykonlaring,
Su bo'lub emdi tomlarlar zaxmlardin qon kibi.
Tanni gar do'zax o'ti kuydursa, jonni o'rtamas,
Qilmag'il hech o'tni, yo rab, sho'lai hijron kibi.
Ishq dashtida quyun chekmas fig'on, vah, bo'lmasu
Xoksori bodi paymoyi bu sargardon kibi.
Sabzai xat yopqan og'zing ko'rmay o'lsam, ne ajab,
Tufrog'imdin g'uncha butsa zanglik paykon kibi.
Dahr bog'inda necha kunkim tiriksen, aysh qil,
Kim yana topmoq emas ma'lum bu bo'ston kibi.
Ey Navoiy, ishqimu husni erurlar onchakim,
Men anga hayronmenu ul dog'i men hayron kibi.*

835

*Yo'qtur anduhu malolat o'tig'a xas men kibi,
Bedilu bechorayu bemoru bekas men kibi.
Eyki Majnun vasfin etting o'lmadi yor ollida,
Men qilib yuz jon fido, ul bo'lmag'ay bas men kibi.
Dema parvona kuyar sendekki, so'z sham' uzradur,
Ne uchunkim ul dog'i g'am shomi kuymas men kibi.
Turki anjumg'a dedim husn ichra sen yo ul fuzun,
Dedikim, bo'lg'ay anga yuz banda cherkas men kibi.
Qoshlaring yosig'a qurbon bo'lg'ali yillar tilab
Topmag'ay bir bu ko'han toqi muqavvas men kibi.
Eyki davr ahlin vafosi yo'q debon ozurdasen,
Oshnoliq'ni alardin sen ham et bas men kibi.
Ey Navoiy, ishq o'tin har kim yurutmoq istasa,
Yer yuzinda topmag'an tutrug' uchun xas men kibi.*

836

*Chun ilik bermaski o'psam ul sitamkor ilgini,
Bir kishi ilgin o'paykim, o'pgay ul yor ilgini.
Chun ayog'i tufrog'in o'pguncha topmon e'tibor,
Sunsam ham nogah o'parga ne hadim bor ilgini.
Jon sotarmen hokipoying'g'a nedinkim, ahli bay'
Tuttururlar sotquchi birla xaridor ilgini.
Zulfidin tong yo'q kalimullohdek etsa, ajdaho
Kim, yadi bayzodin aylabtur namudor ilgini.
So'rg'ali kelsa Masihim boshima domankashon,
Ul etakdin kim ola olg'ay bu bemor ilgini.
Dog'u qondin bordurur ulkim ochilmish lolazor,
Hajring ayyomida ochsang oshiqi zor ilgini.
Ey Navoiy, bilki hijron dashtidin bo'lmas xalos,
Sayr aro matlub agar tutmas talabgor ilgini.*

837

Holi shavqi oshti nosih chora yetkurgan sayi,
Ul chibindekkim, yana yonib qo' nar surgan sayi.
Go'yiyo ko'nglum samandardurki qilmas e'tiroz,
Sho' lai shavqing ani har necha kuydurgan sayi.
Ne balodurkim, boshim sajdangg'a moyilroq bo'lur,
Ishqi oshubi balo boshimg'a kelturgan sayi.
Kirpiking har neshicha gar bo'lmasa la'lingda nesh,
Bas nedur men xastani tirguzmak o'lturgan sayi.
Ne qilay uzrunski senda lutfu ehson bilgurur,
Jurm ila isyon mening fe'limda bilgurgan sayi.
Xoslarg'a dayr aro tuttung qadah, ey mug'bacha,
Jomi vaslingg'a meni mardud telmurgan sayi.
Ey Navoiy, qildi istig'noyu bosh indurmadi,
Tig'i bedodi mening boshimni indurgan sayi.

838

Necha davron ahlining bedodidin shiddat chekay,
Soqiyo, may tutki, bir ham sog'ari ishrat chekay.
Bir nishotafzo mayi gulrang ham quy bo'g'zuma,
Davv jomidin necha xunobai mehnat chekay.
Necha el birla jigargun boda no'sh aylab habib,
Bag'rima tish berkitib men nishtari hasrat chekay.
Eyki koming o'zgalardin vaslu mendin hajrdur,
Sen visol ayyomini xush tutki men furqat chekay.
Garchi eldin jon olib, yetkurmading navbat menga,
Qo'yki jonni ollingga, men dog'i bir navbat chekay.
Ham habibim hoki rohimen gar andoqkim,
Masih Nayyiri a'zam boshig'a soyayi risr'at chekay.
Bir anga chun o'xshamas ne sud agar jon lavhida
Har zamon kilki tahayyul birla yuz suvrat chekay.
Tufrog o'lmoq avlo avvaldin, chu gardun oqibat
Teng qilur tufrog' ila gar charx uza robat chekay.
Otashin ruxsori kuydurdi bulbuldek meni,
Ey Navoiy, kelki men ham nolai hirqat chekay.

839

Xurdabinlar fahmi idrok etmadi yor og'zini,
Xurdai ma'ni adosi qildi izhor og'zini.
Nesh no'sh olud sanchib, bargi gul uzra ari
Fosh etib shirin labin qildi namudor og'zini.
Nuqtai mavhum aro qilsun tasavvur suqbai
Kimki mafhum aylamak istar aning tor og'zini.
Chun o'libmen za'fdin dam yo'qki topqay tiyralik
Qo'yki qo'ysun chehra ko'zgusiga bu zor og'zini.
Zarra xurshid ichra kirsu uylakim bo'lg'ay nihon,
Xalqdin yoshurdi ul xurshid ruxsor og'zini.
Qo'yki o'z og'zimni og'zingga qo'yay, ey mug'bacha,
Yo'qsa kup og'ziga qo'y men zori bemor og'zini.

*Ey Navoiy, hajr o'ti sharhida chun surdung hadis,
O'rtading takror etarda ahli guftor og'zini.*

840

*Chok bo'lg'an ko'nglum oldi sho'xlar filxol ani,
G'unchadekkim avval ochilg'ach uzar atfol ani.
Hajr aro og'riq ko'ngul qolmish ikki zulfung aro,
Darddekkim qopsamish har soridin bir dol ani.
Bog'i ruxsoringdadur ko'nglum qushikim, qildi sayd
Dom birla dona yanglig' zulf birla xol ani.
Tushgali ko'yungga ko'nglum aylading tufroqqa past,
Tushsa o't bir yerga el qilg'an kibi pomol ani.
Suvratingdin aql majnun bo'lg'ali bir tiftl erur,
Kim qilibdur muztarib kogazda bir timsol ani.
Dahri dunni aylaru nevchunki qilmaydur qabul,
Ulki dahr ahlig'a maqbul aylamish iqbol ani.
Gar Navoiy dahr aro behol erur, soqiy, ne ayb,
Keltirur o'z holig'a bir jomi molo mol ani.*

841

*Chehra o'ti birla ko'nglum xonumonin o'rtadi,
Otashin gul ishq bulbul oshiyonin o'rtadi.
Ishq ko'nglum bog'in asrab toza, oxir soldi o't,
Bog'boni mastdekkim bo'stonin o'rtadi.
Otashin la'lida xol ermaski bo'lmish toza dog',
Har bahona aylabon ushshoq jonin o'rtadi.
Ishq o'tidin zor ko'nglum ichra solding so'zi hajr
Kim, bu yanglig' birta kuygan notavonin o'rtadi.
So'zi ishqim daftarig'a har kishikim soldi ko'z,
O'rtanib Farhodu Majnun dostonin o'rtadi.
Ishq zuhdum xaylig'a o't solsa tong yo'qkim, chu barq
Dahr aro ko'p bo'yla taqviy korvonin o'rtadi.
Xonaqahg'a soldi o't kirgach, Navoiy dahr aro
Hirfavardek ganjkim topti do'konin o'rtadi.*

842

*Birovki ishq bila qildi muttaham bizni,
Ne nav' yo'q dilikim, etti muhtaram bizni.
G'amingda bir-ikki dam qoldi, jonni botroq ol,
Hayot vahmidin o'lturma dam-badam bizni.
Ko'ngul ne mujda berursenki, bazm aro tuno kun
Hariqlar aro yod etmish ul sanam bizni.
Demaki tig' surub boshimizni soldi quyi,
Ki qildi hajrda sharmanda ul karam bizni.
Firoq muhliku vasl ichra shodlig' muhlik,
Firoqi o'lturur ermish visoli ham bizni.
Ichara durdi may aylab sinuq safolini jom,
Bo'lur bu joh ila davr ahli desa Jam bizni.
Navoiy ayladi hijronda nolayu faryod,
Xarob qildi ul ohangi zeru bam bizni.*

843

*Haftayedur ko 'rmamishmen ul buti cholokni,
Ne ajab gar o 'rtasa ohim yetti aflokni.
Soldi tig 'i furqating bag 'rima andoq chokkim,
Bag 'ri bo 'lg 'ay chok-chok ulkim ko 'rar ul chokni.
Hajr o 'qi jonimg 'a ortuqdur anga bas bir sharar,
Urtamak do 'zax bila, ya 'ni ne bir xoshokni.
Otlanihdur mastu ko 'nglakchan chekib tig 'i jafo,
To ne o 't solg 'ay jahong 'a ko 'rgil ul bebokni.
Ishq o 't birla, ko 'ngul su birla ko 'zni qildi pok,
Pok manzillarda mehmon qilg 'ali ul pokni.
Dayr aro davron g 'amidin qochmisham, ey mug 'bacha,
Bir mug 'ona jom ila shod ayla bu g 'amnokni.
Boda birla yung Navoiyni xumor etsa halok,
Bog 'langiz tobuti uzra naxli bargi tokni.*

844

*Asrading kuydurgali ushshoqi muztar ko 'nglini,
Bog 'bondekkim o 'tun qilg 'ay sanubar ko 'nglini.
Otmoq o 'qni bilki, qaytarmoqchadur paykon bila
Javrdin qaytarmoq ul sarvi sitamgar ko 'nglini.
Gulbunungda g 'uncha ko 'nglumdek emas, ey bog 'bon,
Ochilurdekdur, xayol etsang aning har ko 'nglini.
Tig 'ila ko 'ksumni yorsang, sho 'lai ohim ne tong
Chun yolin ortar kishi chok etsa axgar ko 'nglini.
Netti sog 'ardek safo bersa mening ko 'nglumga ham,
Ulki soft may bila soft etti sog 'ar ko 'nglini.
Ey mug 'anniy, bir navoye dilkusho tuzgilki, chang
Rishtai nag 'mangga bog 'labtur sarosar ko 'nglini.
Ey Navoiy, g 'unchani dam birla ochqandek qilur,
Xalq pandi sen kibi mahzunning abtar ko 'nglini.*

845

*Emdi buzmaydur o 'kush bedod ila davron meni,
Kim topa olg 'ay o 'zi tuzmakka ham imkon meni.
Tuzmagimdin charx ojizdur nedinkim, qilmamish
Lutfi tutqan chog 'da obod etgudek vayron meni.
Kofiri ishq o 'lmisham, tong yo 'q siyosatgah sari
Bo 'ynuma zunnor bog 'lab, cheksalar uryon meni.
Ashk mavjida ushalsa paykarim, vah, ne ajab,
Kim urar bir tog 'uza har lahza ul to 'fon meni.
Istadim ko 'nglumga tig 'in, g 'arqa bo 'ldum qonig 'a,
Chun men aning qonig 'a kirdim, tutubdur qon meni.
Ashk bahri igrimiga tushmamishmen chiqqudek,
Ishq ul daryoda qilmish asru sargardon meni.
Ko 'p suubat birla olma xalq jonin, ey ajal,
Chunki men mushtoqmen, o 'ltur kelib oson meni.
Toleimning quvvatin ko 'rkim, musibat toshlari
Kimga ko 'ktin yetsa, aylar yer bila yakson meni.*

*Ming balo zaxmi bila o'ldi Navoiy, qilsa xalq
Ishqi sori mayl, sudrab ko'rguzung har yon meni.*

846

*Ochmag'ay erding jamol olam aro koshki,
Solmag'ay erding bori olamda g'avg'o koshki.
Chun jamoling jilvasi olamg'a soldi rustaxe,
Qilmag'ay erdi ko'zum oni tamosho koshki.
Bo'lmag'ay erdi ko'zum o'tluq yuzung ko'rgan zamon
Ishqing o'ti sho'lasasi ko'nglumda paydo koshki.
Aylagach ishqing balosi zor ko'nglumni hazin,
Qilmag'ay erding meni mahzung'a parvo koshki.
Tushmagay erdi firibomiz lutfung bilmayin,
Notavoi ko'nglumga vaslingdin tamanno koshki.
Lutfila ko'nglumni vaslingdin tamagar aylabon,
Qilmag'ay erdiig yana zulm oshkoro koshki.
Bevafolig' anglag'ach ishqingni ko'nglum tark etib,
Qilmag'ay erdi o'zin olamda rasvo koshki.
Emdi kim devonayu rasvoyi olam bo'lmisham,
Vasl chun mumkin yo'q o'lturgay bu savdo koshki.
Ey Navoiy, bevafodur yor, bas ne foyda
Necha kim desang agar, yoxud magar, yo koshki.*

847

*Yordin ayrilsa qotilmog'lig'in bilmas kishi,
Bilsa kim chun ayrilur, qotilmas ayrilmas kishi.
Kimsa o'lsa yordin ayrilmag'ay, yuz voykim,
Ayrilurda buyla hijron shiddatin bilmas kishi.
Vasli qadrin bilmayin o'ldum g'ami hajrida, oh,
Kim visol ayyomi hajr andishasin qilmas kishi.
Hajr biymidin o'lubmen, soqiyo, tut jomkim,
Ko'zga mast o'lg'an zamon Jamshidni ilmas kishi.
Yashurun dardimni qilmay oshkor o'lgumdurur,
Ohkim, olamda ahli dard topilmas kishi.
Mendin ermas hajrdindur har taraf bag'rimda chok
Yo'qsa tig'i qatl ila o'z bag'rini tilmas kishi.
To'ydi jonidin Navoiy hajr aro tut, ey ajal,
Uyla maykim chun ichar to hashr oyilmas kishi.*

848

*Bas ajabdur ikki la'lin ko'rsangu og'zin dog'i,
Buncha bo'lmoq bir-biri uzra ikki gul yafrog'i.
Mil agar bo'lsa o'qungdin yo'q ajab, ey qoshi yo,
Chun ko'zumni surmadon etmish ayog'ing tufrog'i.
G'arqi ashk o'ldum ko'ngulda gavhari ishq uylakim,
Bahr aro dur maskani bo'lg'ay baliqning kursog'i.
Yo'qki tig'ing to'kti qonim, balki chiqti dam bila,
Ul ikki ajdarki ko'rsatmish qiliching bolchog'i.
Chiqti qon to'kmakka ul kofir shafolat qilmangiz,
Ey musulmonlarki, mumkin yo'q tarahhum qilmog'i.*

Bodayu ishq shabob ayyomiyu fasli bahor,
Pand netsunkim erur oshiftalig'larning chog'i.
Voiz aylar vasf jannat ichra kavsar bodasin,
Bo'l Navoiy mast xohn mundog'i, xoh undog'i.

849

Boda gul-gul aylamish ravshan uzoring bog'ini,
Uylakim sochqay sabo su uzra gul yafrog'ini.
Dur to'la sanduq der har yon temur gul mix ila,
Ko'rgan el ishqing to'la ko'ksunda har yon dog'ini.
Ne ajab gulgun bulut bo'lsayu andin yog'sa qon,
Chun sovursa yel shahid etganlaring tufrog'ini.
Xolingu la'ling qatilidinki, qildi to' ma zog',
La'lgun aylabturur minqor ila tirnog'ini.
Zanbaq anda lolagun butgay shajarlar surh biyd,
Har chamang'a bersa su qonlig' sirishkim yog'ini.
Zoye' o'ldi, ey ko'ngul, g'aflatdin ayyomi shabob,
Bori etma favt isyondin inobat chog'ini.
Ko'r Navoiy sho' lai ohsho emgaglik tanin,
Ko'rmagan bo'lsang balo barqiyu mehnat tog'ini.

850

Baski ko'nglumni falak majruhu vayron istagay,
Istaram o'lmakni andoqkim o'luk jon istagay.
Furqating oshubidin istar ko'ngul qo'ymoq tugon,
Kimsa andoqkim yara man'ig'a qalqon istagay.
Hajrkim jonim tilar har dam azob aylab erur,
Zolimekim, qiynab eldin naqdi pinhon istagay.
Bo'lmasun oshiq meningdekkim, ko'rub dildorini
O'zgalarga multafit har lahza hijron istagay.
Vah, necha mehnat toshi atfoldin yog'durg'ali
Ishq shahru ko'y aro jismimni uryon istagay.
Ul pari ushshoqig'a rahm etsa etsun ushbu bas
Kim, meni devonayu rasvoni davron istagay.
O'qlaringdin o'lganimdin so'ngra topqay qatl uchun,
Tufrog'imdin charx agar yuz qarni paykon istagay.
Qilsun oson o'zlugidin bo'lsa har dushvorliq,
Har kishi davron g'ami dushvorin oson istagay.
Ey Navoiy, sen kibi mahrum qolgay kimki ul
Olam ahlidin vafoyi ahdu paymon istagay.

851

Firoq ashkidin, ey ko'z, dame ochil bori,
Boshimg'a kim qadam urmish nazzora qil bori.
Kelibdur ul pariya beshuur telba ko'ngul,
Kelib o'zungga ne deydurmen anglag'il bori.
Jahon xaloyiqi javrungdin o'ldi, ey badmast,
Bular tafarrujig'a bir nafas oyil bori.
Iyodatimg'a mening, ey Masih, chun kelding,
Dam urmay o'lma ravon, nuktai degil bori.

Bukim jahon aro rasvomen, istamon tahsin,
Sening g'amingdin o'lubmen bu nav' bil bori.
Necha ulusqa mayu, bizga zahri soqiydur,
Dedingki mastmen, ar chin deding, yongil bori.
Navoiy o'lgusidur iltifoting ozlig'idin,
Chu ko'rmagung yana bir qatla ko'zga il bori.

852

Gul emas har yon yuzung davrida oro qilg'ali,
Halqa urmishlar jamolingg'a tamosho qilg'ali.
Orazing chin naqshi zulfung mushku har yon xol erur,
Hind elikim Chinga kelmish mushk savdo qilg'ali.
Yuz uza og'zing o'g'urlab naqdi din bo'ldi nihon,
Chekti xatting xayli saf o'g'rini paydo qilg'ali.
Qilg'ali ishqingni pinhon aylading ko'ksumni chok,
Dema pinhon qilg'alikim oshkoro qilg'ali.
Eyki so'rdungkim, qachondin men junun oshubida,
Ul pari xayli g'ami ko'nglumda g'avg'o qilg'ali.
Bodag'a rahn aylaganda ofiyat dastorini
Yirttim bir go'shasidin bodopolo qilg'ali.
Yo'l chiqarmon tiyra shomimdin Navoiydek, valek
Muntazirdurmen hidoyat barqi bir choqilg'ali.

853

Ey ko'ngul, vaslidan ul oy bizni navmid etmagay,
Jonimizg'a furqat anduhini jovid etmagay.
Qasdi jon aylarda la'lig'a tatabbu' qilmag'ay,
Ko'ngul o'rtar chog'da ruxsorig'a taqlid etmagay.
Vasli ummidi bila ushshoqni qilg'anda shod,
G'ussalig' ko'nglumni hajri birla tahdid etmagay.
Tushta ko'rdum orazin, ko'nglumni barqi ishq ila
Ul qadar garm ettikim, tush vaqti xurshid etmagay.
Itlaring sing'an safoli tushgach ilgimga, ko'ngul
Oncha faxr ettiki jomi birla Jamshid etmagay.
Durri vahdat topmag'ay hargiz fano girdobidin
Solikikim, o'zni g'arqi bahri tavid etmagay.
Oncha faryod etti mutriblar Navoiy nazmidin
Kim, Utorud she'ridin charx uzra Nohid etmagay.

854

Vahki, bir g'oyib xayolidin parishonmen base,
Hush mendin g'oyib, o'z holimg'a hayronmen base.
Ul quyosh bordi buzub ko'nglumni sen ham, ey sipehr,
Bir yo'li buzma meni nevchunki vayronmen base.
Ollida jon bermadim vasli ziyonin qizg'onib,
Furqatida ul tiriklikdin pushaymonmen base.
Lahza-lahza buki yig'larmen g'amidin talx-talx,
Ayb emaskim mubtaloyi zahri hijronmen base.
Tog'ila vodiya, ey Farhodu Majnun, siz toping
Ofiyatkim men oloxonu alomonmen base.

Vasl komin sabru somondin toparlar, vahki, men
Hajr oshubi aro besabru somonmen base.
Yordin qosid kelur derlar, firoqu vaslidin
Ne xabar kelturmagin bilmay Xuroson men base.
Dinu donish ahlig'a bir tavba, ey nosihki, men
Kecha-kunduz dayr aro mastu parishonmen base.
Ey Navoiy, dashti vahshi ichra bo'lsam, shod bo'l,
Kim kirib xush ahlig'a bu vaqt insonmen base.

855

So'rmangiz ashkim suyinkim muttasilmu kelgusi,
To ko'ngul ishq o'tidin kuygusi ul su kelgusi.
Zulfunga yetgach ko'ngul behad yetildi atridin,
Bilmadim ul shomg'a kirganga uyqu kelgusi.
Tiyra bo'ldi lam'ai paykoning o'tgandin ko'ngul,
Chun quyosh borg'usi olamdin, qarong'u kelgusi.
Haddin o'tti orazing ko'rgach labing xandonlig'i,
Bilmadim bu za'farondin muncha kulgu kelgusi.
Chiqti ko'nghumdin havosu aql ishqing ollib'a,
Qo'ysa yuz mulkiga shohe xalq o'tru kelgusi.
Soqiyo, tut mayki o'zluk naqshidin bo'lg'um xalos,
Har qachon ilgimga ul raxshanda ko'zgu kelgusi.
Ey Navoiy, o'lma har dam ul musofir yor uchun,
G'am yema shah yong'usidur, tongla urdu kelgusi.

856

Ahli dil ollida dildor iltifoti kamlig'i,
Oncha sa'b ermaski har noahl ila hamdamlig'i.
Gar o'g'urluq istamas la'ling dog'i jon naqdini,
Bas nedur o'g'ri kibi payvasta qoshing hamlig'i.
Zulfi torin torta olmas kimsa ko'nghumdinki, bor
Berkroq jon rishtasidin ham aning mahkamlig'i.
Uylakim tun dudini ohim parishon aylagay,
Tong yelidindur muanbar sunbulung darhamlig'i.
Har ne el ko'ngliga xurramliq mening ko'nghumga g'am
Kim, g'amingdin bo'lmish ul devonaning xurramlig'i.
Soqiyo, may berki dardim zohir aylay mast o'lub
Kim, ichim qon ayladi ish sirrining mubhamlig'i.
Gar Navoiy ayladi badmastlig', ey piri dayr,
Sen karam ko'p qilmag'ilkim, ko'ptur aning kamlig'i.

857

Navbahor o'ldiyu ayshim gulbuni ochilmadi,
Kom ila bir g'unchasi balkim tabassum qilmadi.
Vasli jomidin ulus mast o'ldilar, yuz voykim,
Bir qadah birla xumori furqatim yozilmadi.
El ko'zin yorutti barqu vaslu hijron kojidin
Qaysi o'tlarkim ko'zumga barqdek choqilmadi.
Vasli gulzori aro el mastu hijron dashtida
Qolmadi erdi tikankim, bag'rima sonchilmadi.

*Lolalar ko 'nglumga qonlig' dog 'lardur navbahor
Kim, vatang'a lolaruxsorim azimat qilmadi.
Furqatim sa'b erkanin ishq ahli ichra bilmagay,
Yorig'a ulkim qo 'shulmasting burun oyrilmadi.
Qayda bag 'rim choki muhlik erkanin fahm aylagay,
Ulki hijron tig'i zahr oludi bag 'rin tilmadi.
Chun o 'larmen, sirri ishqim mahfiy o 'lg'ay, yaxshiroq
Bilmasun el ham, chu hajri jonim olg'an bilmadi.
Bir junun o 'ti aro tushmish Navoiy telbakim
Bo 'ldi kuymaktin xalos ulkim, anga qotilmadi.*

858

*Ey uzoring ollida sharmanda mehri xovari,
Yo 'qsa nevchun yoshunur har kecha andoqkim pari.
Qomatingdin azmi sahro qildi gulshandin tazarv,
Tog' sori uylakim faryod etar kabki dari.
Gulshani husnungg'a ziynat berdi terdin qatralar,
Kim ko 'ribtur bo 'yla gulbarg uzra shabnam gavhari.
So 'zi hajring za 'flig' jismim aro bo 'lmish nihon,
Bas ajabdur bir ovuch xas ichra do 'zax axgari.
Safhai husnungda haq sirrin ko 'rar ko 'nglum ayon,
Tong emas bulbulg'a mushaf o 'rnida gul daftari.
Yor bazmida visol ahli chekar jomi murod,
Davr chun hajr ahlig'a qism etti mehnat sog'ari.
Ey Navoiy, yor hajrig'a ne chora, g'ayri sabr
Kimsa netgay sabr qilmay zolim o 'lsa dilbari.*

859

*Muddaiylar betarahhum, yor beparvo base,
Ham alar ko 'p zulm etarlar, ham bu istig'no base.
Zulfi zanjiri magar qilg'ay, ilojim, ey hakim,
Kim dimog'imni parishon aylamish savdo base.
Men o 'lar holatdayu motam edi ahbob aro,
Buki aqshom qildi ko 'yung itlari g'avg'o base.
Turfa menmen ishq dashti ichra, yo 'qsa anda bor
Vomiqu Farhod ila Majnun kibi shaydo base.
Ey sabo, ko 'yida eltib ko 'nglumnkim, aylar emish,
Bul ajabvashliqlar ul oshiftani rasvo base.
Xastamen davron jafosidin, keturgil bodakim,
Nofi' ermish ul marazg'a sog'ari sahbo base.
Boda ichkim, charx rif'at ahlini ko 'p qildi past,
Pastlarni ko 'mdi tufrog' ostig'a dunyo base.
Men kishi ermon junun ichra, yo 'q ersa ko 'rguzur
Odamiliq ul pari paykar malak siymo base.
Ey Navoiy, gar desang, ko 'p injimay davr ahlidin,
Har ne derlar, yo qilurlar qilmag'il parvo base.*

860

*Istadim yoreki ko 'nglum dam-badam shod aylagay,
Bilmadim jonimg'a bedod uzra bedod aylagay.*

*La'li anfosidin ochilg'ay hayotim g'unchasi,
Yo'qki umrum xirmanin bir damda barbod aylagay.
Vasl ila yiqqay ko'nguldin dardu g'am bunyodini,
Yo'qki har dam o'zga hijron tarxi bunyod aylagay.
Sham'i ruxsori yorutqay tiyra ko'nglum kulbasin,
Yo'qki zulfi dudi oni mehnat obod aylagay.
Rishtai jonimdin ochqay no'gi mujgoni girih,
Har birin qatling'a yo'qkim neshi po'lod aylagay.
Hech gulga bo'lmasun moyil birovkim, sarvdek
Desakim o'zni xazon davridin ozod aylagay.
Ko'p Navoiy nolasin man' aylamangkim, toki ul
Yorni yod aylagay albatta, faryod aylagay.*

861

*Evrulay boshingg'ayu behushu hayroning bo'lay,
Bir zamon sadqang bo'lay, bir lahza qurboning bo'lay.
Xoni vaslingdin agar qovsa raqibing rag'mig'a,
Ko'nglum istardek taxayyul birla mehmoning bo'lay.
Netti jon topsam visolingdin labingning xolidek,
Ko'zu zulfungdin necha mastu parishoning bo'lay.
Xushturur vasling mayidin har taraf xirqamda dog'
Necha, jono, muhtaloyi dog'i hijroning bo'lay.
Garchi bandangmen meni ozod qilma lutfdin
Kim, quyundek sadqai sarvi xiromoning bo'lay.
Tanni jilvang vaqti tufrog' aylay, ey chobuksuvor,
To boshingg'a evrulurga gardi maydoning bo'lay.
Ey Navoiy, gungu lol istar esam tong yo'q, seni
Tobakay ozurdai faryodu afg'oning bo'lay.*

862

*Bormag'il qahr bila bag'rim etib qon emdi,
Yo bu bedil sari, yo lutf sari yon emdi.
O'qlaringdin ko'z aro ko'p tikan erdi qochting,
Kelki, qon yoshim ani qildi guliston emdi.
Dedi, hijron aro Farhodingga yetgum bir kun,
Za'fdin, ohki, mumkin emas afg'on emdi.
Qatldin ko'p meni qo'rqutmag'il, ey muhlik ishq,
Kim ani hajr qilibtur menga oson emdi.
Bildi mahmurlug'um, tutti qadah soqiya davr,
Shah meni dengki, erur komima davron emdi.
Bodadin komu labing bodasidin jon topdim,
Soqiyo, yo'qturur o'lsam dog'i armon emdi.
Ey Navoiy, oni tark aylaki ko'ptur g'ami ishq,
Menki chektim g'amini, tarki ne imkon emdi.*

KO'RSATKICHLAR

TARIXIY, ADABIY VA MIFIK SHAXSLAR ISMI KO'RSATKICHI

Ayoz – 249

Ayyub – 629

Anas–274, 299

Anqr – 2

Aflotun–152

Afridun (Faridun)–95, 290, 808

Asas – 299

Ahmadi Mursal – 474

Ahraman– 319

Bahrom– 180

Barhaman – 718

Bishr – 476

Bilol – 63

Buzar – 274, 299

Vomiq – 858

Yefas – 106

Jabrail – 354

Jam, Jamshid –42, 95, 106, 205, 217. 276, 290, 491, 650, 841, 846, 852.

Jo‘ji – 760

Zulayxo – 377

Zulqarnayn – 141

Zuhal– 180, 570

Zuhra– 180, 732

Iso –4, 41, 42, 440, 510. 525, 663, 712, 746, 762

Iskandar – 17

Kayxusrav – 650

Layli (Laylo) – 2, 28, 47, 49, 61, 72, 167, 182, 191, 271 290, 390, 435, 483, 711, 784
807, 827, 829.

Majnun – 2, 12, 28, 44, 46, 47, 49, 55, 61, 64 68, 72, 73, 80, 83, 90, 93, 102, 115, 141,
150, 152 158, 167, (176, ,182, 188, 191, 219, 226, 228, 235, 239, 261, 269, 272, 287 290,
292, 312, 330, 353, 376, 383, 384, 390 400, 412, 421-, 423, 431, 432, 435, 483, 484, 498,
502, 510,' 513, 533, 534 543, 560, 561, 569, 579, 582, 591, 612, 643 658, 678, 688, 695,
729, 749, 761, 782, 784, 787, 793, 796,' 802, 803, 807 808, 815, 816, 817, 823, 825, 827,
829 832, 834, 839, 840, 853.

Malik shohi Soniy –753

Maryam – 20, 631, 712

Masih –175, 176, 189, 224, 249. 266, 265, 275, 276, 281, 305, 313, 331, 345, 346, 409,
440, 452, 468, 472, 498, 585, 631 668, 722, 759, 789, 835, 837, 850.

Musai Umron – 10

Muso – 4

Mushtariy – 180

Moniy – 416

Musallo – 634

Nohid –852

Nuh–106, 121, 408

Odam – 106

Parvez – 230, 251, 430, 576, 726

Parvin (Hulkar)– 532, 603

Sayyidjamoliddin – 109

Skandar –95, 106, 171, 581

Som – 106.

Sulaymon – 319

Suxayb – 63

Suxayl – 476

Utorud – 180, 852

Farhod – 46, 49, 64, 73, 83, 109, 141, 149, 150, 158, 188, 219, 230, 251, 254, 263, 269, 282, 287, 290, 306, 323, 367, 370, 372, 383, 390, 400, 502, 510, 513, 533, 561, 576, 589, 591, 726, 776, 777, 787, 793, 796, 808, 827, 831, 840, 853.

Fuzayl – 476

“Xamsa” – 5

Xizr – 85, 101, 141, 171, 208, 313, 346, 408, 581, 665, 684, 724. 749, 773.

Xotam – 733

Xusrav – 243, 353

Xusraviy G‘oziy (G‘oziy)–290, 374, 628, 728, 831

Shirin – 46, 49, 109, 123, 149 230, 254, 290, 323, 390, 589, 711. 726, 827.

Shohjahon – 748

Shuayb – 63

Yusuf (Yusufi Kan’on)-4, 123, 133, 200, 342, 377, 405, 556, 662, 663, 746

Ya’qub – 223

Qorun – 239, 423, 729

GEOGRAFIK VA ETNIK ISMLAR KO‘RSATKICHI

Ajam – 529

Amu – 463

Arab – 46, 47

Armani – 46, 657

Aras – 463

Arlot – 79

Asas – 299

Astrobod –779, 828

Atrok –416

Badaxshon – 470

Barlos –79, 311, 570

Bag‘dod – 351

Bog‘ijahon – 268

Bog‘izag‘on – 143

Bog‘isafid–143

Bog‘i Eram – 718

Dajla – 423

Jayxun – 383, 423, 808

Ibro – 663

Iroq – 815

Kan‘on – 206, 223

Ka‘ba – 131, 174, 205, 249, 277, 345, 413, 465, 436, 445, 465, 498, 555, 731, 736, 779

Kish – 311

Marv – 748

Mari – 287

Misr – 532

Mozandaron – 748

Oltoyi – 311

Rost – 253

Tarxon –312, 570

Totor – 127

Turk – 657
Tubut– 127
Xabash – 307
Xallux – 127
Xiton (Xito) –657
Xomun – 688
Xuroson –201, 815, 853
Xo‘tan – 307
Shahna – 274, 299, 828
Shat –351
Charkas – 641
Chin – 25, 532, 535, 657, 851
Chig‘atoy – 760
Ya’juj – 141
O‘zbek (o‘zbak) – 164, 405
Haybar – 74
Hijoz –529 652, 815 Hind – 851
Hindu – 405, 465, 657, 812
Hiriy (Hirof)–190, 374
Husayni (mazhab) – 804